συναμφότερον ἄνισον τιθέμεθα, τούτου δὲ ἀντὶ ἑνὸς θέμενοι τὸ ἴσον ἢ πῶς, διὰ τοῦτο
ἔσται ἴδιον τοῦ ποσοῦ, τὸ ἴσον τε καὶ ἄνισον λέγεσθαι. καὶ ἐπὶ τῆς οὐσίας δὲ συμφυὲς
καὶ κοινὸν τὸ αὐτὸ θεωρεῖται ἰδίωμα, ἐπὶ πασῶν τῶν ἐν γενέσει οὐσιῶν, τὸ τῆς δυνά-
μεως ἐπιτηδείως πρὸς ὑποδοχὴν τῶν ἐναντίων παρεσκευασμένον. καὶ ἐπὶ τῆς ποι-
ότητος δὲ, τὸ τῆς ὁμοιότητος καὶ ἀνομοιότητος, ὡσαύτως ἐνυπάρχει. καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων
κατηγοριῶν παραπλησίως ἔξεστιν ἀνευρίσκειν τὰ ἑκάστης. Ἀλλ' ἐπὶ τὴν ἑξῆς κατηγορίαν
τῷ Ἀριστοτέλει συμμεταβαίνωμεν :~

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΡΟΣ ΤΙ.

Πρός τι δὲ τὰ τοιαῦτα λέγεται, ἕως τοῦ, παρωνύμως δὲ ἀπὸ τῶν εἰρημένων
θέσεων λέγονται. Τινὲς μὲν φάσκοντες τὰς ἐπαγομένας ἀπορίας τῇ ἀπο-
δοθείσῃ τῶν κατηγοριῶν τάξει, ἄτακτον φασὶν αὐτὴν τὴν διδασκαλί-
αν, καὶ κατὰ τὸ ἐπιτυχὸν τῆς διαριθμήσεως τυγχάνειν. οὐκ εἰδότες ὡς εἰς
χείρονας ἀπορίας ταῦτα λέγοντες, ἐμπίπτουσιν. οἱ γὰρ οὕτω λέγοντες,
καὶ τὴν τῶν ὄντων σύνταξιν πρὸς ἄλληλα ἀναιροῦσι, καὶ τὴν τοῦ λόγου πρὸς ἑαυτὸν ὁμο-
λογίαν. Δεῖ τοίνυν ἐν τάξει πάντως αὐτῶν τὴν διδασκαλίαν λεγομένην ὑπολαμβά-
νειν. διττῆς δὲ οὔσης τῆς τάξεως, τῆς μὲν, κατὰ φύσιν, καὶ τὴν ἑκάστης τῶν κατηγοριῶν οὐ-
σίαν. τῆς δὲ, πρὸς διδασκαλίαν καὶ τὴν ἡμετέραν ἀμαθίαν, ἕνα ὅρον ἔδει ποιεῖσθαι
τῆς παραδόσεως. καὶ μὴ νῦν μὲν, τῇ κατὰ φύσιν τάξει προσχρῆσθαι, αὖθις δὲ τῇ
πρὸς διδασκαλίαν. κυριωτέρου δὲ ὄντος τοῦ κατὰ φύσιν, εἰκότως τὴν οὐσίαν προτά-
ττομεν. ἐπειδὴ, πρώτη πάντων τῶν γενῶν ἐστι, καὶ αὐτὸ τὸ εἶναι θεωρουμένη, καὶ τοῖς
ἄλλοις τοῦ εἶναι αἰτία γινομένη. καὶ τῶν ἄλλων οὖν κατηγοριῶν τὴν τάξιν κατά τε τὴν
τοῦ εἶναι φύσιν ἀποδοτέον, καὶ κατὰ τὴν πρὸς τὴν οὐσίαν οἰκειότητα. ὥστε τὰ μὲν συγ-
γενέστερα πρὸς τὴν οὐσίαν, προτάττεσθαι. τὰ δὲ ἀλλοτριώτερα, ὕστερα ἀπαριθμεῖσθαι.
εἰκότως τοίνυν προτέτακται τὰ καθ' αὑτὰ τῶν πρός τι, καὶ τὰ ὡς ἐν ὑποκειμένῳ τάξει προ-
υπάρχοντα, τῶν ὡς συμβεβηκότων ἐπιγινομένων, δηλονότι προηγεῖται τὸ ποιόν, τῶν
πρός τι. καὶ τῇ οὐσίᾳ δὲ οἰκειότερον, ὡς καὶ οἱ περὶ τὸν Λούκιον ἐγκαλοῦσιν. οἰκειότερον γὰρ
τὸν Σωκράτην δηλῶσαι ἀπὸ τοῦ σιμοῦ καὶ τοῦ ἐξοφθάλμου καὶ προγάστορος, ἅπερ ἐστὶ
ποιά, ἢ ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ καὶ φίλου, καὶ τῶν ἄλλων τῶν πρός τι. ἄλλως τε φασὶν, εἰς δύο δι-
αιρουμένων τῶν λεγομένων, εἴς τε τὸ καθ' αὑτὸ καὶ εἰς τὸ πρὸς ἕτερον, ἀρξάμενον περὶ τῶν καθ'
αὑτὸ λέγειν, ἐν οἷς ἡ οὐσία καὶ τὸ ποσὸν, ἔδει καὶ τὸ ποιὸν προστιθέντα, οὕτως ἐπὶ τὰ
πρός τι μεταβῆναι. εἰ δὲ καὶ κατ' αὐτὸν τὸν Ἀριστοτέλην παραφυάδι ἔοικε τὰ πρός τι
καὶ τοῖς καθ' αὑτὰ νοουμένοις ὡς ὕστερα ἐπιγίνεται, πῶς οὐκ ἂν εἴη μετὰ τὸ ποιόν.
» καὶ Ἀρχύτας δὲ, Πρώταν μὲν τὰν οὐσίαν φησὶν εἶναι δεῖ, καὶ τὰ συνυπάρχοντα αὐτᾷ.
» καὶ οὕτως ποτ' ἄλλο τι πῶς ἔχειν αὐτά. μετὰ δὲ ταύταν, τὰν τῶν ἐπικτάτων σχέσιν.
Οὐσίαν μὲν πρώτην τίθεμεν, ἐν ᾗ πάντα, καὶ ἧς χωρὶς οὐδὲν εἶναι δύναται. μετὰ δὲ ταῦ-
τα τὰ συνυπάρχοντα αὐτῇ, ποιόν τε καὶ ποσόν. γενομένων δὲ πλειόνων, ἀνάγκη

προσελθεῖν σχέσιν, δι' ἣν οἰκείως καὶ ἀφορίστως ἔχει τὰ πλείονα. καὶ οὕτως ἡ τῶν πρός τι σχέσις σύμπασα τετέλεσται. μετὰ δὲ ταύτην, αἱ ἄλλαι πᾶσαι εἰσὶ κατηγορίαι. οὐ κατὰ τὴν σύμφυτον σχέσιν, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐπίκτητον καὶ ποικίλως συνισταμένην θεωρούμεναι. μαρτυρεῖ δὲ τῇ τάξει, καὶ αὐτὸς ἀριστοτέλης. ὅτε γὰρ ἐν ἀρχῇ διῃρεῖτο μετὰ τὰς κατηγορίας, προέταξε τοῦ πρός τι τὸ ποιόν. εἰ δέ τις αἰτίαν τῆς τοιαύτης τάξεως ἀποδιδοίη, τὸ μὴ μεταξὺ παρεμπίπτον τὸ πρός τι διακόπτειν τὴν ποιότητα ἀπὸ τοῦ ποιεῖν καὶ πάσχειν, συμφυῆ οὖσαν αὐτῇ. καὶ γὰρ τῇ ποιότητι καὶ τὸ ποιοῦν ποιεῖ, καὶ τὸ πάσχον πάσχει. μαθέτω καὶ οὗτος, ὡς οὔτε δύναμις, οὔτε ἐνέργεια, οὔτε ποίησις, οὔτε κίνησις, ποιήσειεν ἄν τι εἰς ἕτερον, οὔτε πάθοι τι ὑφ' ἑτέρου, εἰ μὴ προκατάρχοι ἡ τῶν πρός τι πως ἐχόντων σχέσις, συνάπτουσα δι' οἰκειότητος τὸ ποιοῦν τῷ πάσχοντι. ὥστε τὸ μὲν, δύνασθαι ποιεῖν. τὸ δὲ, δύνασθαι πάσχειν. ἔδει οὖν καὶ ἄλλως προτετάχθαι τὴν τοῦ πρός τι σχέσιν, ὡς κοινὴν καὶ συμφυῆ. καὶ μετὰ τοῦ εἶναι θεωρουμένην. τὸ γὰρ εἶναι ἔχει, ἐν τῷ πρός τι πως ἔχειν. καὶ διὰ τοῦτο προτέρα τῶν ἐπικτήτων σχέσεων ἐστί. καὶ παρὰ τὰ δοκοῦντα δὲ τῷ ἀριστοτέλει, ὁ τοιοῦτος ἐστὶν ἀπολογισμός. οὐ γὰρ ἐνῆν δὲ τὴν ἐν τῷ κινεῖν καὶ κινεῖσθαι τῆς ἐνεργείας σχέσιν, πρὸς τὴν δύναμιν καθ' ἣν ἐξ ἀνάγκης προτέτακται προσεχῶς τῶν ποιούντων καὶ πασχόντων τὰ πρός τι. ὥστε οὐκ ἔδει διὰ τοῦτο μετατιθέναι τὴν τῆς ποιότητος κατηγορίαν ὑστέραν. ἀλλ' οὐδὲ ἀνδρόνικον ἀποδεκτέον, τὰ πρός τι μετὰ πάσας θέντα τὰς κατηγορίας. διότι σχέσις ἐστί, καὶ παραφυάδι ἔοικε. προηγεῖται γὰρ ἡ συμφυὴς τῶν πρός τι σχέσις, τῶν ἐπικτήτων σχέσεων. ὡς καὶ τῷ ἀρχύτα δοκεῖ. ταῦτα μὲν οὖν ἱστορείσθω, περὶ τῶν κατὰ τάξιν διαφόρων δογμάτων.

Ζητεῖν δὲ πάλιν ἄξιον, πῶς τοῦ ἀρχύτα τὴν ποιότητα καὶ τῆς ποσότητος προτάξαντος, ὁ ἀριστοτέλης οὐ μόνον τὴν ποσότητα, ἀλλὰ καὶ τὸ πρός τι προέταξε τῆς ποιότητος. ὁ μὲν ἀρχύτας ὡς εἴρηται πρότερον, ὡς τοῖς νοητοῖς εἴδεσι φίλος, μετὰ τὴν οὐσίαν εὐθὺς τὴν ποιότητα ἔταξε, καθ' ἣν ἡ τῶν εἰδῶν ἰδιότης ἀφορίζεται. καὶ τὸ ποσὸν εὐθὺς ἐπήγαγεν, ὡς συγγενὲς καὶ τὸ αὐτὸ τῇ οὐσίᾳ, καὶ τῶν καθ' αὑτὸ ὑφεστηκότων ἀρχήν. καὶ τοῦτο μετὰ τὴν οὐσίαν καὶ τὴν ποιότητα. καὶ λοιπὸν μετὰ τὸ ποσὸν, ἔταξε τὰ πρός τι, τὴν κοινὴν καὶ συμφυῆ σχέσιν τῶν ἰδίων καὶ ἐπικτήτων προτάξας. ὁ δὲ ἀριστοτέλης τὴν γενητὴν καὶ σωματικὴν οὐσίαν ἐν τῇ παρούσῃ διδασκαλίᾳ προτιμῶν, τὴν ποσότητα ὡς σωματοειδεστέραν προέταξε τῆς ποιότητος. ἀκολούθως δὲ λοιπὸν κατὰ πάντας τοὺς τρόπους τῆς τάξεως, μετὰ τὴν ποσότητα ἐπήγαγε τὸ πρός τι. καθ' ἕνα μὲν λόγον, τὸν τῆς φύσεως. ἐπεὶ τοῦ ποσοῦ, τὸ μὲν, καθ' αὑτό ἐστι. τὸ δὲ, πρός τι. συνεχὴς δὲ τῷ ποσῷ γέγονεν ὁ περὶ τοῦ πρός τι λόγος. καὶ ἐπειδὴ τῷ ποσῷ συνυφίσταται ὑπεροχὴ καὶ ἔλλειψις, ὅθεν λόγοι θεωροῦνται τοῦ ὑπερέχοντος πρὸς τὸ ὑπερεχόμενον, ἐν οἷς ἅπασιν αἱ πρός τι σχέσεις ὑφεστήκασι. καὶ ἐπειδὴ προυφεστῶτος μεγέθους ἢ πλήθους, ἐπιγίνεται τὸ μεῖζον ἢ βραχύτερον, καὶ πλεῖον καὶ ἔλαττον, εἰκότως μετὰ τὸ ποσὸν τάττεται τὰ πρός τι. ἢ ἐπειδὴ κατὰ τὸ ποσὸν πλήθους τῇ οὐσίᾳ συνεισελθόντος, εὐθὺς ἡ σχέσις συναναφαίνεται, καθ' ἣν ἡ πρὸς ἄλληλα αὐτῶν κοινωνία ἢ διαφορὰ θεωρεῖ-

ται. οὕτως μὲν οὖν κατὰ φύσιν ἕπεται τῷ ποσῷ τὸ πρός τι. καὶ πρὸς διδασκαλίαν δὲ οἰκείως ἔχει ἡ τοιαύτη τάξις. διότι γὰρ ἐν τῷ περὶ τοῦ ποσοῦ λόγῳ, τὸ μέγα καὶ μικρὸν καὶ πολὺ καὶ ὀλίγον ποσὰ δοκοῦντα, ἐδείκνυτο τῶν πρός τι μᾶλλον ὑπάρχοντα, ἔδει καὶ ταῦτα περὶ τὰ πρός τι ταχέως ἐπαγαγεῖν. διὸ καὶ αὐτὰ παρατέθεικε παραδείγματα τοῦ πρός τι τὰ πρότερον ἀμφισβητούμενα. ἐκεῖ μὲν γάρ τε ποσοῦ μὲν ὄντος διὰ τούτων, καὶ ταῦτα ἐκείνοις συνέχει δεικνύς. τὸ γὰρ μεῖζον φησὶν, αὐτὸ ὅπερ ἐστὶν, ἑτέρου λέγεται. τινὸς γὰρ μεῖζον λέγεται. καὶ τὸ ὄρος μέγα φησὶ λέγεσθαι, πρὸς ἕτερον ὄρος. ὥστε εἰ τὰ προσεχῶς ἀμφισβητούμενα, ταῦτα διὰ τῆς ὑπογραφῆς τῶν πρός τι ἀποδείκνυται ἐν τοῖς πρός τι ὄντα, ἐξεπίτηδες ἂν δόξειεν αὐτὴν ἐπιθεῖναι τὴν τάξιν, ἵνα ἔχῃ προσεχῆ τὴν ἐξ ἀλλήλων πίστωσιν. δεῖ δὲ δηλονότι καὶ τῆς εὐμαθείας στοχάζεσθαι. καὶ μάλιστα ὅταν τῇ κατὰ φύσιν τάξει συντρέχῃ. καὶ τοῦτο δὲ αὐτό τις ἴσως λέγοι, ὅτι εἰ καὶ τῇ φύσει τὰ πρός τι δεύτερα ἐστὶν, ἀλλ᾽ ὁ περὶ αὐτῶν λόγος προηγουμένης δεῖται διδασκαλίας, ἵνα τὰς σχέσεις εὐθὺς ἀπὸ τῶν ὑποκειμένων διακρίνειν δυνώμεθα, καὶ μὴ καὶ αὐτὰς ὑπὸ τὴν αὐτὴν κατηγορίαν τοῖς ὑποκειμένοις ἀνάγωμεν, ὥσπερ ἐπὶ τοῦ μεγάλου καὶ μικροῦ. τῶν πρός τι γὰρ ὄντα ταῦτα, ποσὰ ἐδόκει, διὰ τὸ ἐν οἷς ἡ σχέσις ποσὰ εἶναι. Ὁ δὲ Πορφύριος παραστῆναι τὴν κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην τάξιν βουλόμενος, ἐκ συνόδου φησὶ τοῦ ποσοῦ, καὶ τοῦ πρός τι τὴν γένεσιν ἔχειν τὸ ποιόν. ὥσπερ ἄλλοις τισὶ καὶ Ἐμπεδοκλεῖ δοκεῖ, ἀπὸ τῆς ἐναρμονίου τῶν στοιχείων κράσεως τὰς ποιότητας ἀναφαίνοντι. καὶ Πλάτωνι δὲ διὰ τῶν ἡμιολίων, καὶ διπλασίων, καὶ ἐπιτρίτων, καὶ ἐπογδόων, καὶ τῶν τοιούτων, ἐπὶ τοῦ ποσοῦ καὶ τοῦ πρός τι θεωρουμένων λόγων, τοῦ τε σώματος τὸ ποιὸν εἶδος καὶ τῆς ψυχῆς συνέστησε, τὸ κατὰ τοιάνδε ποιότητα ἀφωρισμένον. καὶ τὸ μὲν εὔπορον τοῦ λόγου καὶ εὐμήχανον, ἄξιον ἐπαίνου. ῥητέον δὲ ὅτι ἐν μὲν τοῖς ἀποτελέσμασι καὶ τοῖς συνθέτοις, οὐδὲν ἀπεικὸς καὶ οὕτως ταῦτα ἀπογεννᾶσθαι. ἐν μέντοι τοῖς αἰτίοις αὐτῶν λόγοις, καθ᾽ ἕνωσιν καὶ κατὰ μίαν ἀρχὴν ταῦτα πάντα περιέχεσθαι ἐν τῇ προσηκούσῃ τάξει. οὐ γὰρ δὴ προτάττειν ἐν αἰτίοις λόγοις, τὸ πλῆθος τοῦ ἑνὸς καὶ τὴν σχέσιν τοῦ ἀσχέτου, καὶ τὴν ἐν συνθέσει συμμετρίαν τοῦ μονοειδοῦς καὶ ἀσυνθέτου, ἀλλ᾽ οὐδὲ τὰ μυθικῶς καὶ κατ᾽ ἔνδειξιν εἰρημένα, οὕτως ἐπὶ τὰ πράγματα μεταφέρειν ὡς λέγεται. Καὶ περὶ μὲν τῆς πρός τι τάξεως, τοσαῦτα εἰρήσθω. ἐπὶ δὲ τὴν λέξιν ἰόντες, λέγομεν ὅτι ὅρον μὲν ἀποδιδόναι τῶν πρός τι ἀδύνατον ἦν. τῶν γὰρ πρωτογενῶν ὅρους ἀποδιδόναι, ἀμήχανον ἦν, διὰ τὰς εἰρημένας πρότερον αἰτίας. δι᾽ ὑπογραφῆς δέ τινος τὴν ἡμετέραν ἔννοιαν ἀνακινεῖν τὴν συναρμόζουσαν τοῖς πρός τι, δυνατὸν ἦν. καὶ τοῦτο ποιεῖ, τῷ Πλάτωνι κατὰ τὴν ἀπόδοσιν τὴν πρώτην ἀκολουθῶν, ὥς φησιν ὁ Βοηθός. λέγεται γὰρ καὶ ὁ Πλάτων οὕτως ὑπάρξαι τοῦ ἀποδοῦναι περὶ τῶν πρός τι, ὅσα αὐτὰ ἅπερ ἐστὶν ἑτέρων εἶναι λέγεται. καὶ ὡς ἔοικεν ἐπιλέλησται τῶν ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος εἰρημένων ὁ Βοηθός. οὐ γὰρ δὴ εἴποιμι ἂν, ὅτι ἠγνόει ἐλλόγιμος ἀνὴρ γεγονώς. ὅτι γὰρ οὐ τῷ λέγεσθαι πρὸς ἄλληλα, ἀλλὰ τῷ εἶναι τὰ πρός τι χαρακτηρίζει, ὡς καὶ τῷ Ἀριστοτέλει δοκεῖ, δηλοῖ μὲν καὶ ἐν πολιτείᾳ λέγων. Ἀλλὰ μέντοι ἦν δ᾽ ἐγώ, ὅσα γέ ἐστι τοιαῦτα οἷα εἶναι αὐτὰ μὲν ποιά ἅττα ποιοῦ τινός. καὶ ἐν σοφιστῇ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

„ οἱ δὲ βουληθέντες τὸ ἕτερον αὐτῶν πρός τι ὂν ἐπιδεῖξαι, οὕτως φασίν. Ὅτι ὥσπερ ἂν ἕτερον
„ ᾖ, συμβέβηκεν ἐξ ἀνάγκης ἑτέρου τοῦτο αὐτὸ ὅπερ ἐστὶν εἶναι. πληθυντικῶς δὲ τῶν πρό-
τερον τοῦ ἀριστοτέλους, πρός τι δὲ τὰ τοιαῦτα λέγεσθαι, οἱ περὶ τὸν ἀρχαϊκὸν καὶ σαφῆ ὄντα ᾠή-
θησαν μὴ ὥσπερ οὐσίαν, καὶ οὐσίας, καὶ ποσὸν καὶ ποσά, καὶ ἑνικῶς καὶ πληθυντικῶς λέγομεν,
οὕτως καὶ ἐπὶ τῶν πρός τι, τὸ πρός τι καὶ τὰ πρός τι λέγεσθαι, ἀλλὰ μόνον πληθυντικῶς.
οὐδὲ γὰρ ὡς μία οὐσία ἐστὶ τὸ ζῷον οὕτως καὶ τὰ πρός τι ἐν ἑνί ἐστιν, ἀλλ' ἐν πλείοσιν. οἷον πα-
τήρ. υἱός. ἥμισυ. διπλάσιον. τὰ γὰρ πρὸς ἄλληλα, οὐκ ἔστιν ἕν. οὐδ' ἄν τις εἴποι τὸ πρὸς
ἄλληλα, ἀλλὰ μόνως τὰ πρὸς ἄλληλα, οὕτως οὖν οὐδὲ τὸ πρός τι, ἀλλὰ μόνως τὰ πρός-
τι. ταῦτα δὲ ἐπιστήσαντες οὗτοι, τοὺς παλαιοὺς τῶν κατηγοριῶν ἐξηγητὰς αἰτιῶνται,
βοηθόν, καὶ ἀρίστωνα, καὶ εὔδωρον, καὶ ἀνδρόνικον, καὶ ἀθηνόδωρον. μήτε ἐπιστήσαντας,
μήτε ἐπισημηναμένους, ἀλλὰ καὶ τοῖς ὀνόμασι συγκεχυμένως χρησαμένους. καὶ ἑνι-
κῶς ἐκφέροντας ἐνίοτε τὸ πρός τι, τοῦ ἀριστοτέλους πληθυντικῶς ἀεὶ προφερομέ-
„ νου. Ἔστι δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν πρός τι. καὶ πάλιν, ἡ διάθεσις τῶν πρός τι. καὶ πάλιν,
„ ὑπάρχει δὲ καὶ ἐναντιότης ἐν τοῖς πρός τι. καὶ ἐναντίον ἑκάτερον τῶν πρός τι. καὶ ἑξῆς.
„ οὐ πᾶσι δὲ τοῖς πρός τι ὑπάρχει ἐναντίον. καὶ ἐφεξῆς καθόλου τὸν λόγον, πληθυντικῶς
αὐτῶν μέμνηται, καὶ οὐδαμοῦ ἑνικῶς. κἂν γὰρ λέγῃ, οὐ μὴν τοῦτό γε ἐστὶν αὐτοῖς τὸ
πρός τι εἶναι, οὐχ ἑνικῶς λέγεται τὸ πρός τι, ἀλλὰ τὸ εἶναι. ὡς εἰ ἔλεγεν, οὐ μὴν τοῦτό γε
ἐστὶ τὸ εἶναι τοῖς πρός τι. τούτους δὲ τοὺς λόγους ὁ μὲν πορφύριος ὡς ἀρεσκόμενος, ἀναγρά-
φει. ὁ δὲ ἰάμβλιχος, μάχεται φησὶ τὸ τοιοῦτον καὶ πρὸς τὸν ὀρθὸν λόγον, καὶ τὴν τῶν παλαιῶν
συνήθειαν. καὶ γὰρ πληθυντικῶς καὶ ἑνικῶς αὐτῇ χρῆται. ὡς δῆλον ἀπὸ τῶν ἀρχυ-
τείων τε καὶ τῶν ἀριστοτελικῶν λέξεων. καὶ ὧν βοηθὸς καὶ οἱ ἄλλοι μιμούμενοι τοὺς
παλαιοὺς προφέρονται, ἐπίσης ἀμφοτέροις χρώμενοι τοῖς ὀνόμασι. καὶ ὁ λόγος δὲ ἀξι-
οῖ πᾶσαν κατηγορίαν, καὶ ἓν εἶναι καὶ πολλά. καὶ ἓν μέν, καθόσον ἐστὶ γένος. πολλὰ δέ, κατὰ
τὸ πλῆθος τῶν περιεχομένων ἐν αὐτῷ. καὶ τὰ πρός τι οὖν, κατὰ μὲν τὸ πλῆθος τῶν ἐχόντων τὴν
σχέσιν καὶ πρὸς ἄλληλα λεγομένων, πολλά ἐστι. κατὰ δὲ τὴν μίαν σχέσιν τὴν ἐν τοῖς πλείοσιν
ὡσαύτως ἐνυπάρχουσαν, καθ' ἓν νοεῖται. κατὰ γὰρ τοῦτο, καὶ μία αὐτῶν ἡ κατηγορία.
προστίθησι δὲ καὶ ὅτι πᾶσα σχέσις ἐν πλείοσι θεωρουμένη, ἐν μιᾷ ἰδιότητι σχετικῇ
ἀφορίζεται. εἰ δὲ ὥσπερ οὐ δύναταί τις ἑνικῶς λέγειν τὸ πρὸς ἄλληλα, οὕτως οὐδὲ τὸ πρός τι
οὐδὲν θαυμαστόν. τὰ γὰρ μετέχοντα τῆς σχέσεως λαμβάνομεν, καὶ οὐκ αὐτὴν τὴν σχέσιν.
δεῖ δὲ μήτε τῇ τῆς συνηθείας ἀνωμαλίᾳ προσέχειν τὸν νοῦν τὸν βουλόμενον κατὰ τὴν φύσιν
τῶν ὄντων διαιρεῖσθαι τὰς κατηγορίας. καὶ γὰρ πολλὰ μὲν ἑνικὰ ὄντα τῇ φύσει, πληθυν-
τικῶς λέγεται. ὡς ἀθῆναι, καὶ θῆβαι. πολλὰ δὲ πληθυντικὰ ὄντα τῇ φύσει, ἑνικῶς λέγεται.
ὡς στρατός, καὶ φυλή. καὶ αὐτὸς δὲ ὁ ἀριστοτέλης ἐν ἀρχῇ μὲν ὅταν τὰς κατηγορίας ἀπηρι-
θμεῖτο, ἑνικῶς μᾶλλον δοκεῖ λέγειν. ὥσπερ καὶ τὰ πρὸ αὐτοῦ. ἤτοι οὐσίαν σημαίνει, ἢ ποσόν, ἢ
ποιόν, ἢ πρός τι. καὶ πάλιν πρός τι δέ, οἷον διπλάσιον. ἥμισυ. ἐνταῦθα δέ, πληθυντι-
κῶς τὰ πρός τι λέγει. ὅτι σαφέστερον τοῦτο ἐστὶ πρὸς τὴν μάθησιν. διὰ γὰρ τῶν ἐχόντων
τὴν σχέσιν, καὶ αὐτὴ ἡ σχέσις εὐκολωτέρα φαίνεται. ταῦτα μὲν οὖν καὶ τὰ τοῦ ἰαμβλίχου.

μήποτε δὲ καὶ τὴν ἰδιότητα τῶν πρός τι ἑνικῶς θεωρεῖν δυνατὸν, ἀλλ' οὕτως ὥσπερ καὶ τὴν τῶν ἄλλων γενῶν καὶ ἑκάστου τῶν ἀριθμουμένων ἐν πλήθει ὑφεστώτων, μίαν ἰδιότητα. καὶ κἂν δυνατὸν καὶ αὐτὴν ταύτης τῆς κατηγορίας, ὥσπερ αὐτῶν τῶν ἄλλων, καὶ ἑνικῶς προφέρεσθαι καὶ πληθυντικῶς, ἀλλ' οὐχ ὁμοίως. ἐκεῖ μὲν γὰρ, τὸ μὲν ἓν, ἦν αὐτὸ τὸ γένος. τὰ δὲ πολλὰ, τὰ ἐν τῷ γένει περιεχόμενα εἴδη. ἐνταῦθα δὲ πολλὰ, οὐχὶ τὰ εἴδη τῶν πρός τι λεγομένων, ἀλλὰ τὰ συνιστῶντα τὴν σχέσιν, ἐν οἷς ἡ σχέσις θεωρεῖται. ἴδιον γὰρ τῆς σχέσεως μόνης, τὸ ἐν πολλοῖς ὑφεστάναι μόνως. ὅπερ οὐδεμιᾷ πρόσεστι τῶν ἄλλων κατηγοριῶν. τοσοῦτον οὖν ἐκ τῶν εἰρημένων εἰδικῶς συνακτέον, ὅτι ἔχει τινὰ πρὸς τὰς ἄλλας κατηγορίας διαφορὰν, κατὰ τὸ μὴ ὁμοίως ἐκείναις ἑνικῶς καὶ πληθυντικῶς λέγεσθαι, ἐν πλήθει πάντως τὴν ἑαυτῆς ὑπόστασιν ἔχουσα. τὴν δὲ διαίρεσιν τῶν πρός τι, οἰκείως τῇ ἀλλαχοῦ παρ' αὐτοῦ γενομένην. καὶ νῦν πεποίηται, ὥστε τὸ μεῖζον καὶ βραχύτερον. καὶ πλεῖον καὶ ἔλαττον. καὶ διπλάσιον καὶ ἥμισυ. καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα. ταῦτα γὰρ πάντα τῶν πρός τι ἐστί. καὶ ἕξις δὲ καὶ διάθεσις φησί. πάντα γὰρ τὰ εἰρημένα τοῦτο ὅπερ ἐστὶν, ἑτέρων λέγεται. Ὁ δὲ θεῖος ἰάμβλιχος, ἡ διαίρεσις φησὶ τοῦ πρός τι, ὥστε τὰ καθ' ὑπεροχὴν καὶ ἔλλειψιν τέμνεται, ὧν ἐστι τὸ διπλάσιον. τὸ πολυπλάσιον. ὅλως τὸ πολύ. καὶ εἰς τὰ κατ' ἰσότητα, ὧν ἐστι τὸ ἴσον. τὸ ὅμοιον. τὸ ταυτόν. καὶ εἰς τὰ ἐν τῷ ποιεῖν καὶ πάσχειν. ὡς τὸ θερμαντικὸν, καὶ τὸ θερμαινόμενον. τὸ μὲν, κατὰ δύναμιν. τὸ δὲ, κατ' ἐνέργειαν. καὶ εἰς τὰ κατὰ στέρησιν δυνάμεως. ὡς τὸ ἀδύνατον ὁραθῆναι πρὸς τὸ ἀδύνατον ἰδεῖν. τὸ δὲ, κατὰ τὸ κρίνον τε καὶ κρινόμενον. ὡς μέτρον. αἴσθησις. ἐπιστήμη. πάντα γὰρ ταῦτα, ὡς κρίνοντά ἐστι πρὸς κρινόμενα. τὸ δὲ, κατὰ τὴν ὡς ἐπὶ τὸ γένος ἀναφοράν. ὡς ἡ γραμματικὴ πρός τι ἐστὶ, κατὰ τὴν ἀναφορὰν τὴν ἐπὶ τὸ γένος. τουτέστι τὴν ἐπιστήμην. καὶ ἡ ἀρετὴ καὶ κακία, κατὰ τὴν ἐπὶ τὴν ἕξιν ἀναφορὰν προσήκουσαν. ὑπὸ δὲ ταύτην φησὶ τὴν διαίρεσιν, ὑποπίπτει τὰ νῦν εἰρημένα. καὶ τὰ μὲν ἄλλα, πρόδηλα. τὴν δὲ θέσιν καὶ τὴν διάθεσιν, ἔνεστιν ὑπάγειν ὑπὸ τὸ πάσχειν. τὴν δὲ ἕξιν, κατὰ τὸ κρίνειν. Ταῦτα δὲ τοῦ ἰαμβλίχου λέγοντος, ἄξιον ζητεῖν, κἂν ἀνάγωνται πάντα ὑπὸ τὰ εἰρημένα, τίς ἀνάγκη. ἢ τῆς ὑπ' αὐτοῦ, ἢ τῆς ὑπὸ τοῦ ἀριστοτέλους παραδοθείσης διαιρέσεως. ἀπαρίθμησις γάρ τις ἔοικεν εἶναι αὕτη, ἀλλ' οὐχὶ διαίρεσις. Μήποτε οὖν κατὰ τὰς κατηγορίας ἐποιήσατο τὴν διαίρεσιν ὁ ἀριστοτέλης. πρότερον μὲν, κατὰ τὸ ποσόν. καὶ τούτου πρότερον, κατὰ τὸ ἀόριστον. τοιοῦτον γὰρ τὸ μεῖζον. εἶτα κατὰ τὸ ὡρισμένον. οἷον τὸ διπλάσιον. ἐφεξῆς δὲ, κατὰ τὸ ποιόν. τοῦ γὰρ ποιοῦ, καὶ ἡ ἕξις καὶ ἡ διάθεσις εἴη ἄν. καὶ τοῦ ἔχειν ἡ ἕξις, ὥσπερ ἡ διάθεσις τοῦ πάσχειν. ἡ δὲ αἴσθησις καὶ ἡ ἐπιστήμη, κατ' ἐνέργειαν θεωρούμεναι τοῦ ποιεῖν. ἡ δὲ θέσις, τοῦ κεῖσθαι. τὰ δὲ κατὰ στέρησιν, καθ' ἑκάστην ἂν εἴη κατηγορίαν. ἀλλὰ καὶ οὕτως παραλέλειπται τά τε ἐν τῇ οὐσίᾳ θεωρούμενα, ὡς πατὴρ καὶ υἱός, καὶ τὰ ἐν τῷ ποῦ, ὡς τὸ ἄνω καὶ κάτω. εἴρηται δὲ, ὅτι τῶν πρός τι ἐστί. τὸ δὲ ποτὲ, εἴτε τὸ ἀόριστον ἐστὶν ὡς τὸ πάλαι, εἴτε τὸ ὡρισμένον, ὡς τὸ χθὲς, καθ' αὑτὰ λέγεται καὶ οὐ πρός τι. μήποτε οὖν οὐδὲ ἡ οὐσία κατὰ τὴν ἑαυτῆς φύσιν ἐπιδέχεται τὸ πρός τι, ἐν τῷ καθ' ἑαυτὴν ὑφεστάναι θεωρουμένη. ἀλλὰ τὸ μὲν μέγα ὄρος, κατὰ τὸ ποσόν. ὁ δὲ πατὴρ, κατὰ τὸ γεννῆσαι, ἤτοι ποιῆσαι. ὥσπερ ὁ υἱὸς κατὰ τὸ γεννηθῆναι, ὅ ἐστιν

ὑπὸ τοῦ παραγαγεῖν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν καὶ ἐπὶ πλέον ζητητέον. νῦν δὲ τὴν ὑπογραφὴν σαφηνιστέον. τὸ μὲν γὰρ ὅσα αὐτὰ ἅπερ ἐστὶν ἑτέρων εἶναι λέγεται, δηλοῖ τὸ, κατὰ τὴν αὐτῶν φύσιν τὰ πρός τι πρὸς ἕτερον ἀναφέρεσθαι. οἷον, ὁ σωκράτης, ἢ ἄνθρωπος, ἢ φιλόσοφος, ἢ σιμὸς, ἢ τι τοιοῦτον, καθ' αὑτὸν λέγεται, καὶ οὐκ ἀναφέρεται πρὸς ἕτερον. ἐὰν δὲ αὐτὸν πατέρα, ἢ υἱὸν, ἢ διδάσκαλον εἴπῃς, ταῦτα πρὸς ἕτερον ἀναφέρεται. ὁ γὰρ πατὴρ, υἱοῦ πατήρ. καὶ ὁ υἱὸς, πατρὸς υἱός. καὶ ὁ διδάσκαλος, μαθητοῦ διδάσκαλος. ὅσα οὖν κατὰ τὴν ἑαυτῶν φύσιν ἑτέρων εἶναι λέγεται, ταῦτα τῶν πρός τι ἐστίν. ἐπεὶ δὴ δὲ οὐ πάντα ὅσα πρὸς ἕτερον λέγεται, οὕτως λέγεται, ὡς ἑτέρῳ ἢ ἑτέρου. ἀλλὰ τὰ μὲν ἑτέρου, κατὰ γενικὴν πτῶσιν, ὥσπερ τὸ μεῖζον, ἐλάττονος μεῖζον. καὶ τὸ ἔλαττον, μείζονος ἔλαττον. τὰ δὲ πρὸς δοτικὴν, ὡς τὸ ἴσον ἴσῳ ἴσον, καὶ τὸ ὅμοιον, ὁμοίῳ ὅμοιον. τὰ δὲ καὶ πρὸς γενικὴν καὶ πρὸς δοτικὴν, ὥσπερ τὸ μεῖζον καὶ ὑπερέχον, καὶ ἑτέρου τὸ ὑπερεχόμενον ὑπερέχει. καὶ ἑτέρῳ τῇ ὑπεροχῇ ὑπερέχει τοῦ ὑπερεχομένου. οἷον, ὁ δέκα, τοῦ ἑπτὰ ὑπερέχει τῷ τρία. ἄλλα δὲ, οὔτε κατὰ γενικὴν, οὔτε κατὰ δοτικὴν, ἀλλὰ μετὰ τῆς πρὸς προθέσεως. ὡς τὸ μέγα, οὔτε μικροῦ μέγα, οὔτε μικρῷ μέγα, ἀλλὰ πρὸς μικρὸν λέγεται μέγα. καὶ τὸ μικρὸν, πρὸς μέγα μικρόν. καὶ ἡ μικρὰ κέγχρος, πρὸς μεγάλην κέγχρον. τὸ μέντοι τεμνόμενον κατ' ἄλλον τρόπον, ὑπὸ τοῦ τέμνοντος λέγεται τέμνεσθαι. καὶ τὸ κινούμενον, ὑπὸ τοῦ κινοῦντος. τινὰ δὲ καὶ παρά τινος λέγεται. ὡς τὸ δῶρον παρὰ τοῦ δωρουμένου. ἐπεὶ δὴ οὖν πολυειδής ἐστιν ἡ τῶν πρός τι εἰς ἕτερον ἀναφορὰ, διὰ τοῦτο οὐκ ἠρκέσθη εἰπεῖν, ὅσα αὐτὰ ἅπερ ἐστὶν, ἑτέρων εἶναι λέγεται, ἀλλὰ καὶ ἢ ὁπωσοῦν ἄλλως πρὸς ἕτερον ἔχει. τουτέστιν, εἴτε κατὰ γενικὴν πτῶσιν ἡ ἀναφορὰ, εἴτε κατὰ δοτικήν. ἢ οὐδ' ὅλως κατὰ πτῶσιν, ἀλλὰ ἄλλον τινὰ τρόπον ὡς εἴρηται. εἴτε οὖν πλάτωνος εἴτε ἄλλου τινὸς ὁ ὅρος, οὐ κατὰ διόρθωσιν ἔχει τὴν προσθήκην τὴν τοῦ καὶ ὁπωσοῦν ἄλλως πρὸς ἕτερον, ἀλλὰ μέρος ἐστὶ τοῦ ὅρου. σαφηνίζει δὲ αὐτὸ ὁ ἀριστοτέλης διὰ τῶν παραδειγμάτων τῶν ἐπαγομένων. οἷον ὄρος μέγα λέγεται πρὸς ἕτερον εἰπών. οὐ μὴν κατὰ πτῶσιν ἀποδίδοσθαι, ἀλλὰ κατ' ἄλλον τρόπον. καὶ τὸ ὅμοιον δὲ, τινὶ ὅμοιον λέγεται. ὅτι καὶ κατὰ δοτικὴν πτῶσιν ἀποδίδοται τινά. ὁ μέντοι βοηθὸς ὅλον βιβλίον γράψας περὶ τοῦ πρός τι, καὶ πρός τί πως ἔχοντος, οἴεται τὸν ὅρον ἀπὸ τοῦ πλάτωνος ἀποδεδόσθαι, μέχρι τοῦ ἅπερ ἐστὶν ἑτέρων εἶναι λέγεται. τὸ δὲ ἑξῆς ὑπὸ τοῦ ἀριστοτέλους προσκεῖσθαι διορθώσεως ἕνεκα. ἔοικε δὲ, ὅλως μὲν ἀποδεδόσθαι ὁ ὅρος ὑπὸ τοῦ ἀποδεδωκότος. σαφηνισθῆναι δὲ, διὰ τῶν παραδειγμάτων. πρότερον μὲν οἰκείως ἀποδοθέντων τῶν ἑτέρων εἶναι λέγεται. τὸ γὰρ μεῖζον φησὶ, τινὸς μεῖζον λέγεται. καὶ τὸ διπλάσιον, ἑτέρου λέγεται. εἶτα καὶ τῷ ὁπωσοῦν ἄλλως πρὸς αὐτά. τοῦ, οἷον ὄρος μέγα λέγεται, πρὸς ἕτερον. καὶ τὸ ὅμοιον δὲ, τινὶ ὅμοιον λέγεται. ἀλλὰ καὶ τὸν πλήρη ὅρον ὁ βοηθὸς αἰτιᾶται λέγων. ἔοικε δὲ ἡ μέμφεσθαι καὶ ὁ οὕτως ἔχων λόγος. οὐ γὰρ ἐχρῆν τὸ πρός τί πως ἔχον ὁριζόμενον, ἐμπεριλαμβάνειν τὸ πῶς ἔχον πρὸς ἄλλο. τοῦτο γὰρ ἴσον ὃ καὶ προέκειτο ὁρίσασθαι. οὐκ ἐχρῆν δὲ οὐδὲ τὸ ἕτερον ἢ τὸ ἄλλο περιλαμβάνειν τῷ ὅρῳ, τὸ πρός τι ὁριζόμενον. καὶ γὰρ ταῦτα τῶν πρός τι. Ἀγνοεῖν δὲ δοκεῖ, ὅτι μοχθηρὸς ὁ ὅρος. οὐχ ὅταν διὰ τῶν ὁμογενῶν γράφηται τῶν εἰς τὸν λόγον παραλαμβανομένων. καὶ γὰρ τὸν ἀνθρώπου οὐσίας

ὄντος, ὁ ἀποδοθεὶς ὅρος, ζῷον λογικὸν, θνητὸν, διὰ οὐσιωδῶν ἀποδέδοται. ἀλλ' ὅταν ὄνομα ἀντ' ὀνόματος ἀποδοθῇ, οἷον εἴ τις ὁριζόμενος τὸν ἄνθρωπον, μέροπα ἀποδιδοίη. ὥστε ἂν μὲν τὰ πρός τι πρὸς ἄλλο εἶναι εἴπῃ, ἦν ἂν ὄνομα ἀντ' ὀνόματος. τὸ δὲ αὐτὰ ἅπερ ἐστὶν ἑτέρων λέγεσθαι ἀφωρίσατο αὐτὰ, ὑπογραφή τουτέστι, καὶ οὐχὶ ὀνόματος μετάληψις. οὐδὲν οὖν ἄτοπον ἐκ τῶν τοῦ πρός τι μορίων τὴν ὑπογραφὴν συμπεπληρῶσθαι.

Καὶ αὐτὸς δὲ προελθὼν ἀπολογεῖται, ὅτι τῶν πρώτων γνωστῶν ἀνάγκη διὰ τῶν ὑστέρων καὶ δι' αὐτῶν τὰς ἀπογραφὰς ἀποδιδόναι. ἐπειδὴ δὲ καὶ τὴν ἕξιν καὶ τὴν διάθεσιν τῶν πρός τι φησὶν εἶναι, ζητεῖν ἄξιον. πότερον, πρὸς τὸ ἑκτὸν καὶ ἐχόμενον λέγει ἡ ἕξις. ἡ δὲ διάθεσις, πρὸς τὸ διαθετόν. ὥσπερ ἡ αἴσθησις, πρὸς τὸ αἰσθητόν. καὶ ἡ ἐπιστήμη, πρὸς τὸ ἐπιστητόν. ἢ ἡ μὲν ἕξις, πρὸς τὸν ἔχοντα. τοῦ γὰρ ἔχοντος ἐστὶν ἡ ἕξις. ἡ δὲ διάθεσις, πρὸς τὸ διακείμενον. ὥσπερ καὶ ἡ θέσις τοῦ κειμένου. καὶ ἔοικεν οὕτως μᾶλλον ὁ Ἀριστοτέλης νῦν ἀποδέχεσθαι, καὶ οἱ τούτου ἐξηγηταί. τὸ γὰρ ἐν τῷ ἔχεσθαι ἡ ἕξις, πρὸς τὸν ἔχοντα ἀνενεχθείη, ἢ τὸ ἐχόμενον ὑπ' αὐτῆς. ὁ δὲ φιλόσοφος ἀδριανός, ζητήσας διὰ τί ἡ μὲν αἴσθησις πρὸς τὸ αἰσθητὸν λέγεται, καὶ ἡ ἐπιστήμη πρὸς τὸ ἐπιστητὸν, ἡ δὲ ἕξις οὐ πρὸς τὸ ἑκτὸν, ἀλλὰ πρὸς τὸν ἔχοντα, ἴσως φησὶν ἐπειδὴ ἡ αἴσθησις ἐπείγεται πρὸς τὸ αἰσθητὸν ὡς πρὸς ἐφετὸν, καὶ ἔτι μᾶλλον ἡ ἐπιστήμη πρὸς τὸ ἐπιστητὸν, ἡ δὲ ἕξις καὶ ἡ διάθεσις, οὐ τέτακται πρός τι. ὡς οὐδὲ ἡ τοῦ σώματος, ἀλλ' αὐτὴ καθ' αὑτήν ἐστι. καὶ ὅτι δῆλον ὡρισμένα τὰ ἐφετὰ, διὰ τοῦτο πρὸς ταῦτα λέγεται. τὸ δὲ ἑκτὸν καὶ διαθετὸν, ἀόριστά ἐστι. καὶ διὰ τοῦτο οὐ πρὸς ταῦτα, ἀλλὰ πρὸς τὸ ἔχον μᾶλλον ὡς ὡρισμένον ἡ ἕξις καὶ ἡ διάθεσις λέγεται. καὶ αὕτη μὲν ἡ διάταξις τοῖς λεγομένοις ἐν τοῖς τόποις κατακολουθεῖ. ἐν δὲ τῷ τετάρτῳ τῆς μετὰ τὰ φυσικὰ, καὶ αὐτὸς ὁ Ἀριστοτέλης, οὐδὲ ταῦτα πρὸς τὸν ἔχοντα λέγεσθαι φησὶν, ἀλλὰ πρὸς ἃ ἡ ἐνέργεια. τουτέστιν ἡ ἕξις πρὸς τὸ ἑκτὸν, καὶ ἡ διάθεσις πρὸς τὸ διαθετόν. καὶ γὰρ ὅταν μὲν ἡ ἕξις καὶ ἡ διάθεσις ὡς τῆς ψυχῆς λέγηται, κατὰ μετοχὴν ἐστὶ τοῦ τοιούτου, ὡς ἐχούσης τῆς ψυχῆς τὴν ἕξιν καὶ τὴν διάθεσιν, ὥσπερ τὸ σῶμα τὸ ἱμάτιον. καὶ οὐκ ἔστι τῶν πρός τι, ἀλλ' ὡς εἰώθασι λέγειν, τῶν κατ' ἔλλειψιν ὅτι μάχεται. ὅταν δὲ ἡ ἕξις ὡς μεταξὺ τοῦ ἔχοντος καὶ ἐχομένου λαμβάνηται, οὐκέτι ὡς ἐχομένη θεωρεῖται. οὐ γὰρ ἔχεται ἡ ἕξις, ἵνα μὴ εἰς ἄπειρον, ἀλλ' ἔστι σχέσις καὶ πρός τι τοῦ τοιούτου. καὶ ἡ διάθεσις δὲ ὡσαύτως, καὶ ἡ θέσις. ἄλλο γάρ ἐστι τὸ κατ' ἔλλειψιν λεγόμενον πρὸς ἀναπλήρωσίν τινος, καὶ ἄλλο τὸ ἐν τῇ πρὸς ἕτερον, καὶ ἐν ἑτέρῳ, καὶ ἑτέρου πρὸς αὐτὸ σχέσει θεωρούμενον. κἂν τὸ αὐτὸ τύχῃ καὶ ποιότης καὶ πρός τι ᾖ ὥσπερ ἡ ἕξις, διακριτέον αὐτὰ, τῇ μὲν κατ' ἔλλειψιν σημασίᾳ, ὡς ποιότητα ἀφορίζοντες. τῇ δὲ πρὸς ἕτερον, καὶ ἐν ἑτέρῳ, καὶ ἑτέρου πρὸς αὐτὸ σχέσει, ὡς πρός τι. ἑτέρων δὲ λέγεσθαι ὁπωσοῦν, προσέθηκε καὶ οὐκ ἄλλο τι διὰ τὰ ἐναντία. ἐκεῖνα γὰρ, ἔστι μὲν καὶ αὐτὰ ἑτέρων τῶν ἐναντίων. τὸ γὰρ ἐναντίον, ἐναντίου δῆλον ἐναντίον. καὶ κατὰ τοῦτο, καὶ πρός τι δῆλον. ἀλλὰ καὶ ἄλλο τί ἐστι. λευκὸν γάρ ἐστιν ἢ θερμόν. τὸ μέντοι πρός τι ὡς πρός τι, οὐδὲν ἄλλο δῆλον,

ἢ τοῦτο ὃ λέγεται. δεξιὸν γάρ, ἢ πατήρ, ἢ μεῖζον, καθὸ πρός τι, καὶ οὐδὲν ἄλλο ἐστίν. ὥσπερ ἐκεῖ λευκὸν ἢ θερμόν. καὶ τὴν ἀνάκλισιν δὲ καὶ τὴν στάσιν καὶ τὴν καθέδραν τῶν πρός τι λέγει, διότι θέσεις τινές εἰσιν. ἕκαστον γὰρ αὐτῶν, ποιὰν θέσιν δηλοῖ. ἡ δὲ θέσις, τῶν πρός τι. ἡ γὰρ θέσις, θετοῦ θέσις. καὶ τὸ θετόν, θέσει θετόν. εἰ δὲ ἡ θέσις τῶν πρός τι, καὶ τὰ εἴδη τῆς θέσεως τῶν πρός τι. καὶ γὰρ καὶ ἡ ἀνάκλισις, ἀνακειμένου. καὶ ὁ ἀνακείμενος, ἀνακλίσει ἀνακείμενος. καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὡσαύτως. Ἀλλ' ἐπιστῆσαι ἄξιον, διὰ τί οὐκ αὐτὰ καθ' αὑτὰ εἶπε τῶν πρός τι, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐπὶ τὴν θέσιν ἀναφοράν. ὃ καὶ αἴτιον ἐγένετο τῷ Ἰαμβλίχῳ εἶδος ἕν τι τῶν πρός τι εἰπεῖν, κατὰ τὴν ἐπὶ τὸ γένος ἀναφοράν. Ἢ ὅτι ἐκεῖνα καθ' ἃ λέγεται, οἷον, τὸ ἀνακεῖσθαι, καὶ καθῆσθαι, ἢ ἑστάναι, οὐκ ἔστι τῶν πρός τι, ἀλλ' ὑπὸ τὸ κεῖσθαι ἀνάγεται. εἰ γὰρ ἀπὸ τῆς στάσεως τὸ ἑστάναι, καὶ ἀπὸ τῆς καθέδρας τὸ καθῆσθαι, οὐδὲν δὲ παρώνυμον τῆς αὐτῆς κατηγορίας ἐστὶν ἐκείνῳ, ἀφ' οὗ παρωνόμασται. ὥσπερ ὁ γραμματικός, οὐκ ἔστιν ἐν τῇ αὐτῇ κατηγορίᾳ, ἐν ᾗ καὶ ἡ γραμματική. ἀλλ' ὥσπερ αὕτη μέν, ὑπὸ τὴν ποιότητα. ἐκεῖνος δέ, ὑπὸ τὴν οὐσίαν. οὕτως δὲ καὶ ἡ μὲν στάσις, ὑπὸ τὸ πρός τι. τὸ δὲ ἑστάναι, ὑπὸ τὸ κεῖσθαι. διὰ τοῦτο τὸ ἑστάναι, καὶ τὰ τοιαῦτα παρακείμενα τῇ στάσει καὶ τοῖς ὁμοίοις, οὐδ' αὐτὰ ταῦτα, ἀλλὰ διὰ τὴν θέσιν ὡς ἐναργεστέραν ὑπὸ τὸ πρός τι ἀνήγαγε. τὸ γὰρ ἀνακεῖσθαι καὶ ἑστάναι, οὐκ ἔστι θέσις. διό, οὐδὲ πρός τι. ἀλλὰ κατὰ τὸ πρός τι γίνονται. τὸ γὰρ κείμενον, οὐ θέσει κεῖται, ἀλλ' ἐν θέσει. διό, οὐδὲ ἡ στάσις, οὔτε ἡ ἀνάκλισις, οὔτε ἡ καθέδρα κεῖσθαι λέγονται. ἆρα οὖν αἴτιόν ἐστι τὸ παρωνύμως λέγεσθαι, καὶ οὐ πάντως τοῦτο. καὶ γὰρ τὸ πτερὸν καὶ τὸ πτερωτόν, παρωνύμως τὸ ἕτερον ἀπὸ ἑτέρου λέγεται. καὶ ὅμως ἄμφω ἐν τῇ αὐτῇ ἐστὶ κατηγορίᾳ. ἀλλ' ἐπειδὴ ἄλλης κατηγορίας γίνεται τὸ παρονομαζόμενον. οἷον ἀπὸ τῆς ἀνακλίσεως, τὸ ἀνακείμενον. ἀκριβέστερον οὖν διαιρούμενοι τὰ παρώνυμα, οὐκ ἐροῦμεν εἶναι ὑπὸ ἄλλην κατηγορίαν, εἰ μὴ ὅτι μεθίστηται εἰς ἄλλο γένος. Διὰ τί δὲ εἶπεν, ἔστι δὲ κατὰ τρία δὴ τῶν πρός τι. Ἢ ἐπειδὴ τῶν κατηριθμημένων, τὰ μέν, καὶ ἐν τῇ ποιότητι ἦν, ὡς ἕξις. καὶ διάθεσις. καὶ αἴσθησις. καὶ ἐπιστήμη, καθόσον ποιά. ἡ δὲ θέσις, πρὸς τὸ κεῖσθαι συγγενῶς ἔχει. μνημονεύει δὲ αὐτῶν, ὡς καὶ ἐν τοῖς πρός τι ὄντων. διὰ τοῦτο καὶ τῶν πρός τι εἶπε τὰ τοιάδε. Ταῦτα μέν, τὰ περὶ τὴν λέξιν. οἱ δὲ στωϊκοὶ ἀνθ' ἑνὸς γένους, δύο κατὰ τὸν τόπον τοῦτον ἀριθμοῦνται. τὰ μέν, ἐν τοῖς πρός τι τιθέντες. τὰ δέ, ἐν τοῖς πρός τί πως ἔχουσι. καὶ τὰ μὲν πρός τι, ἀντιδιαιροῦσι τοῖς καθ' αὑτά. τὰ δὲ πρός τί πως ἔχοντα, τοῖς κατὰ διαφοράν. πρός τι μὲν λέγοντες, τὸ γλυκὺ καὶ πικρόν, καὶ τὰ τοιαῦτα. καὶ ὅσα τοιῶσδε διατίθησι. πρός τι δὲ πως ἔχοντα, οἷον δεξιόν. πατέρα. καὶ τὰ τοιαῦτα. κατὰ διαφορὰν δέ φασι, τὰ κατά τι εἶδος χαρακτηριζόμενα. ὥσπερ οὖν ἄλλη τῶν καθ' αὑτὰ ἔννοια, καὶ ἄλλη τῶν κατὰ διαφοράν, οὕτως ἄλλα μὲν τὰ πρός τι ἐστίν, ἄλλα δὲ τὰ πρός τί πως ἔχοντα. ἀντεστραμμένη δὲ ἐστὶ τῶν συζυγιῶν ἡ ἀκολουθία. τοῖς μὲν γὰρ καθ' αὑτά, συνυπάρχει τὰ κατὰ διαφοράν. καὶ γὰρ

τὰ καθ᾽ αὑτὰ ὄντα, διαφορὰς ἔχει τινάς, ὥσπερ τὸ λευκὸν καὶ μέλαν. οὐ μέντοι τοῖς κατὰ διαφορὰν τὰ καθ᾽ αὑτὰ συνυπάρχει. τὸ γὰρ γλυκὺ καὶ πικρὸν, διαφορὰς μὲν ἔχει, καθ᾽ ἃς χαρακτηρίζεται. οὐ μέντοι καθ᾽ αὑτά ἐστι τοιαῦτα, ἀλλὰ πρός τι. τὰ δὲ πρός τί πως ἔχοντα, ἅπερ ἀντίκειται τοῖς κατὰ διαφορὰν, πάντως καὶ πρός τι ἐστίν. ὁ γὰρ δεξιὸς καὶ πατὴρ, μετὰ τοῦ πὼς ἔχειν, καὶ πρός τι ἐστί. τὸ γλυκὺ δὲ καὶ πικρὸν πρός τι ὄντα, κατὰ διαφοράν ἐστι. τὰ δὲ πρός τί πως ἔχοντα, ἐναντία τοῖς κατὰ διαφορὰν ὑπάρχει. καὶ γὰρ τὰ μὲν πρός τί πως ἔχοντα, ἀδύνατον καθ᾽ αὑτὰ εἶναι, ἢ κατὰ διαφοράν. ἐκ γὰρ τῆς πρὸς ἕτερον σχέσεως ἤρτηται μόνης. τὰ μέντοι πρός τι, καθ᾽ αὑτὰ μὲν οὐκ ἔστιν. οὐ γάρ ἐστιν ἀπόλυτα. κατὰ διαφορὰν δὲ πάντως ἐστί. μετὰ γάρ τινος χαρακτῆρος θεωρεῖται. εἰ δὲ δεῖ σαφέστερον μεταλαβεῖν τὰ λεγόμενα, πρός τι μὲν λέγουσιν, ὅσα κατ᾽ οἰκεῖον χαρακτῆρα διακείμενά πως, ἀπονεύει πρὸς ἕτερον. πρός τι δέ πως ἔχοντα, ὅσα πέφυκε συμβαίνειν τινὶ, καὶ μὴ συμβαίνειν ἄνευ τῆς περὶ αὐτὰ μεταβολῆς καὶ ἀλλοιώσεως, μετὰ τοῦ πρὸς τὸ ἐκτὸς ἀποβλέπειν. ὥστε ὅταν μὲν κατὰ διαφοράν τι διακείμενον πρὸς ἕτερον νεύσῃ, πρός τι μόνον τοῦτ᾽ ἔσται, ὥσπερ ἡ ἕξις καὶ ἡ ἐπιστήμη, καὶ ἡ αἴσθησις. ὅταν δὲ μὴ κατὰ τὴν ἐνοῦσαν διαφορὰν, κατὰ ψιλὴν δὲ τὴν πρὸς ἕτερον σχέσιν θεωρῆται, πρός τί πως ἔχον ἔσται. ὁ γὰρ υἱὸς καὶ ὁ δεξιὸς, ἔξωθέν τινων προσδέονται πρὸς τὴν ὑπόστασιν. διὸ καὶ μηδεμιᾶς γινομένης περὶ αὐτὰ μεταβολῆς, γένοιτ᾽ ἂν οὐκέτι πατὴρ τοῦ υἱοῦ ἀποθανόντος. ὁ δὲ δεξιὸς, τοῦ παρακειμένου μεταστάντος. τὸ δὲ γλυκὺ καὶ πικρὸν, οὐκ ἂν ἀλλοῖα γένοιτο, εἰ μὴ συμμεταβάλλοι καὶ ἡ περὶ αὐτὰ δύναμις. ἐγχωρεῖ καὶ μηδὲν αὐτὰ παθόντα μεταβάλλοι κατὰ τὴν τοῦ ἄλλου πρὸς αὐτὰ σχέσιν, δῆλον ὅτι ἐν τῇ σχέσει μόνῃ τὸ εἶναι ἔχει, καὶ οὐ κατά τινα διαφορὰν τὰ πρός τί πως ἔχοντα. πρὸς δὲ τοιαύτην ἀκριβολογίαν τῆς τοῦ ἑνὸς γένους διαιρέσεως, ἐκεῖνο ῥητέον ὅτι οὐ κατὰ τὰ πράγματά ἐστιν ἡ διαφορὰ τοῦ πρός τι, καὶ τοῦ πρός τί πως ἔχοντος, ἀλλὰ κατὰ τὴν λέξιν μόνην. ἐπίσης γὰρ ἄμφω κατά τε διαφοράν τινα ὑποῦσαν, καὶ κατὰ τὴν πρὸς ἄλλο σχέσιν ὑφίστανται. τὸ δὲ ὅπου μὲν τὴν διαφορὰν μᾶλλον προσπίπτειν, ὅπου δὲ τὴν σχέσιν μᾶλλον, μὴ ποιεῖν γενικὴν διαφοράν, καὶ ὅτι μὲν τοῖς πρός τι μετὰ τοῦ οἰκείου χαρακτῆρος, καὶ ἡ σχέσις συνυφίσταται, παρὰ πάντων ὁμολογεῖται. ὅτι δὲ καὶ τοῖς πρός τί πως ἔχουσιν, ἀνάγκη χαρακτῆρα ἐνυπάρχειν τοῖς ὑποκειμένοις, ἱκανῶς ὁ Βοηθὸς ἀπέδειξε. καὶ ἄλλοθεν δὲ πρόδηλον τοῦτο. οὐ γὰρ ἔχει φύσιν αὐτὴ καθ᾽ αὑτὴν ἡ πρὸς ἕτερον σχέσις ὑφίστασθαι, ἀλλ᾽ ἀνάγκη αὐτὴν ἐν τῷ κατὰ διαφορὰν χαρακτῆρι ἐνυπάρχειν. ὁ δὲ χαρακτὴρ οὗτος, ὅπου μὲν ποιότης ἐστὶν, ὡς τὸ λευκότερον σὺν τῇ χρόᾳ τοιοῦτον. ὅπου δὲ ποσότης, ὡς ἐν τῷ πλεῖον καὶ μακρότερον. ὅπου δὲ κίνησις, ὡς ἐν τῷ ὠκύτερον. ὅπου δὲ χρόνος, ὡς ἐν τῷ πρεσβύτερον. ὅπου δὲ τόπος, ὡς ἐν τῷ ἀνώτερον. ὁ δὲ ἀριστερὸς καὶ δεξιὸς, σὺν πλείοσι διαφοραῖς ὑφίσταται. καὶ γὰρ μετὰ τόπου ἐμφαίνεται, καὶ μετὰ μέρους τοιούτου. τῷ γὰρ ἡμᾶς μέρη ἔχειν τοιαῦτα, τὸ δεξιὸν καὶ ἀριστερὸν λέγεται. ἐπεὶ ὅ γε λίθος πρὸς τὸν λίθον οὐκ ἔσται δεξιὸς, εἰ μή τις καὶ τοῦτον πρὸς τὰ ἡμέτερα

δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ παραβάλλοι. ἔτι δὲ τοῦ αὐτοῦ, καὶ παραδόξως τὸ πρός τι ὑπάρχει. οὐδὲ πρὸς ἕτερον, ἀλλὰ πρὸς ἑαυτὸ λέγεται. τὸ γοῦν καθ' αὑτὸ ὄν, ἀλλὰ μὴ κατά τι μηδὲ πώς, τοῦτο ταὐτόν ἐστιν. οὕτως ἀεὶ ἡ σχέσις τοῖς χαρακτῆρσι τῆς διαφορᾶς συνυφίσταται. καὶ οὐδὲ δύο ταῦτά ἐστιν, ὡς ὑπονοοῦσιν ἐκεῖνοι, ἀλλ' ἓν τὸ συναμφότερον. ἐπεὶ δὲ ἄλλοις καὶ ἐκεῖνο ἄτοπον τὸ σύνθετα ποιεῖν τὰ γένη ἐκ προτέρων τινῶν καὶ δευτέρων· ὡς τὸ πρός τι, ἐκ ποιοῦ καὶ πρός τι. ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς ἀκολουθίας, οὔτε ὡς οἱ στωϊκοὶ λέγουσι, τῷ μὲν πρός τί πως ἔχοντι, τὸ πρός τι ἕπεται. τῷ δὲ πρός τι, οὐκέτι τὸ πρός τί πως ἔχον. οὐδ' ὡς ὁ Βοηθὸς ἀμυνόμενος αὐτούς, τῷ μὲν πρός τι φησί, τὰ πρός τί πως ἔχοντα συνακολουθεῖ. μετὰ γὰρ τοῦ πρὸς ἕτερον πῶς ἔχειν, ταῦτα προσείληφε καὶ τὴν οἰκείαν διαφοράν. τῷ δὲ πρός τί πως ἔχοντι, οὐκέτι τὰ πρός τι συνακολουθεῖ. οὐδὲ γὰρ πᾶσιν ὑπάρχειν τοῖς πρός τι, πρὸς ἕτερόν τε λέγεσθαι τῇ σχέσει, καὶ τὴν διαφορὰν τὴν οἰκείαν ἔχειν, ἀλλ' ἅμα μᾶλλον ἀντακολουθεῖν ἀλλήλοις ταῦτα λέγειν. ὥστε εἴ τι πρός τι ἐστί, καὶ πῶς ἔχον εἶναι. καὶ εἴ τι πὼς ἔχον, καὶ πρός τι. εἶναι γὰρ δή τι καὶ τὴν ἐπισυνάγουσαν δύναμιν κατὰ διαφορὰν θεωρουμένην, καὶ τὴν ἐπιτηδειότητα αὐτὴν καὶ σχέσιν. ὁπότερον γὰρ ἂν ἐπιλείπῃ τούτων, οὐ σώζεται ἡ τοιαύτη κατηγορία. οὔτε γὰρ ἡ σχέσις ψιλὴ καθ' ἑαυτήν ἐστιν, οὔτε ἡ διαφορὰ χωρὶς τῆς σχέσεως ταύτην ποιεῖ τὴν κατηγορίαν. ἀλλ' οὐδὲ χωρίζειν δεῖ ταύτην τε διαφορὰν ἀπ' ἀλλήλων καὶ τὴν σχέσιν, ἀλλὰ κατὰ μίαν κοινὴν ἰδιότητα συνισταμένην θεωρεῖν τοῦ τε ἔχοντος τὴν σχέσιν, καὶ πρὸς ὃ πὼς ἔχει. ταῦτα μὲν οὖν ὡς πρὸς τὰς στωϊκὰς ὑποθέσεις ἱκανῶς ἀντείρηται. αὐτὸ δὲ καθ' αὑτὸ τὸ πρόβλημα ζητεῖ ὁ Ἰάμβλιχος. Πρότερον ποιεῖ τὴν διαφορὰν ἐν τοῖς πρός τι, καθόσον τὰ μέν, μετὰ τοῦ χαρακτῆρος ἐνδείκνυται, ὡς τὸ γλυκὺ καὶ ἡδύ. τὰ δέ, τὴν σχέσιν μόνον, ὡς ὁ πατὴρ καὶ υἱός. τὰ δέ, ἀορίστου ἐπαμφοτερίζει τῇ τε ἐν αὐτοῖς ποιότητι, καὶ τῇ πρὸς ἕτερον σχέσει, ὡς τὸ λευκότερον. καὶ αὕτη ἐστὶ διαφορά, πότερον κατὰ γένος ἐστὶν αὕτη, ἢ κατά τι ἄλλο ὑποπίπτον. ἢ ὅ ἐστιν ὡς οὔτε κατὰ γένος διενήνοχεν, οὔτε κατ' ἄλλην οὐδεμίαν διαφοράν. καὶ ζητήσας μίαν πάντων εἶναι λύσιν φησί, τὸ γνῶναι τὴν τῶν πρός τι φύσιν. ὅτι οὐ κατὰ τὰ συνιόντα, ἡ τῶν πρός τι σχέσις συμπεπλήρωται, ἢ διὰ τοὺς τούτων πλεονασμούς, ἢ τὰς παρισώσεις, ἢ τὰς ἐλλείψεις, ἀλλὰ κατὰ αὐτὸν τὸν λόγον τῆς σχέσεως, ἡ ἰδιότης τῶν πρός τι θεωρεῖται, τὰ ὁπωσοῦν διαφέροντα εἰς κοινωνίαν συνάγουσα, καὶ κατὰ ταύτην τὴν κοινωνίαν ἀφοριζομένη. κατὰ μέντοι τὰ μετέχοντα, καὶ ἐν τῇ σχέσει θεωρούμενα, αἱ τοιαῦται θεωροῦνται παραλλαγαί. πλεοναζόντων, καὶ ἐλλειπόντων, καὶ ἐξισαζόντων, καὶ ἐχόντων κατὰ τὰ πράγματα πολλὰς διαφοράς. αἵτινες οὐδὲν διαφέρουσι κατ' ἐκεῖνο τὸ ἓν τῆς σχέσεως γένος. ὃ ταύτῃ κεχώρισται τῶν ἐν τοῖς συνθέτοις παραλλάξεων. πλειόνων δέ, τῶν πρός τι λεγομένων ὑπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους. καὶ ἐνταῦθα ὡς τὸ μεῖζον καὶ διπλάσιον. καὶ ἕξις, καὶ ἀνάκλισις, καὶ τὰ λοιπά. καὶ ἄλλων δὲ ὑπ' αὐτοῦ παραδοθέντων ὧν πρότερον ἐμνημονεύσαμεν. τῶν τε καθ' ὑπεροχὴν καὶ ἔλλειψιν, καὶ τῶν κατὰ δύναμιν καὶ ἀδυναμίαν, καὶ τῶν ἄλλων τοιούτων. Ἀπορεῖ ὁ Πλωτῖνος, τίς ἡ ἐν πᾶσι τούτοις κοινότης. ἆρα γενική τις, ἢ κατ' ἄλλον τρόπον, κατὰ τὴν εἰς ἓν ἀναφοράν,

ὡς τοὺς Ἡρακλείδας, ὅτι εἶναι κοινὸν ἀναφέρεσθαι τὸν Ἡρακλέα φαμέν. καὶ γὰρ ὅτι μὲν ἐφαπτόμεθα τῶν ὑποκειμένων καὶ ἐχόντων τὴν σχέσιν, ὧν τὰ μέν ἐστιν ἐν οὐσίᾳ, τὰ δὲ ἐν ποσῷ, τὰ δὲ ἐν τοῖς ἄλλοις, συναλλοιωθήσεται τοῖς ἄλλοις τὰ πρός τι. ὅτι δὲ μηδεμίαν ἔχει κοινωνίαν πρὸς τὰ ἔχοντα τὴν σχέσιν, ἀλλ' ἄσχετός ἐστιν ἡ τῶν πρός τι κατηγορία, οὐχ ἕξει σχέσιν ἐκεῖνα. οὐδὲ ἔσται πρός τι. οὐδὲ τοῦ κοινοῦ τῆς ἐκείνης. Μήποτε οὖν οὐδὲ συναλλοιοῦσθαι δεῖ τοῖς πράγμασιν, οὔτε παντάπασιν αὐτῶν ἀπέχεσθαι, ἀλλ' ἅμα μὲν ἐξῃρημένην τῶν διαφερόντων τὴν πρὸς ἄλληλα κοινωνίαν συνέχει κατ' αὐτὴν τὴν τῆς σχέσεως ἰδιότητα. καὶ γὰρ ὅτι τοῖς διαφέρουσι καὶ ἀντιδιαιρουμένοις ἓν ὂν τὸ αὐτὸ πανταχοῦ πάρεστι, χωριστὸν ἔσται καὶ κρεῖττον τῶν ἐναντίων. ὥστε, οὐκ ἂν ὑφ' ἑνὸς αὐτῶν κατέχοιτο, οὐδὲ ἐμποδίζοιτο, καὶ τῷ ἑτέρῳ ὑπάρχειν. ὅτι δὲ ταῦτα ἀληθῆ λέγομεν, ὅσαι ἂν ὦσι καὶ ὁποῖαι διαφοραὶ τῶν πρός τι, πᾶσαι ὑπὸ μίαν τὴν χωριστὴν ταύτην ἀνάγονται κατηγορίαν. μηδαμῶς ἐκείνης ὑπὸ τῆς διαφορᾶς τῶν μετεχόντων αὐτῆς ἐξισταμένης ἀφ' ἑαυτῆς.

Ἕτερον δ' ἀποροῦσι. πότερον ὑπόστασίς ἐστιν ἡ σχέσις αὕτη, ἢ ὄνομα μόνον συνεκφερόμενον. ἀνάγκη τοίνυν, ἢ μηδεμίαν σχέσιν τῶν ὄντων εἶναι, ἢ τινὰς μὲν ὑφεστάναι, τινὰς δὲ ἀνυποστάτους ὑπάρχειν. Ἀλλ' ὅτι μὲν οὐ πᾶσαν σχέσιν ἀναιρετέον, δῆλον ἐκ τοῦ δεῖν, ὥσπερ οὐσίαν καὶ ποσότητα καὶ ποιότητα καὶ τῶν ἄλλων γενῶν ἕκαστον, οὕτως καὶ τὴν σχέσιν ἐν τοῖς οὖσι τίθεσθαι, πολλὴν χρείαν καὶ αὐτὴν παρεχομένην. οὔτε γὰρ τὰ γένη, οὔτε τὰ ὑπ' αὐτῶν ὄντα, κοινωνίαν ἕξει τινὰ πρὸς ἄλληλα, εἰ μή τις σχέσεως ἦ λόγος ἐν τοῖς οὖσιν. ἄτοπον δὲ τὴν κοινωνίαν ἀναιρεῖν τῶν διαφερόντων πρὸς ἄλληλα. ἄτοπον δὲ καὶ τὴν ἁρμονίαν ἀναιρεῖν, οὔτε τὴν ἐν τοῖς φθόγγοις μόνην, οὐδὲ τὴν ἐν τοῖς ἀριθμοῖς, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐν ταῖς οὐσίαις καὶ δυνάμεσι πάσαις καὶ ἐνεργείαις. ἥτις ἐστὶ νεμομένη τοῖς οὖσι, συνήγαγεν εἰς ταὐτό. καὶ σχέσιν ἔχειν πρὸς ἄλληλα ἀπειργάσατο. ἀναιρεθήσεται δὲ καὶ τὸ σύμμετρον καὶ ἴσον, καὶ ἐπιστητὸν, καὶ ἐπιστήμη. εἰ δὲ καὶ γεωμετρία καὶ μουσικὴ περὶ σχέσεις ἔχουσιν, ἀνυπόστατοι δὲ αὗται, καταγέλαστοι ἂν εἶεν ἐκεῖναι περὶ τὰ ἀνυπόστατα κατατριβόμεναι. πῶς δὲ καὶ ἐφετὸν πάντων ὁ θεὸς λέγεται, εἰ μηδεμία σχέσις ἐστὶ πρὸς τὸ ἐφετὸν τῶν ἐφιεμένων. ἔτι δὲ τῶν μὲν ὄντων προτέρων ἐν τοῖς οὖσι. τῶν δὲ, δευτέρων εἰ μηδεμία σχέσις ἐστὶν, ἀναιρεθήσεται καὶ ἡ τῶν πρώτων πρὸς τὰ δεύτερα σχέσις. καὶ ἡ τῶν δευτέρων πρὸς τὰ πρῶτα. ταύτης δὲ ἀνῃρημένης, οὐδεμία αὐτοῖς ἔτι κοινωνία παραλειφθήσεται. οὔτε γὰρ ἕνωσιν αὐτοῖς πρὸς ἄλληλα δυνατὸν ὑπάρχειν. οὐ γάρ ἐστιν ὁμοούσια ἀλλήλοις. σῶμα. καὶ ψυχή. καὶ νοῦς. καὶ θεός. οὔτε συμφυΐαν. οὔτε γάρ ἐστιν ὁμοφυῆ, ἀλλὰ κατὰ σχέσιν μόνην, ἀνάγκη τὴν τῶν οὕτως διαφερόντων κοινωνίαν ὑφίστασθαι. εἰ οὖν ταῦτα ἄτοπα, πολύ τί ἐστι τὸ τῆς σχέσεως γένος. οὐκ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς μόνοις, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς νοητοῖς. καὶ ἐν τοῖς μετὰ τὰ νοητὰ ἀσωμάτοις. τοιγαροῦν καὶ χρῶνται πάντες αὐτῷ. καὶ ἀδύνατον ὁτιοῦν χωρὶς σχέσεως διαλεχθῆναι. ἀναιροῦσι δὲ οὐκ οἶδ' ὅπως αὐτό, καὶ δυσχεραίνουσιν αὐτοῦ τὴν ὑπόστασιν, οὐκ ἐννοοῦντες ὅτι τὸ ταυτὸν καὶ ἕτερον, ὧν οὐδὲν χωρὶς φθέγγεσθαι δυνάμεθα, ἀπὸ τῆς τοῦ πρός τι σχέσεως ἐστὶν ἴδια. καὶ ὅτι ἡ τῶν συνθέτων σύστασις, κατὰ σύνοδον τῶν διαφερόντων γινομένη, κατὰ σχέσιν ὑφέστηκεν. Ἀλλ' ἔτι φασὶ περὶ τὸ αὐτὸ τἀναντία, ἐὰν ἐν ὑποστάσει τὰ

πρός τι λέγομεν. ὅταν γὰρ τὸ αὐτὸ πρὸς ἄλλο μεῖζον ἢ καὶ ἔλαττον, ἔσται τὸ αὐτὸ μεῖζον καὶ ἔλαττον. τοῦτο δὲ οὐδὲν ἄτοπον, εἰ πρὸς ἄλλο καὶ ἄλλο. ἐναντία γὰρ πρὸς τὸ αὐτὸ ἂν εἴη, εἰ τὸ αὐτὸ τὸ αὐτὸ καὶ ἴσον καὶ ἄνισον εἴη. Ἀλλὰ δυνατὸν ὑφαιρέσει ἂν γίνεσθαι τὸ αὐτοῦ μεῖζον καὶ ἔλαττον, προσθήκῃ καὶ ἀφαιρέσει. ἢ οὐδὲ τοῦτο ἄτοπον. οὐ γὰρ μένοντος τοῦ μείζονος ἐπὶ τοῦ ἐλάττονος. ὥστε οὐχ ἅμα τὰ ἐναντία. καὶ ὅτι μὲν οὐ πᾶσαν σχέσιν ἀναιρετέον, δῆλον. εἰ δὲ ἀπολείπομεν τὴν ὁποιανοῦν σχέσιν, καὶ τὴν τοῦ πρός τι κατηγορίαν παραδεξόμεθα ὡς ἐν ὑποστάσει οὖσαν, ὑφ' ἣν πᾶσα σχέσις ὑπάρχει. Ἀλλὰ διὰ τί φασιν Ἀριστοτέλης, ἔν τε τοῖς εὐδημείοις ἠθικοῖς καὶ ἐν τῇ μετὰ τὰ φυσικὰ τὰς κατηγορίας ἐκτιθέμενος, οὐ μνημονεύει τῶν πρός τι, εἴπερ καὶ τοῦτο τὸ γένος ὁμοίως ὑφεστάναι τοῖς ἄλλοις ἐνόμιζεν. Ἢ ὅτι ὅπου μὴ προηγουμένως περὶ τῶν γενῶν πάντων ὁ λόγος, οὐκ ἀκριβολογεῖται περὶ πάντα, ἀλλ' ἐκείνοις χρῆται μάλιστα, ὧν δεῖται πρὸς τὸ προκείμενον. ἴσως δὲ καὶ ὅτι τὰ πρός τι ἐν τοῖς ἄλλοις γένεσιν ὑφέστηκε, διὰ τοῦτο σὺν αὐτοῖς θεωρεῖται, κἂν μὴ προηγουμένης ἔτυχε μνήμης. Ἔτι δὲ καὶ οὕτως περὶ τῆς κοινῆς κατὰ τὴν σχέσιν ὑποστάσεως ἀπορουσιν. οὐκ εἰ ἐπινοεῖται φασὶ τὰ κατὰ σχέσιν, ἤδη καὶ ἔστιν. οὐδὲ εἰ τῶν ἀνυποστάτων κοινὴ σημασία ἐστιν, ἤδη καὶ ὑφέστηκε ταῦτα. δῆλον δὲ τοῦτο, καὶ ἐφ' ὧν ἀναφορά τις μόνη διαμένει ἐπὶ τὸ ποτε γεγονός. καὶ οὕτως ἐπινοεῖται ἡ σχέσις ὥστε θνήσκοντος. καίτοι μὴ ὄντος τοῦ παιδός. ἀπὸ γὰρ τῆς μνήμης τῶν ἰδόντων τὸν τεθνηκότα καὶ ἀκουσάντων περὶ αὐτοῦ, οὕτως λέγεται. εἰ τοίνυν ὄντος πρὸς μὴ ὄν, οὐ δύναται εἶναι ὑπόστασις σχέσεως. κἂν δοκῇ, οὐδὲ ἐπὶ τῶν ὄντων ἀρκεῖ πρὸς ὑπόστασιν ἡ ἡμετέρα δόκησις. τινῶν δὲ ἄχρι μέν τινος διαμένει ἡ σχέσις. εἶτα παύεται, ὡς ἐπὶ τοῦ ὀρφανοῦ ἄχρι ὀκτωκαίδεκα ἐτῶν. ἀφ' οὗ γὰρ ἂν ἄρξηται τίκτειν, οὐκέτι καλεῖται ὀρφανός. εἰ οὖν ἄνευ τῆς περὶ αὐτὴν διαφορᾶς μεταβάλλουσαν εἶχε σχέσιν πρότερον ἐκ μόνης τῆς τοῦ χρόνου παραλλαγῆς, πῶς ἂν ἔχοι τὴν κατὰ τὸ εἶναι σχέσιν. καὶ ὁ πρότερον δεξιὸς ὤν, αὐτὸς μηδὲν μεταβάλλων ἄλλου μεθισταμένου, ἀριστερός ἐστι καὶ μεταβάλλει τὴν σχέσιν. Δύσκολον οὖν παραδέξασθαι τὴν τῆς σχέσεως ὑπόστασιν. Δύσκολον δὲ καὶ ὑποδεῖξαι τί τὸ κοινὸν ὃ περὶ ἀλλήλων ἔχουσιν αἱ σχέσεις. οὔτε γὰρ σῶμα, οὔτε ἀσώματον εἶναι τοῦτο δυνατόν. εἰ μὲν γὰρ σῶμα ἦν, οὐκ ἂν ἐπὶ τοῖς διαφέρουσι σώμασιν ἐθεωρεῖτο. εἰ δὲ ἀσώματον, ἤτοι ἐν αὐτοῖς τοῖς ἔχουσιν, ἢ ἔξωθεν. καὶ εἰ μὲν ἄλλη καὶ ἄλλη ἐφ' ἑκάστου τῶν μετεχόντων ἡ σχέσις, ὁμώνυμος ἂν εἴη. καὶ οὐκέτι γένος ἓν τὸ πρός τι. εἰ δὲ ἡ αὐτὴ πανταχοῦ, συνωνύμως μὲν καὶ γένος ἓν εἶναι δύναται διαφοραῖς χωριζόμενον. ἀλλὰ πῶς διαιρήσομεν αὐτό, χαλεπὸν διαγνῶναι. πῶς γὰρ τὰ μὲν τῶν πρός τι οὐδὲν πλέον ἐνδείκνυται τῶν ὑποκειμένων αὐτοῖς, ὡς τὰ ὅμοια καὶ ἴσα. τὰ δὲ, ἐνεργητικὰ μέν, διαφόρως δὲ ταῖς ἐνεργείαις ὑφιστάμενα. τὸ μὲν γὰρ γλυκύ, τῷ οὕτως ἐνεργεῖν εἰς αἴσθησιν. τὸ δὲ τμητικόν, τῷ εἰς σῶμα. πατὴρ δὲ καὶ υἱός, εἰς ἀλλήλους. τῷ τὸν μὲν, τὴν ἀρχὴν ἐνδοῦναι. τὸν δὲ, ἀποτέλεσμα εἶναι τοῦ ἑτέρου. ὥστε τὸ ὑποστὰν τοὔνομα μόνον τῷ πατρὶ παρασχεῖν. τὸν δὲ, τὴν ὑπόστασιν. πῶς δ' ἂν εἴη ταῦτα τοῦ αὐτοῦ γένους προσεχῆ εἴδη, ὑπάλληλα ὄντα. Ἔτι δὲ πότερον τὸ διπλάσιον ἑαυτῷ συνήγαγε τὸ ἥμισυ, ἢ τὸ ἥμισυ τὸ διπλάσιον,

ἢ ἅμα συνυπάρχουσιν. ἢ αἱ μὲν, οὕτως. αἱ δὲ, οὕτως ἀπογίνονται. καὶ ὁπότερον ἐπιγι-
νομένων αἱ σχέσεις, ἢ οὐκ ἐπιγινομένων. τοῦτο οὖν ἀπορούμενον, περὶ μὲν τῆς ὑποστάσεως, ἐκεῖνο ῥητέον,
ὅτι ὥσπερ αἱ ποιότητες κατὰ τὴν αὐτῶν φύσιν χωρὶς τῶν συνθέτων νοούμεναι ἀσώματοί εἰ-
σιν, οὕτως καὶ αἱ σχέσεις κατὰ τὴν αὐτῶν φύσιν, χωρὶς τῶν συνθέτων νοούμεναι, ἀσώματοί εἰσι.
λόγος γάρ ἐστι καθ' ἑαυτὴν ἡ σχέσις. ἰδιότητα δὲ ὁ λόγος οὗτος ἔχει, τὴν οὐσιώδη τῆς οἰκεί-
ας διαφορᾶς πρὸς ἕτερον ἀπονεύσιν. τὴν δὲ διαφορὰν ληπτέον, οὐ καθόσον τὸ πρός τι
τῶν ποιῶν καὶ τῶν οὐσιῶν διενήνοχε μόνον, ἀλλὰ καθόσον πάντων τῶν ὁπωσοῦν ὄντων.
καὶ γὰρ τὸν τῆς διαφορᾶς σχετικὸν λόγον, τὸ εἶδος ἀφορίζει τῶν πρός τι. ἃ μὲν οὖν καθ'
αὑτὰ ἔχει οἰκείας διαφορὰς, προσέοικε τοῖς ἄλλοις γένεσιν. ἃ δὲ πρὸς ἕτερα ἀπονεύ-
ει καὶ οὐκ ἐν αὐτοῖς ἵσταται, τῇ ἰδιότητι ταύτῃ διενήνοχε τῶν ἄλλων. δεῖ δὲ οὐ τὸ ἀπο-
νεῦον, ἀλλ' αὐτὴν τὴν πρὸς ἕτερον ἀπονεύσιν τὴν σχέσιν λαβεῖν. ἢ ἐν ἑτέροις οὖσαν καὶ πρὸς
ἕτερον, ἢ ἐν ἑαυτοῖς ὡς πρὸς ἕτερον. περὶ μὲν οὖν τῆς ὑποστάσεως αὐτῶν, ταῦτα ῥητέ-
ον. ἐπειδὴ δὲ ἐν ἑτέροις ἐστὶ καὶ πρὸς ἕτερα ἡ σχέσις, διὰ τοῦτο καὶ ἡ γένεσις τῶν πρός τι,
καὶ ἡ φθορὰ ἐκείνων ἔχεται, πρὸς ἃ πως ἔχει. καὶ κἂν μηδὲν αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ πάσχῃ, ἐκεί-
νων μεταβαλλόντων μεταβάλλει, οὕτως οὖν μεταβάλλει τὰ πρός τι ὡς πέφυκε.
τοῦ οὖν ἐκ δεξιᾶς καὶ τοῦ πατρὸς καὶ υἱοῦ ληψόμεθα τὴν μεταβολὴν, καθόσον εἰσὶ τοιοῦ-
τοι. τοῦ μὲν γὰρ πατρός ἐστιν ἡ μεταβολὴ, ἡ τοῦ υἱοῦ ἀλλοίωσις, καὶ τοῦ ἐκ δεξιᾶς ὡσαύτως.
καὶ ἐπὶ πάντων δὲ τῶν πρός τι, ὁ αὐτὸς ἐξαρκεῖ λόγος. εἴπερ γὰρ ἡ φύσις αὐτῶν ἐν ἑτέρῳ
τέ ἐστι, καὶ πρὸς ἕτερον ἐκείνου τοῦ ἑτέρου μεταβαλλομένου, καὶ αὐτὰ συμμεταβάλ-
λει. ταράττει δὲ τοὺς πολλοὺς, τὸ μὴ περὶ αὐτὰ τὴν μεταβολὴν ὁρᾶν. τοῦτο δὲ οὐκ ἄξι-
ον ἀπαιτεῖν. οὐ γὰρ ἡ καθ' ἑαυτά ἐστιν, ἀλλ' ἡ πρός τι δεῖ θεωρεῖν περὶ αὐτὰ τὴν μεταβο-
λήν. ὃ γὰρ τῶν ὄντων ἐστὶ διὰ τὸ πρὸς ἕτερον εἶναι, τί θαυμαστόν. εἰ ἡ ἐκείνου τοῦ ἑτέρου
μεταβολὴ καὶ ἀλλοίωσις, αὐτοῦ ἐστι μεταβολὴ τοῦ πρός τί πως ἔχοντος. οὐ γὰρ ἡ ποι-
ὸς, οὐδὲ ἡ ποσὸς, ἀλλ' ἡ πρός τι θεωρητέον αὐτοῦ τὴν μεταβολήν. ὥστε καὶ ἔστι καὶ φθεί-
ρεται μετὰ ἀλλοιώσεως καὶ μεταβολῆς, ἀλλὰ τῆς αὐτῶν προσηκούσης. καὶ οὐ καλῶς οἱ στωϊ-
κοὶ νομίζουσι, πάσης τῆς κατὰ διαφορὰν ἰδιότητος ἀπηλλάχθαι τὰ πρός τί πως
ἔχοντα. διότι πέφυκε συμβαίνειν καὶ ἀποσυμβαίνειν, μηδεμιᾶς μεταβολῆς περὶ
αὐτὰ γενομένης. ψεῦδος γὰρ τοῦτο λέγειν. ἐπεὶ καὶ τῶν πρός τι ἐστὶ μεταβολὴ, ὡς πέ-
φυκε ταῦτα μεταβάλλειν. εἴτε δὲ ἐν τοῖς ποιοῖς, ἢ τοῖς ἄλλοις γένεσιν ὑφέστηκε, καὶ
ἰδίαν ἔχει ὑπόστασιν ἐν ἐκείνοις. εἴτε καὶ χωρὶς ὕλης, ὡς ὁ λόγος δείκνυσι, καὶ μετ' αὐτῆς ὑφέστηκε.
κατ' ἀμφότερα οὖν ἔχει τὴν ὑπόστασιν τὰ πρός τι τοιαύτην, ὁποίαν εἰρήκαμεν ἐκ
διαφορᾶς τε ὁμοῦ καὶ σχέσεως συνισταμένην. ὅτι μὲν οὖν ὑφέστηκε τὰ πρός τι, καὶ ἥντι-
να ἔχει φύσιν, διὰ τούτων εἰρήσθω. Περὶ δὲ τοῦ τί κοινὸν ἐπὶ πάντων τῶν πρός τι τοιαύ-
την ἔχον τὴν διαφορὰν, τινὲς λύουσι λέγοντες, ὅτι εἰς μίαν ὁμοιότητα λέξεως ἀνά-
γει καὶ σημασίας ἰδιότητα. καὶ διὰ τοῦτο τὸ κοινὸν ἐπ' αὐτοῖς λέγεται κατὰ τὰς ὁ-
πωσοῦν ἐνθεωρουμένας κοινότητας τῶν σημασιῶν, ὡς τὸ ἑτέρου λέγεσθαι, ἢ ὁ-
πωσοῦν πρὸς ἕτερον λέγεσθαι. εἴτε τῷ ἑτέρου εἶναι, ἢ ἄλλο πρὸς αὐτό πως ἔχειν.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

καὶ γὰρ τὰ καθ' ὁμοιότητα σημασίας, ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἀνάγεται ποιότητα, κἂν μὴ τὴν αὐτὴν ἔχῃ φύσιν. καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὰς ἀποφάσεις καὶ τὰ παρονομαζόμενα, ἔστιν ὅτε ἐν τῷ αὐτῷ γένει τιθέμεθα. ἐπειδὴ περὶ τὸ αὐτό εἰσι ταῖς καταφάσεσι. καὶ γὰρ ὥσπερ ἡ κατάφασις ἐν τῷ εἶναι, οὕτως ἡ ἀπόφασις ἐν τῷ μὴ εἶναι. οὕτω δὲ ὑπόστασις μὲν, οὐδαμῶς. ὁμοιότητι δὲ σημασίας εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν ἀνάγεται. τὴν δὲ τρίτην τὴν λύσιν ἀποδοκιμάζουσιν, ὡς ἐνδιδοῦσαν τῇ ἀπορίᾳ, κατὰ λέξεως ὁμοιότητα, καὶ αὐτὴν λέγουσιν ὑφ' ἕν τι κοινὸν ἀνάγεσθαι. δεῖ δὲ καὶ γένος τι εἶναι τῶν πρός τι, ἀφ' οὗ αἱ τῶν κατ' εἴδη θεωρούμεναι πρός τί πως ἐχόντων, ἀπομερίζονται παραλλαγαί. οὐ γὰρ ἀφ' ἑνὸς καὶ πρὸς ἕν, ἀλλ' ὅ γε λόγος τῆς σχέσεως ὁ αὐτὸς ἐν πᾶσι νοεῖται, καθ' ὃν τὸ κοινὸν γένος ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων κατηγοριῶν ἀφορίζεται. δεῖ δὲ διαιρεῖσθαι, τό, τε καθ' αὑτὸ πρός τι, καὶ τὸ κατὰ συμβεβηκός, ἵνα μὴ πλανώμεθα πολλάκις εἰς ἄλλο γένος ἀπ' ἄλλου παραγόμενοι. διότι γὰρ τὸ κατὰ συμβεβηκὸς ἀεὶ ἐπί τινι προηγουμένῳ παρακολουθεῖ, διὰ τοῦτο ἐκεῖνο ἕξει τὸ κῦρος, ὅπερ προηγεῖται. τὸ δὲ συμβεβηκός, ἄλλως ἐπακολουθήσει. καὶ οὐκέτι ἂν εἴη τοιοῦτον, ὁποῖον εἶναι κατὰ φαίνεται. καθ' αὑτὰ μὲν οὖν λεγέσθω πρός τι, οἷον, τὸ ἴσον καὶ ὅμοιον. προηγουμένην γὰρ ἔχει ταῦτα τὴν σχέσιν, καὶ κατὰ ταύτην ὑφέστηκεν. ἀλλ' οὐδ' ἄλλο τι ἐν σχέσει θεωρεῖται. κατὰ συμβεβηκὸς δὲ πρός τι λέγοιτο ἂν ὁ ἄνθρωπος, διότι συμβέβηκεν αὐτῷ διπλασίῳ εἶναι. μετὰ δὲ τὰς κοινὰς ἀπορίας τε καὶ λύσεις, μὴ δὲ τὰς κατὰ μέρος ἐπενεχθείσας παραλίπωμεν. τὸ γὰρ ὅμοιον φασίν, οὐδέν ἐστι παρὰ τὸ ἐν ἑκατέρῳ ποιόν. ὅπερ προϋπάρχει τῆς σχέσεως. ἡ δὲ σχέσις οὐδὲν ἂν εἴη, ἢ ἡμετέρα τις κρίσις παραβαλλόντων τὰ ἀφ' ἑαυτῶν ὄντα, καὶ λεγόντων τόδε τοῦτο καὶ τοῦτο, τὸ αὐτὸ μέγεθος ἔχει καὶ τὴν αὐτὴν ποιότητα. καὶ ἡ κάθισις δέ φασι καὶ ἡ στάσις, τί ἂν εἴη παρὰ τὸ καθήμενον καὶ ἑστώς. πρὸς δὲ τὰ τοιαῦτα πάντα, κοινῶς ὑπαντᾶν χρή. ὡς εἰ μὲν ψεύδεται ἡ κρίσις, καὶ διὰ κενῆς ἐστιν ἡ τοιαύτη ἔννοια, οὐδὲν ἂν εἴη ἡ σχέσις. εἰ δὲ ἀληθεύει, καὶ τί τὸ ὅμοιον καὶ τὸ ἴσον ἐννοοῦμεν, καὶ τὴν θέσιν ἐπιστῆσαι δεῖ. καὶ ταῖς νοήσεσιν ἡμῶν, ὡς τὰ ὄντα ἀπαγγελλούσαις. καὶ τίθεσθαι τῶν ὄντων τὴν σχέσιν καὶ τὸ πρός τι ἐν ἰδίᾳ ὑποστάσει. τὸ γὰρ ποιὸν καὶ ποσὸν, καθ' αὑτὰ μένει τοιαῦτα. ὅμοια δὲ καὶ ἴσα οὐ λέγεται, πρὸ τοῦ τῶν καθ' αὑτὰ σχέσεων μεταλαχεῖν. ἄλλο γὰρ τὸ ἴσον παρὰ τὸ ποσόν, καὶ ἄλλο τὸ ὅμοιον παρὰ τὸ ποιόν. τὸ αὐτὸ τούτων διαφερόντων ἴσως ἢ ὁμοίως λεγομένων, ἔχειν καὶ τὸ αὐτὸ τὴν ὑπόστασιν οὐκ ἐπιγεννηματικὴν, ἀλλὰ προηγουμένην μετὰ τῶν προηγουμένων, κατὰ ταύτην καὶ τούτων εἰδοποιουμένων. κατὰ μὲν τὸ ἴσον τῶν ποσῶν, εἰς συμμετρίαν ἀναγομένων. κατὰ δὲ τὸ ὅμοιον, συμπεραινομένων τῶν ποιῶν. περὶ δὲ τὸ ταυτὸν τῶν ὄντων ἀφοριζομένων, οὐ κατὰ τὰς ἐπισυνισταμένας σχέσεις, ἀλλὰ κατὰ τὰς προηγουμένας τῶν ὄντων, ἢ συνυφισταμένας μετ' αὐτῶν. ἐφ' ὧν δὲ λέγομεν ὅτι οὗτος πεποίηκε τοῦτον, καὶ οὗτος κρατεῖ τούτου, οὐ ψιλὰ τὰ πράγματα παραλαμβάνομεν, ἀλλὰ καὶ ἔργον τι ἐν μέσῳ θεωροῦμεν, ὃ συνάπτει τὸ ποιοῦν πρὸς τὸ ποιούμενον. καὶ τὸ κρατοῦν πρὸς τὸ κρατούμενον. ἔδει γὰρ εἶναι τῶν ποιητικῶν πρὸς τὰ ἀποτελέσματα, κοινὴν ἐπιπλοκήν. ὁ δὲ τὴν στάσιν καὶ τὴν κάθισιν

μὴ προσποιούμενος, ἔοικε στωϊκῇ τινὶ συνηθείᾳ συνέπεσθαι, οὐδὲν ἄλλο ἢ τὸ ὑποκείμενον εἶναι νομίζων. τὰς δὲ περὶ αὐτὸ διαφορὰς ἀνυποστάτους ἡγούμενος, καὶ πῶς ἔχοντα αὐτὰ ἀποκαλῶν ὡς ἐν τοῖς ὑποκειμένοις ἔχοντα, αὐτὸ τοῦτο τὸ πῶς ἔχειν. εἰ γὰρ ὑπόστασις ἓν γένος τῶν ὄντων, ἔστι δὲ ἡ ἑτέρου ἐν ἑτέρῳ ἰδιωτικῶς ἔχοντα ἰδίας ὑποστάσεις, ἔσται καὶ ἡ στάσις ἑτέρα τοῦ ἑστηκότος. καὶ ἡ κάθισις ἑτέρα τοῦ καθημένου. καὶ πρότερα τὰ μετεχόμενα τῶν μετεχόντων, καὶ τὰ καθ' ἑαυτὰ τῶν ἐν ἄλλοις. Ἀλλ' ἡ ἕξις φασὶν, ἡ μὲν κατὰ τὸ ἐχόμενον λεγομένη ὡς ἡ ὅπλων ἕξις φησὶ Πλάτων, ποιὸν ἂν εἴη. ἡ δὲ κατὰ τὸ ἔχειν, ἕξιν ἂν μᾶλλον σημαίνοι. Ἀλλ' οὐ δεῖ οὕτως ἀποδιαλαμβάνοντας τὸ ἐχόμενον καὶ ἔχον ἐπινοεῖν τὰ πρός τι, ἀλλὰ τὸ μέσον τοῦ τε ἔχοντος καὶ ἐχομένου, τὸ κατὰ τὴν συναφὴν τὴν πρὸς ἄλληλα θεωρούμενον. καὶ ἐπὶ τῆς διαθέσεως δὲ, τὸ κοινὸν τοῦ τε διακειμένου καὶ ᾧ πρὸς διάκειται, θεωρεῖν χρὴ κατὰ τὴν πρὸς ἄλληλα αὐτῶν σχέσιν ὑφεστός. ἀλλ' ὁ δεξιὸς φησὶ πρὸς ἀριστερὸν, καὶ ὁ ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν, ἐν τῷ κινεῖσθαι μᾶλλον ἂν λέγοιντο. ἐπεὶ ὁ μὲν, ὡδί. ὁ δὲ, ὡδί. ἡ μεσότης δὲ, τὸ δεξιὸν καὶ ἀριστερὸν ἐνοήσαμεν. καὶ τὸ πρότερον δὲ καὶ ὕστερον ἡ μεσότης ὡσαύτως προστεθείκαμεν. πάλιν δὲ ἐκεῖνο ῥητέον, ὡς εἰ μὲν ἀληθεύομεν κατά τινος ταῦτα λέγοντες καὶ ἐννοοῦντες, ἔστι τις ἡ σχέσις. εἰ δὲ μὴ, οὐδέν. εἰ δὲ καὶ μὴ δὲ λεγόντων ἡμῶν, μὴ δὲ νοούντων ἔχει ταῦτα τινὰ φύσιν ἀφωρισμένην, ἐναργῶς ἄτοπον τὸ τῇ ἡμετέρᾳ θέσει παραμετρεῖν αὐτά. ταῦτα μὲν οὖν καὶ πρὸς τὰς κατὰ μέρος ἀπορίας εἰρήσθω.

Αἰτιᾶται δὲ ὁ Εὔδωρος, διὰ τί ἀντιδιῃρημένου τοῦ καθ' αὑτὸ τῷ πρός τι. περὶ μὲν τοῦ πρός τι, διείλεκται ὁ Ἀριστοτέλης. περὶ δὲ τοῦ καθ' αὑτὸ, οὐκέτι. Καὶ ῥητέον ὅτι ἐν τῷ καθ' αὑτὸ, ἐννέα κατηγορίαι θεωροῦνται. τὸ οὖν καθ' αὑτὸ λαβὼν κατὰ τὰς ἐννέα κατηγορίας, τὴν τοῦ πρός τι προσέθηκεν, ὡς παραφυομένην ταῖς ἐννέα. καὶ γὰρ ἐν ταῖς ἐννέα θεωρεῖται. ἐπὶ μὲν τῆς οὐσίας, ἀναμφιβόλως ὡς ἑξῆς. ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων, ἐναργῶς. ὡς ἐπὶ μὲν τοῦ ποιοῦ, ἡ ἕξις. ἐπὶ δὲ τοῦ ποσοῦ, διπλάσιον. ἐπὶ δὲ τοῦ ποῦ, ἐπέκεινα. ἐπὶ τάδε. ἐπὶ δὲ τοῦ ποτὲ, πρεσβύτερον. νεώτερον. ἐπὶ δὲ τοῦ ποιεῖν καὶ πάσχειν, καῦσις. τμῆσις. ἐφ' ὧν καὶ ἡ ἐνέργεια καὶ ἡ πεῖσις ὁμώνυμοι. ἐπὶ δὲ τοῦ κεῖσθαι, ἐπίκειται. ὑπόκειται. ἐπὶ δὲ τοῦ ἔχειν, ἀφ' ὧν τὸ ἔχειν παρωνύμως λέγεται, ὡς ὑπόδεσις. καὶ ἐπὶ τῆς οὐσίας δὲ, πατήρ. υἱός. διὰ ταῦτα δὲ, ὡς παραφυομένην ταῖς ἄλλαις κατηγορίαις, τὴν τοῦ πρός τι ἐπεισοδιώδη νομίζουσι. καίτοι προηγουμένην οὖσαν, καὶ κατὰ διαφορὰν οἰκείαν θεωρουμένην. αὕτη γὰρ κοινότης ἐστὶ διὰ πάντων διήκουσα, τῶν τε ἐναντίων, καὶ τῶν ὁπωσοῦν διαφερόντων, καὶ τῶν ὅλων γενῶν, καὶ τῶν ὑπ' αὐτὰ τεταγμένων. ἥτις εἰ μὴ παρῆν, διεσπάσθη ἂν πάντη ἀπὸ πάντων. καὶ ἡ μέν τις ἐστὶ σχέσις, ἐν εἴδει καὶ λόγῳ ὑφεστῶσα. ἡ δὲ μετάσχεσις αὐτῆς, ἐν τοῖς μετειληφόσιν. οὐκ ἀπὸ γενέσεως ἢ κινήσεως, ἢ ἄλλου τρόπου, ἐπεισοδιώδη τὴν εἰς τὸ εἶναι πάροδον ἔχουσα. οὔτε γὰρ ἀπόστασις, οὔτε παράθεσις, οὔτε εἰσαγωγὴ, ἢ διάσχεσις, ἢ προσθήκη, ἢ ἀφαίρεσις, ἢ θέσις μορίων, ἢ ὅλως τι τῶν τοιούτων, τὴν σχέσιν ὑφίστησιν. ἐπεὶ καὶ τὰ αὐτὰ, τῶν ἐναντίων ἐστὶ σχέσεων

ὀϊστικτά. καὶ τὰ ἐναντία τῶν αὐτῶν. μόνως ἄρα κυρίως αἴτιόν ἐστι τῆς σχέσεως, τὸ μετασχεῖν τοῦ τῆς σχέσεως εἴδους. καὶ τὸ πρός τι, κατὰ τὴν σχέσιν μόνην ἀνιχνευέσθω. μὴ συλλαμβανόντων ἡμῶν τὰ πράγματα, ὧν ἐστὶν ἡ σχέσις. τῶν δὲ σχέσεων αἱ μὲν, συνυπάρχουσι τοῖς ὑποκειμένοις, ὅσαι συνουσιῶνται αὐτοῖς. ὡς τὸ δεξιὸν καὶ ἀριστερὸν, ἐν τοῖς τοῦ ζώου μέρεσιν. αἱ δὲ, μενόντων τῶν ὑποκειμένων ἀπολείπουσιν αὐτὰ, ὡς τὸ κατὰ τὴν στάσιν δεξιόν. ὅταν ἀνεπιτηδείως ἔχοι πρὸς τὴν τῆς σχέσεως μετουσίαν. καὶ εἰσὶν αὗται συμβεβηκυῖαι μᾶλλον. αἱ δὲ, καὶ φθειρομένων διαμένουσιν, ὡς ἡ τῶν προτέρων ὑφεστηκότων, καὶ τοῦ ὑστέρου κατὰ χρόνον πρὸς τὸ πρότερον. διότι καθ' ἑαυτὰς ἔχουσιν ἀσωμάτους λόγους αἱ σχέσεις. ἀλλὰ τούτων μὲν, ἅλις. περὶ δὲ τὰ ἑξῆς, ἰτέον. καὶ τὰ ἴδια τῶν πρός τι πῶς ἀποδέδωκεν ὁ ἀριστοτέλης ἐπισκεπτέον.

„Ὑπάρχει δὲ καὶ ἐναντιότης ἐν τοῖς πρός τι. ἕως τοῦ, οὐδὲ τῶν τοιούτων οὐδέν.

Μετὰ τὸν ὁρισμὸν, καὶ τὴν ὑπογραφὴν τῶν πρός τι περὶ τὰ παρακολουθοῦντα, κἀνταῦθα μεταβαίνειν καιρὸς ἦν. τούτων δὲ τὰ μὲν, ἦν κοινὰ καὶ πρὸς ἄλλας κατηγορίας. τὰ δὲ, ἴδια. καὶ πρότερον τὰ κοινὰ παραδίδωσιν. εἶθ' οὕτως τὰ ἴδια. διότι ἕκαστον τῶν ὄντων τοῖς τε κοινοῖς καὶ τοῖς ἰδίοις λόγοις κατ' οὐσίαν περιλαμβάνεται. πρῶτον δὲ, τὸ ἐναντίον ὑπάρχειν, τοῖς πρός τι φησίν. ὅπερ ἐν μὲν τῇ οὐσίᾳ καὶ ἐν τῷ ποσῷ ἔλεγε τὸ μὴ ὑπάρχειν. ἐν δὲ τῷ ποιῷ, καὶ ἄλλαις κατηγορίαις πλείστην ἔχον ἐπικράτειαν δειχθήσεται. λέγει δὲ ὑπάρχειν ἐναντιότητα ἐν τοῖς πρός τι, οὐχ ὅτι τὸ πρός τι ἐναντίον ἐστὶν ἐκείνῳ πρὸς ὃ λέγεται. ἄλλη γὰρ ἀντίθεσις ἡ τῶν πρός τι, καὶ ἄλλη ἡ τῶν ἐναντίων, ὡς ἐν τῷ περὶ τῆς ἀντιθέσεως λόγῳ μαθησόμεθα. ἀλλ' ὅτι τινὰ πρός τι ὄντα, καὶ ἐναντία ἐστὶν ἀλλήλοις. οὐ κατὰ τὸν πρός τι λόγον, ἀλλ' ὅτι πρός τι οὖσιν αὐτοῖς, ὑπάρχει τὸ, καὶ ἐναντίοις εἶναι. ἐναντία δέ φησι τῶν πρός τι ὄντα, ἀρετὴν, καὶ κακίαν, καὶ ἐπιστήμην, καὶ ἄγνοιαν. οὐχ ὅτι ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ κακία πρὸς ἄλλο τὸ εἶναι ἔχουσιν, οὔτε ἡ ἐπιστήμη καὶ ἄγνοια, ἀλλ' ὅτι κατὰ τὴν περὶ τὸ γένος ἀναφορὰν τουτέστι τὴν ἕξιν, καὶ αὐτὰ τῶν πρός τι ἂν εἴη. ἡ γὰρ ἕξις, τῶν πρός τι. πῶς οὖν προελθὼν φαίη τις ἂν τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν ἀρετὴν καὶ τὰ τούτοις ἀντικείμενα, ποιότητας τίθεσθαι. ἢ ὅτι τὸ αὐτὸ καθ' ἕτερον καὶ ἕτερον, ὑπὸ ἄλλην καὶ ἄλλην γίνεται κατηγορίαν. καὶ ταῦτα μὲν ὡς μὲν ποιοὺς παρεχόμενα, ποιότητες ἔσονται. καθὸ δὲ πρὸς ἕτερον σχέσιν ἐμφαίνουσι, τῶν πρός τι. οὐ πᾶσι δέ φησι τοῖς πρός τι ὑπάρχει τὰ ἐναντία. οὐ γὰρ δὴ τῷ διπλασίῳ, οὔτε τῷ τριπλασίῳ, οὔτε τῶν πολλαπλασίων οὐδενί. ἅπερ πάντα, τῶν πρός τι ἐστί. διατί οὖν ἄρα καὶ ὑπάρχει καὶ οὐχ ὑπάρχει τοῖς πρός τι ἡ ἐναντιότης, ἢ ὅτι ἄνευ μὲν ἄλλης κατηγορίας καθ' αὑτὰ, οὐδὲ ἐπινοηθῆναι δύναται πρός τι. συνυφίσταται δὲ ἀεὶ ταῖς ἄλλαις. διὰ τοῦτο οὖν ὅταν μὲν περὶ τῆς κατηγορίας ληφθείη ἐχούσης ἐναντίωσιν, ἕξει καὶ αὐτὸ τὴν ἐναντίωσιν. ἐὰν δὲ ἐν τοῖς μὴ ἔχουσιν ἐναντίωσιν θεωρῆται, οὐδὲ αὐτὰ ἕξει τὴν ἐναντίωσιν. ὅσα γὰρ ὑπάρχει τῷ ὑποκειμένῳ γένει τοῖς πρός τι, ταῦτα καὶ αὐτοῖς τοῖς πρός τι συμβέβηκεν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον. ὥστε ὅταν μὲν ἐν ἕξει, ἢ ὅλως ποιότητι συνθεωρῆται, ἐπιδέχεται ἐναντίωσιν, διότι καὶ ἡ ποιότης. ὅταν δὲ διπλασίῳ, ἢ

τριπλασίῳ, ἢ ὅλως ποσότητι, οὐκέτι. διότι, οὐδὲ ἡ ποσότης ἐναντίωσιν ἐπιδέχεται. ὁμοίως δὲ καὶ ὅταν οὐσία συζητῆται, ὡς αὐτοῦ πατρὸς καὶ υἱοῦ. οὐδὲ γὰρ ἡ οὐσία ἐπιδέχεται. καὶ δῆλον ὅτι καθόσον μὲν ἐπιδέχεται ἐναντίωσιν, τοῖς ἐπιδεχομένοις γένεσι κοινωνεῖ. καθόσον δὲ μὴ ἐπιδέχεται, τοῖς μὴ ἐπιδεχομένοις. κατ' ἄμφω δέ, πάσχει ὁμοίως τοῖς γένεσιν. ὥστε οὐδὲ ἴδιόν ἐστι τῶν πρός τι, τὸ ἐπιδέχεσθαι τὰ ἐναντία. οὔτε γὰρ παντί, οὔτε μόνῳ ὑπάρχει ἐναντιότης. δοκεῖ δέ φησι καὶ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον ἐπιδέχεσθαι τὰ πρός τι. τὸ μὲν δοκεῖ προσθείς, οὐχ ὡς μὴ ἐπιδεχομένου μέν, δοκοῦντος δὲ ἐπιδέχεσθαι, ἀλλ' ὡς ἀρχαίαν δόξαν ἐξηγούμενος. τὸ δὲ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον ἐπιδέχεται, κατὰ τὸ ὅμοιον. μᾶλλον γὰρ ὅμοιον, τὸ μᾶλλον τοῦ αὐτοῦ εἴδους μετέχον. καὶ ἧττον τὸ ἧττον. τὸ δὲ ὅμοιον, τῶν πρός τι. ἀλλὰ τοῦτο μέν, σαφές. πῶς δὲ ἀντὶ τοῦ εἰπεῖν, καὶ ἄνισον μᾶλλον καὶ ἧττον. ἢ γὰρ ἀνισαίτερόν ἐστιν ἀνίσου, ἤδη προσειληφὸς τὸ μᾶλλον, πῶς ἀνισαίτερον μᾶλλον καὶ ἧττον εἶπεν. ἢ διὰ τὸ ἀσυνηθέστερον τῆς λέξεως, αὐτὸ τὸ μετὰ τοῦ μᾶλλον ἄνισον προήγαγε. πῶς οὖν καὶ τὸ ἧττον ἐπήγαγεν. ἢ ὅτι καὶ τὸ μᾶλλον ἀνισαίτερον καὶ ἧττον εἶναι. καὶ γὰρ μᾶλλον ὁμοιότερον καὶ ἧττον λέγομεν. ὅταν ὁμοιότερον ὂν ἄλλου τινός, τοῦτο τὸ ὁμοιότερον ἐπιτείνηται, καὶ ἀνίηται. καὶ ἄλλως δὲ ὁ Ἰάμβλιχος ἐξηγεῖται. ὅτι τὴν ἐπὶ θάτερον τοῦ ἀνίσου πρόοδον ἐνδεικνύμενος, ἀνισαίτερον αὐτὸ προσηγόρευσεν. οὐ γὰρ ἵσταται τοῦτο. οὐδὲ μέγα ποτὲ γίνεται, ἀλλ' ἀεὶ μεῖζον. οὔτε μικρόν, ἀλλ' ἀεὶ ἧττον κατὰ τὴν ἐπὶ θάτερον πρόσθεσίν τε καὶ ἀφαίρεσιν. ἐπιστῆσαι δὲ ἄξιον, ὅτι οὐ κεῖται ἰσαίτερον, ἀλλὰ ἀνισαίτερον. διότι οὐχ ὁμοίως, ἢ οὐδ' ὅλως. τὸ γὰρ ἴσον ἕν ἐστιν. οἷον ἐὰν ᾖ ἐν τῷ ἴσῳ, θεωρεῖται τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον, ὡς ἐν τῷ ἀνίσῳ. καὶ εἴη ἂν ζητήσεως ἄξιον. διατί ἐν μὲν τῷ ὁμοίῳ καὶ ἀνομοίῳ, ὁμοίως τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον θεωρεῖται. ἐν δὲ τῷ ἴσῳ καὶ ἀνίσῳ, οὐχ ὁμοίως. ἀλλὰ πῶς ἴδιον ὂν τοῦ ποσοῦ τὸ ἴσον τε καὶ ἄνισον, ἐπιδέχεται τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον τοῦ ποσοῦ μὴ ἐπιδεχομένου. ἢ ὅτι τὸ μὲν ποσὸν ᾗ ποσόν, οὐκ ἐπιδέχεται. τὰ δὲ συμβεβηκότα τῷ ποσῷ οὐ καθὸ ποσά, ἀλλὰ καθ' ὃ ποιὰ μᾶλλον, κατὰ τοῦτο ἐπιδέχεται τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον. πάλιν δέ, οὐκέτι πάντα τὰ πρός τι ἐπιδέχεται τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον. τὰ γὰρ ἐν ὑποκειμένοις συνιστάμενα μὴ ἔχουσιν, οὐδὲ αὐτὰ ἔχει. τὸ δὲ διπλάσιον καὶ τριπλάσιον, καὶ ὅλως τὰ ὡρισμένα ποσά, οὐκ ἐπιδέχεται. τὰ γὰρ ἤδη διωρισμένα, οὐκ ἐπιδέχεται τὴν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἀοριστίαν. ἀλλ' αὐτὰς ἀντιλήψεις πάλιν τὰς παρακολουθούσας ἐκθεῖναι, καὶ τὰς τῶν ἀντιλήψεων διαλύσεις, ῥητέον.

Ἀπορήσειε γὰρ ἄν τις, πῶς ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ κακία τῶν πρός τι. τὸ γὰρ τινὸς εἶναι, οἷον τοῦ σπουδαίου καὶ τοῦ φαύλου, μεθέξεως ἀλλ' οὐ σχέσεως δηλωτικόν. καὶ δύναται τὸ μὲν λέγειν ὅπερ καὶ πρότερον εἴρηται. ὅτι κατὰ τὴν αὐτοῦ τοῦ γένους ἀναφοράν, ἔχει τὰ πρός τι ταῦτα. ἡ γὰρ ἕξις, οὐχ ὡς μετεχομένη μόνον θεωρεῖται, ἀλλὰ καὶ καθόσον ἔχει πρὸς τὸ ἐχόμενον. καὶ τὸ ἔχον, καθὸ καὶ πρός τι ἐστίν. ἔστι δὲ καὶ ἄλλως τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν κακίαν τῶν πρός τι λέγειν. καθότι ποιότητες οὖσαι καὶ μεσότητές εἰσί τινες, ἡ μέν, ὡς συμμετρία. ἡ δέ, ὡς ἀσυμμετρία. ἔχει γὰρ σχέσιν πρὸς τὰ ἄκρα, τὸ μέσον. καὶ ἥ τε

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

συμμετρία πρὸς τὰ σύμμετρα. καὶ ἡ ἀσυμμετρία, πρὸς τὰ ἀσύμμετρα. ὥστε καθόσον μὲν ποιότητες, ἐναντίαι εἰσί. καθόσον δὲ μεσότητες, πρός τι. ὥστε οὐδὲ τοῦτο ἀπορεῖν χρή. πῶς ἄλλης οὔσης ἀντιθέσεως τῶν πρός τι καὶ ἄλλης τῶν ἐναντίων, οὐ συγχυθήσονται αἱ ἀντιθέσεις, εἴπερ ἔσται καὶ ἐν τοῖς πρός τι ἐναντία, οὐ καθὸ πρός τι ἐστὶν ἐναντία, ἀλλ' ὥς αὐτός φησιν ἐν τοῖς πρός τι ἐστὶν ἐναντιότης. ἔχει γὰρ ἅμα τῶν ὑποκειμένων αὐτοῖς ἐναντιότητα καθὸ ποιά, ἀλλ' οὐ καθὸ πρός τι. οὔτε γὰρ ἐναντία καθὸ ἐναντία πρός τι ἐστίν, οὔτε τὰ πρός τι ἐναντία. καὶ ὅλως πρός τι μέν ἐστι, καθὸ ἕξις. ἕξις δὲ ἕξει, οὐκ ἔστιν ἐναντία. ἀλλὰ τὸ ἐναντίον ἔχουσι καθὸ τοιαίδε ἕξεις. ταυτὸν δὲ εἰπεῖν καθὸ ποιότητες. ἐπισημαίνονται δέ, ὅτι ἡ ἐπιστήμη, καὶ εἴδησις, καὶ γνῶσις. ἤτοι τῇ φωνῇ μόνῃ διαφέρουσιν, ἢ εἴπερ εἴδησιν μὲν τὴν τῶν εἰδῶν θεωρητικὴν λέγομεν. γνῶσιν δὲ τὴν τῶν γενῶν. ἐπιστήμην δέ, τὴν ἐπαναβεβηκυῖαν ταύτας, ἔσται οὐ κατὰ φωνὴν μόνον, ἀλλὰ καὶ πραγματική τις τούτων διαφορά. ἀλλ' οὐδὲ μία σχέσις φασὶν αὖ ἐπίτασιν καὶ ἄνεσιν ἐπιδέχεται. τὸ γὰρ πρὸς ἕτερον, ὁμοίως ἔχουσιν, ἢ οὐ καθὸ σχέσις, ἢ πρός τι. ἀλλὰ καθὸ τοιάδε καὶ ποιά, τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἐπιδέχονται. Ἀλλ' οὐκ ἐν τοῖς ποιοῖς μόνοις αὐτοῖς φασὶ θεωρεῖται τὸ μᾶλλον τε καὶ ἧττον, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ποσοῖς. ὥσπερ ἐν τῷ ἴσῳ τε καὶ ἀνίσῳ. καὶ μείζονι καὶ μικροτέρῳ. ἢ καὶ αὗται ποσαί τινές εἰσι ποιότητες. καὶ κατὰ τὴν ποιότητα γίνεται, ἐπιτάσεις τε καὶ ἀνέσεις. εἰ δέ τις τὸ διπλάσιον ἐπίτασιν καὶ ἄνεσιν ἐπιδέχεσθαι νομίζει, τῇ αὐξήσει καὶ μειώσει, τῶν ἐν τῷ αὐτῷ λόγῳ ἀριθμῶν. ὥστε τὸ ἐν τοῖς διακοσίοις καὶ ἑκατὸν, μᾶλλον διπλάσιον νομίζειν τοῦ ἐν τοῖς τέτρασι καὶ δύο, ἀγνοεῖ οὗτος. ὅτι καὶ ἐν πλείοσι καὶ ἐν ἐλάττοσιν ἀριθμοῖς, ὁ αὐτὸς θεωρεῖται λόγος. οὔτε ἐπίτασιν, οὔτε ἄνεσιν ἐπιδεχόμενος. Ἰστέον δὲ ὅτι ὁ Ἀρχύτας τούτων τῶν παρακολουθημάτων, τὸ μὲν τὰ ἐναντία ἐπιδέχεσθαι παρῆκε, καίτοι καὶ ἐπὶ τῆς οὐσίας καὶ ἐπὶ τῆς ποιότητος μνημονεύσας αὐτοῦ. » Καὶ γὰρ τᾷ ποιότητι φησὶ κοινά, συναρτητέον τό, τε ἐναντιότητα ἐπιδέχεσθαι καὶ στέρησιν. τὸ δὲ μᾶλλον καὶ ἧττον, προσήκατο λέγων. καὶ τὸ ποτὶ ἄλλο δὲ πῶς ἔχον, ἐπιδέχεται τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον. μᾶλλον μὲν γάρ ἐστιν, ἢ μὲν μεῖζον τινὸς καὶ μεῖον. πάλιν τῷ αὐτῷ τούτῳ, πλὴν οὐκ ἐπὶ πάντων τῶν ἄλλως πῶς ἐχόντων. οὐ γάρ ἐστι μᾶλλον πατέρα ἦμεν, οὐδὲ ἧττον. οὐδὲ μὰν ἀδελφόν, ἢ υἱόν. λέγω δὲ ταῦτα, ἐπιλογιζόμενος οὐκ ἐπὶ τὰς διαθέσιας ἀμφοτέρων τῶν ἠθέων πῶς ἔχοντι εὐνοίας ποτ' ἀλλάλως τοὶ συγγενέες, καὶ τοὶ ὁμάδελφοι, ἀλλ' ἐπ' αὐτὰν τὰν τᾶς φύσιος ἁρμονίαν. Διὰ τί οὖν παρῆκε τὰ ἐναντία. ἢ ὅτι οὐ καθ' αὑτὸ ὑπάρχει τοῖς πρός τι, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός. διότι ἐν τοῖς ὑποκειμένοις. ηὐλαβήθη οὖν, ἵνα μή τις εἰς ταυτὸ συγχέῃ τὰς μεσότητας, καὶ τὰ ὑποκείμενα αὐταῖς. καὶ ἤτοι ἀναιρεῖ τὰς μεσότητας μηδὲν ἄλλο παρὰ τὰ ὑποκείμενα ἀπολιπών. ἢ τὴν ἐκείνων σύνοδον ἀποφαίνηται αὐτὰς ὑπάρχειν. καίτοι τὸ μέσον, ἕν τι λόγος ἐστὶ κοινὸν καὶ συνδετικὸν τῶν ἄκρων, ἕτερον ἐκείνων ὑπάρχον, ἐν οἷς ἡ ἐναντίωσις θεωρεῖται, κατὰ τὸ ποιῶδες, ἀλλ' οὐ κατὰ σχέσιν αὐτῶν θεωρουμένη. τὰ μὲν οὖν ἐναντία, διὰ τοῦτο παρῆκε. τὸ δὲ μᾶλλον καὶ ἧττον,

προσήκοντα. ὡς οἰκειότατα τῶν πρός τι. ἐπεὶ γάρ ἐστι τινὰ καὶ ἐν τῇ τοιαύτῃ κατηγο-
ρίᾳ ἐν τῷ μεταξὺ τῶν ἀπείρων ὑφεστηκότα. ἐν ᾧ τὸ μᾶλλον, καὶ ἧττον, καὶ σφόδρα, καὶ ἠρέμα, καὶ τὰ
τοιαῦτα πρόσθεσιν ἀορίστως ἐπιτεινόμενα, καὶ ἀνιέμενα. καὶ εἰκότως, ὡς αὐτὸς τῷ πρός
τι συμφυὲς τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ὑποτίθεται, αὐτίκα καὶ τὸ μεῖζον καὶ ἄνισον. ἐφ' ὧν
αὐτὸς τὰ τοῦ μᾶλλον καὶ ἧττον παραδείγματα προεβάλετο, ἅτινα τοῦ ἀπείρου φύ-
σεως ἐστίν. ἐπειδὴ δὲ ἄλλα εἴδη τῶν πρός τι τῷ πέρατί ἐστι συγγενῆ, ὡρισμένην ἔχει τὴν κα-
τηγορίαν ἐκεῖνα. καὶ οὔτε ἄνεσιν, οὔτε ἐπίτασιν ἐπιδέξεται. τοιαῦτα δέ ἐστιν, ὅσα
πρὸς οὐσίαν ἔχει συγγενῶς. οἷον, πατήρ. ἀδελφός. διότι καὶ ἡ οὐσία ὥρισται. καὶ οὐκ ἐπι-
δέχεται τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον. οὕτως δὲ οὐδὲ τὸ ἄνισον, οὐδὲ τὸ διπλάσιον. ἐπειδὴ δέ τινες ἀπο-
φέρονται πολλάκις περὶ τὰς κατὰ συμβεβηκὸς φαινομένας κοινότητας, τούτου ἕνε-
κα προσέθηκεν, ὅτι οὐ χρὴ τὰς διαθέσεις αὐτῶν ἐπισκοπεῖν, πῶς ἔχουσι πρὸς ἀλλή-
» λας εὐνοίας. αὗται γὰρ μᾶλλον κατὰ ποιότητα θεωροῦνται. δεῖ δὲ, οὐχ ὡς ποιὰ
» θεωρεῖν τὰ πρός τι, ἀλλ' ὡς αὐτός φησιν εἰς αὐτὰ τὴν τῆς φύσεως ἔννοιαν ἀποβλέπειν,
» καὶ αὐτὴν τὴν σχέσιν καθόσον ἐστὶ σχέσις, κυρίως ἐξετάζειν. ἀξιοῖ δὲ ὁ διορισμὸς οὗτος,
καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων κατηγοριῶν. ὅταν τὰ κοινὰ ἢ ἴδια αὐτῶν θεωρῶμεν, καθαρὰ τὰ
» γένη καταλαμβάνειν, καὶ μὴ συμμεμιγμένα πρὸς τὰ ἄλλα. Πάντα δὲ, πρὸς ἀντιστρέφον-
» τα λέγεται. ἕως τοῦ, αἰσθητὸν αἰσθήσει αἰσθητόν. Μετὰ τὰ κοινὰ πρὸς ἄλλα γένη
παρακολουθήματα τῶν πρός τι, τὸ ἴδιον αὐτῶν νῦν ἀποδοῦναι προτίθεται. τοῦτο
δέ ἐστι τὸ πρὸς ἀντιστρέφοντα λέγεσθαι, ὅταν τὰ πρὸς ὃ λέγεται, καὶ αὐτὸ πρὸς αὐτὸ
τὸ πρὸς αὐτὸ λεγόμενον, λέγηται ἀντικατηγορούμενον αὐτοῦ, ὡς ἐπὶ τῶν παρατεθέν-
των παραδειγμάτων. ὡς γὰρ ὁ δοῦλος δεσπότου δοῦλος λέγεται, οὕτω καὶ ὁ δεσπό-
της δούλου δεσπότης λέγεται. καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὡσαύτως ἐξισάζει ἡ ἀφ' ἑκατέ-
ρου πρὸς τὸ ἕτερον κατηγορία. διὸ καὶ ἀντιστροφὴ λέγεται, ὅταν ὡς τοῦτο πρὸς ἐκεῖ-
νο, οὕτω καὶ ἐκεῖνο πρὸς τοῦτο ἀντικατηγορῆται. εἰπὼν δὲ ὅτι ὡσαύτως ἔχει καὶ ἐπὶ τῶν
ἄλλων, ἐπειδὴ τὰ ἐκτεθέντα παραδείγματα πρὸς γενικὴν ἐποιεῖτο τὴν ἀντιστρο-
φὴν ὁμοίως τῇ ἐξ ἀρχῆς κατηγορίᾳ. οὐ πάντα δὲ οὕτως, ἀλλὰ καὶ πρὸς δοτικήν τινὰ
ἀντιστρέφει. ὡς ὅταν λέγωμεν, ἡ ἐπιστήμη, ἐπιστητοῦ ἐπιστήμη. καὶ ἐπιστητὸν, οὐκέτι
ἐπιστήμης, ἀλλ' ἐπιστήμῃ ἐπιστητὸν, εἰκότως προσέθηκε. πλὴν τῇ πτώσει ἐνίοτε διοί-
σει κατὰ τὴν λέξιν, διότι κατὰ μὲν τὰ πράγματα, οὐδεμία ἐστὶ τῆς σχέσεως παραλ-
λαγή. μένει γὰρ τὰ αὐτὰ, καθόσον ἔχει πῶς. κατὰ δὲ τὴν λέξιν μόνην, ἡ ἐναλλαγή
ἐστιν. ἐνίοτε μὲν, ὡσαύτως ποιουμένων ἡμῶν τὴν ἀντιστροφὴν, ὡς ἐπὶ δούλου, καὶ δεσπό-
του, καὶ πατρὸς, καὶ υἱοῦ. ἐνίοτε δὲ πρὸς ἄλλην πτῶσιν, ὡς ἐπὶ ἐπιστήμης εἴρηται καὶ ἐπι-
στητοῦ. ἐνίοτε δὲ οὔτε ἐκφορὰν ἐπιδέχεται πρὸς ὃ λέγεται, ἀλλὰ δεῖται καὶ τῆς προσ-
θέσεως. μέγα γὰρ πρὸς μικρὸν, ἀλλ' οὐ μικροῦ λέγεται μέγα. πολλαχῶς δὲ γι-
νομένης τῆς ἀντιστροφῆς, δεῖ τὴν ἰδιάζουσαν τοῦ προκειμένου λαβεῖν. ἔστι γὰρ καὶ
συλλογισμοῦ ἀντιστροφὴ, ὅταν τοῦ συμπεράσματος ἀντιστραφέντος, καὶ τῆς ἑτέρας
προτάσεως τῆς αὐτῆς μενούσης, ἡ ἑτέρα ἀντιστρέφηται πάντως. ἐὰν γὰρ ὁ ἀριστο-

τέλης φησὶν ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν προτέρων ἀναλυτικῶν δεδειγμένον, ἢ τὸ α κατὰ τοῦ γ, διὰ μέσου τοῦ β. τὸ δὲ α ληφθῇ μηδενὶ τῶν γ. ἢ μὴ παντὶ ὑπάρχον δι' ἀντιστροφῆς. ἢ τῆς εἰς τὸ ἐναντίον, ἢ τῆς εἰς τὸ ἀντικείμενον. καὶ ληφθῇ αὕτη ὡς μία πρότασις. μενούσης τῶν δύο προτάσεων τῆς ἑτέρας ὁποιασοῦν, ἡ λοιπὴ τὴν αὐτὴν ἀντιστροφὴν ἀντιστρέψει, συμπέρασμα γινομένη. ἐὰν γὰρ ληφθῇ τὸ α κατὰ παντὸς τοῦ β, καὶ τὸ β κατὰ παντὸς τοῦ γ, συνάγεται συμπέρασμα, τὸ α κατὰ παντὸς τοῦ γ. ἐὰν δὲ τούτου ἀντιστραφῇ καὶ γένηται πρότασις λέγουσα, τὸ α κατ' οὐδενὸς τοῦ γ, καὶ ληφθῇ ἡ τῶν ἐξ ἀρχῆς ἡ μείζων πρότασις ἡ λέγουσα, τὸ α κατὰ παντὸς τοῦ β, συνάγεται τὸ β κατ' οὐδενός. ἢ οὐ κατὰ παντὸς τοῦ γ ἐν δευτέρῳ σχήματι. ἐὰν δὲ ἡ ἐλάττων μείνῃ πρότερον συνάγεται ἐν τρίτῳ σχήματι μερικὸν πάντως, τὸ α οὐ κατὰ παντὸς τοῦ β. ἔστι δὲ καὶ προτάσεως ἀντιστροφὴ κατὰ ἐνάλλαξιν τῶν ὅρων γινομένη μετὰ τοῦ συναληθεύειν καὶ συμψεύδεσθαι. οὐδεὶς ἄνθρωπος λίθος. οὐδεὶς λίθος ἄνθρωπος. πᾶς ἄνθρωπος ζῷον. τὶ ζῷον ἄνθρωπος. ἔστι δὲ καὶ κατὰ τὰ πράγματα ἀντακολούθησις κατὰ τὸ συνυπάρχειν τὰ διαφέροντα. ὡς τῷ σπουδαίῳ, τὸ θεοσεβές. καὶ ἀνάπαλιν. ἔστι δὲ καὶ ἄλλη παρὰ ταύτας, ἡ κατὰ τὸ πρός τι. ἥτις οὐκ ἀντακολούθησιν μόνον ἔχει, ἀλλὰ μετὰ τῆς σχέσεως τῆς πρὸς ἄλληλα τῶν ἀντικατηγορουμένων. οὐ γὰρ ταυτόν ἐστι τὸ τόδε τοῦδε, καὶ τόδε τοῦδε. καὶ τὸ μετὰ σχέσεως ἔχειν τοῦτο. ἄλλο γὰρ τὸ εἰπεῖν ὁ σπουδαῖος θεοσεβής, καὶ ὁ θεοσεβὴς σπουδαῖος, καὶ ἄλλο δοῦλος δεσπότου δοῦλος, καὶ ὁ δεσπότης, δούλου δεσπότης. τούτων μὲν γὰρ κατὰ σχέσιν, ἐκείνων δὲ κατὰ μέθεξιν. τῶν δὲ τῇ αὐτῇ πτώσει ἀντιστρεφόντων, τὰ μὲν, τῷ αὐτῷ πράγματι χρῆται ἐφ' ἑκατέρου, ὡς ἴσον καὶ ὅμοιον. τὸ γὰρ ἴσον, ἴσῳ ἴσον. καὶ τὸ ὅμοιον, ὁμοίῳ ὅμοιον. τοῦ αὐτοῦ ὄντος τοῦ τε ἔχοντος τὴν σχέσιν, καὶ τοῦ πρὸς ὃ ἔχει. τὰ δὲ καθ' ἑτερότητα παραλλάττει, ὡς δεσπότης, καὶ δοῦλος, καὶ διπλάσιον, καὶ ἥμισυ, ὡς καὶ Ἀρχύτᾳ δοκεῖ. »ἐπιδέχεσθαι γάρ φαμι τὰν ἀντιστροφάν. ὁμοίαν μὲν, ὡς »τὸ ἴσον καὶ ἀδελφόν. ἀνομοίαν δὲ, ὡς τὸ μεῖζον καὶ μεῖον. ἀπὸ δὲ τῶν ἁπλῶν, γένοιτ' ἂν καὶ σύμπλεκτά τινα τῶν πρός τι κατὰ τὴν τῶν ἄλλων κατηγοριῶν μέθεξιν ὡς οἱ ὁμήλικες, ἀπὸ τῆς τοῦ ποτὲ μεθέξεως. καὶ οἱ ἰσομάχοι, ἀπὸ τῆς τοῦ πάσχειν. καὶ ὁμοταχεῖς, ἀπὸ τοῦ ποιεῖν. ὅταν κατὰ τὴν φορὰν τῶν σωμάτων θεωρῆται τὸ τάχος, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως.

Ἀπορήσειε δ' ἄν τις μήποτε οὐκ ἴδιον τῶν πρός τι τὸ τῆς ἀντιστροφῆς. οὐ γὰρ μόνοις αὐτοῖς ὑπάρχει, ἀλλὰ καὶ ἄλλοις πολλοῖς. καὶ γὰρ εἴ τι καλόν ἐστι, καὶ ἀγαθὸν ὑπάρχει. καὶ εἴ τι ἀγαθὸν, καὶ καλόν. Ταύτης δὲ τῆς ἀπορίας ἀκούοντες, οἱ μὲν πρὸς τὸ παράδειγμα ἐνίστανται ὡς Στωϊκοῖς μᾶλλον, ἀλλ' οὐχὶ τοῖς Περιπατητικοῖς ἀρέσκον. οἱ τὸ μὲν καλὸν τὸ δι' αὑτὸ αἱρετὸν λέγουσι. τὸ δὲ ἀγαθὸν, τὸ κατὰ φύσιν. καὶ διὰ τοῦτο εἴ τι μὲν καλὸν, καὶ ἀγαθὸν εὐθὺς εἶναι τίθενται. οὐκ ἀνάπαλιν δέ. τὴν γοῦν ὑγείαν, ἀγαθὸν μὲν φασὶν ὡς κατὰ φύσιν καὶ ὠφέλιμον. καλὸν δὲ οὐκέτι. ὡς οὐ δι' αὑτὸ αἱρετὸν, ὀργάνου πλεονέκτημα ὄν. τινὲς δὲ, ταύτην μὲν ἀποδοκιμάζουσι τὴν ἔνστασιν, ὡς οὐ πρὸς τὴν ἀπορίαν, ἀλλὰ πρὸς τὸ παράδειγμα γινομένην. κἂν γὰρ ἐπὶ τούτου τοῦ παραδείγματος συγχωρήσῃ τις μὴ ὑγιῶς ἔχειν τὴν ἀντακολουθίαν, ἀλλ' ἔστιν ἄλλα πολλὰ συνυπάρχοντα. τὰ μὲν,

οὐσίαι, ὡς τὸ κέντρον τῆς σφαίρας καὶ ἡ περιφέρεια. τὰ δὲ, ὡς δεύτερα καὶ πρῶτα, ὡς τῷ ἡλίῳ συνυπάρχει τὸ φῶς. τὰ δὲ, ἀχώριστα συμβεβηκότα, ὡς τῷ πυρὶ ἡ θερμότης. καὶ οἱ ὅροι δὲ τῷ κεφαλαίῳ συνυφεστήκασι καὶ ἀντακολουθοῦσιν. οἱ δὲ ταῦτα αἰτιώμενοι, οὐ δὲ αὐτοὶ λύουσι τὴν ἀπορίαν, ἀλλ' ἐνδεδώκασιν αὐτῇ λέγοντες, μὴ κυρίως ἴδιον εἶναι τῶν πρός τι τὸ ἀντιστρέφειν, ὡς καὶ παντὶ καὶ μόνοις ὑπάρχον. ἀλλὰ παντὶ μὲν, οὐκέτι δὲ καὶ μόνοις. εἶναι γὰρ καὶ ἄλλα τὰ ἀντιστρέφοντα, ὡς ἀντακολουθοῦντα ἀλλήλοις καὶ συνυπάρχοντα. λέγεσθαι δὲ ἐνίοτε ἴδια κατὰ συνήθειαν τὰ πᾶσιν ὑπάρχοντα. καὶ μὴ μόνοις ἴδια λέγειν ἀξιοῦσαν. Μήποτε οὖν ἀκριβέστερον ἀκούειν δεῖ τοῦ εἰρημένου. οὐ γὰρ εἶπεν ὅτι τὰ πρός τι συνυπάρχουσιν ἀλλήλοις, ὡς τὸ φῶς, καὶ ὁ ἥλιος, καὶ ἡ θερμότης, καὶ τὸ πῦρ. οὐδὲ ὅτι τὸ ἕτερον ἐστὶν ὅπερ τὸ ἕτερον, ὡς τὸ καλὸν καὶ τὸ ἀγαθόν, ἀλλ' ὅτι πρός τινα λέγεται, τὰ καὶ αὐτὰ πρὸς αὐτὰ λεγόμενα. τὸ μὲν γὰρ πρὸς ἕτερον ἀπονεύειν καὶ πρὸς ἕτερον λέγεσθαι, τὸ εἶδός ἐστιν αὐτὸ τοῦ πρός τι. τὸ δὲ καὶ ἐκεῖνο πρὸς ὃ λέγεται ὁμοίως λέγεσθαι, πρὸς τὸ πρὸς αὐτὸ λεγόμενον, τοῦτο ἴδιον τῶν πρός τι παρακολούθημα. ὅλως γὰρ τὰ ἅμα τὰ συνυπάρχοντα, οὐ δὲ λέγεται πρὸς ἄλληλα. τὸ γὰρ φῶς καίτοι τοῦ ἡλίου ἐστίν, οὐ λέγεται πρὸς τὸν ἥλιον. ἄλλο γάρ τινός εἶναι ἢ γέννημα, ἢ ἐνέργειαν ἢ πάθος, ἢ κτῆμα. καὶ ἄλλο τὸ πρός τι εἶναι καὶ λέγεσθαι. ἐκεῖνα μὲν γὰρ καὶ ἄλλου ἢ, ἀλλ' ἔχει φύσιν ἰδίαν. τὸ δὲ πρός τι, ἐν τῇ πρὸς ἕτερον ἀπονεύσει οὐσίωται καὶ ἐξ ἀλλήλων ἤρτηται, ταῦτα ὁμοίως καὶ οὐ τὸ ἕτερον ἐκ τοῦ ἑτέρου, ὡς ἐπὶ τῶν πρώτων καὶ δευτέρων. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ πρὸς ἀντιστρέφοντα λέγεται, ὅτι διὰ τὸ ἐξ ἀλλήλων τε καὶ ἐν ἀλλήλοις ὑφεστηκέναι. ὥσπερ ἐστίν, οὕτω καὶ λέγεται. δεῖ δὲ καὶ τοῦτο εἰδέναι, ὡς οὐκ ἐν τῷ λέγεσθαι μόνως συμβαίνει ἡ ἀντιστροφὴ τῶν πρός τι. τοῦτο μὲν γὰρ, λέξεών τινα κοινότητα καὶ συνήθειαν ἰδίαν ἐπιζητεῖ. τὸ μέντοι ἀπὸ τοῦ κοινὴν ὑπάρχειν τὴν σχέσιν τοῦτο εἰσάγει τὴν κατὰ τὰ πρός τι κατηγορίαν. καὶ ἀρχύτας δὲ τὴν ἀντιστροφὴν ἀποδίδωσι τῶν πρός τι, λέγων. Ἔπεται δὲ χρὴ ταῖς ἀντιστροφαῖς ὁμοίαν μὲν, οἷον ὡς τὸ ἴσον καὶ ἀδελφόν. ἀνομοίαν δὲ, ὡς τὸ μεῖζον καὶ μεῖον. ἀποδίδωσι δὲ αὐτοῖς καὶ τὸ ἀντίστροφον, οὕτω λέγων περὶ τῶν εἰδῶν τοῦ πρός τι. Τὸ μὲν γάρ τι αὐτῶν, οὐκ ἔστιν ἀντίστροφον. οἷον ἐπιστάμα καὶ αἴσθασις. ἐπιστάμα μὲν γὰρ λέγεται, τῶ ἐπιστατῶ. καὶ αἴσθασις, τῶ αἰσθατῶ. τὸ δὲ ἐπιστατὸν, οὐκέτι λέγεται τᾶς ἐπιστάμας. οὐδὲ αἰσθατὸν τᾶς αἰσθήσιος. τὸ δὲ αἴτιον, ὅτι τὸ μὲν ἐπιστατὸν καὶ αἰσθατὸν καὶ ἄνευ τᾶς αἰσθήσιος καὶ ἐπιστήμας δύναται ἦμεν. ἁ δὲ ἐπιστήμα καὶ αἴσθασις, οὐ δύναται ἦμεν ἄνευ τοῦ ἐπιστατοῦ καὶ ἄνευ τοῦ αἰσθατοῦ. ὁ δὲ αὐτὸς κατὰ τὸ εἶναι μᾶλλον πρὸς ἄλληλα καὶ μετ' ἀλλήλων χαρακτηρίζει τὰ πρός τι λέγων. Τὸ δὲ πρὸς ἕτερόν πως ἔχοντος ἴδιον, τό, τε συνυπάρχειν ἅμα ἀλλήλοις, καὶ ἀλλάλων δὲ αἴτια ἦμεν. διὰ γὰρ τὴν κατ' αἰτίαν καὶ τὴν κατ' οὐσίαν συνύπαρξιν, συνέπεται καὶ ἡ τοῦ λέγεσθαι. ὥσπερ ἔστιν, οὕτω καὶ λέγεται. καὶ διότι ἐστὶ λέγεται. ἀλλ' οὐχ ὅτι λέγεται ἐστί. καὶ καθόσον μὲν ἐστὶ τοιοῦτον τὸ ἴδιον τοῦ γένους εἰσάγει. καθόσον δὲ λέγεται μόνον, οὐχ ἕξει παραδεῖξαι τις τὴν κατὰ τὸ γένος αὐτοῦ διάκρισιν. ὥστε καὶ ἡ κατὰ τὸ λέγεσθαι ἀντιστροφή, τῆς κατὰ τὸ εἶναι συνυπάρξεως ἤρτηται. πῶς δὲ συνυπάρχει ἀλλήλοις καὶ ἅμα τῇ φύσει ἐστί. καίτοι δοκοῦντα

πηγῶν κατ' αἰτίαν προηγεῖσθαι, ὡς ἡ ἐνέργεια προηγεῖται τοῦ πάθους, καὶ ὁ πατὴρ τοῦ υἱέος, τότε μαθησόμεθα, ὅταν τῷ Ἀριστοτέλει συνακολουθῶμεν, τὰ πρός τι ἅμα
» τῇ φύσει εἶναι λέγοντι. Οὐ μὴν ἀλλ' ἐνίοτε οὐ δοκεῖ ἀντιστρέφειν, ἕως τοῦ, φανερὸν
» ὅτι πάντα τὰ πρός τι πρὸς ἀντιστρέφοντα ἐρρηθήσεται. Εἰπὼν πάντα τὰ πρός τι πρὸς ἀντιστρέφοντα λέγεσθαι, ἐπειδή τινα δοκεῖ μὴ ἀντιστρέφειν, ὡς τὸ πτερὸν ὄρνιθος λεγόμενον, οὐκ ἀντιστρέφει πρὸς τὸν ὄρνιθα. οὐ γὰρ λέγομεν ὁ ὄρνις πτεροῦ ὄρνις, ἢ πτερῷ ὄρνις ἐστίν. ἔστι γὰρ καὶ ἄλλα πτερωτὰ, ἃ οὐκ εἰσὶν ὄρνιθες. τῶν γὰρ πτερωτῶν, τὰ μὲν ἐστὶ δερμόπτερα. τὰ δὲ, κολεόπτερα. τὰ δὲ, σχιζόπτερα. ὧν, τὰ σχιζόπτερα μόνα ὄρνιθές εἰσι. βούλεται ἐντεῦθεν, ἅμα μὲν τὴν αἰτίαν εἰπεῖν, τοῦ τινὰ δοκεῖν μὴ ἀντιστρέφειν, ὄντων πάντων ἀντιστρεφόντων. ἅμα δὲ τοὺς τρόπους παραδοῦναι τῆς ἀποδόσεως. ὧν, οἱ μὲν ὀρθῶς γινόμενοι, σώζουσι τὴν ἀντιστροφήν. οἱ δὲ μὴ ὀρθῶς, οὐκέτι. καὶ τὸ μὲν αἴτιον τοῦ ποτὲ δοκεῖν μὴ ἀντιστρέφειν, τὸ μὴ οἰκείως πρὸς ὃ λέγεται ἀποδίδοσθαι. τρόποι δὲ τῆς μὲν ὀρθῆς ἀποδόσεως, τὸ πρὸς ὃ λέγεται κατὰ φύσιν, πρὸς τοῦτο ποιεῖσθαι τὴν ἀπόδοσιν, καὶ τὸ ἐξισάζειν. τὰ γὰρ τοιαῦτα, ἀκολουθεῖ τε ἀλλήλοις καὶ ἀντιστρέφει. τῆς δὲ οὐκ ὀρθῆς ἀποδόσεως τρόποι, ἐὰν μὴ πρὸς ὃ λέγεται κατὰ φύσιν, πρὸς τοῦτο ποιῆται τὴν ἀπόδοσιν. καὶ ὅταν ὑπερβάλλῃ ἢ ἐλλείπῃ, ἀλλὰ μὴ ἐξισάζῃ τὰ ἀποδιδόμενα. παράδειγμα δὲ ἦν, τοῦ μὲν ὀρθοῦ τρόπου τῆς ἀποδόσεως, δοῦλος πρὸς δεσπότην. καὶ γὰρ ἐξισάζει ταῦτα, καὶ καθ' αὑτὰ ἀποδίδοται. ὁ γὰρ δοῦλος, δεσπότου ἐστί. καὶ ὁ δεσπότης, δούλου. καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἀντικατηγορεῖται ὡσαύτως. τῆς δὲ μὴ ὀρθῆς ἀποδόσεως παράδειγμα, τὸ πτερὸν φησὶν ἐὰν ἀποδοθῇ ὄρνιθος, οὔτε γὰρ ἡ ὄρνις πτερωτὴ, ἀλλὰ καὶ ἄλλα ὡς ἡ νυκτερὶς καὶ ἕτερα, μόνη ἐστίν. οὔτε ἐξισάζει. πολλὰ γὰρ καὶ ἄλλα ὡς εἴρηται, πτερωτά ἐστι, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἀντιστρέφει. οὐ γὰρ λέγομεν ὁ ὄρνις πτεροῦ ὄρνις, ἢ πτερῷ ὄρνις, διὰ τὸ ἐξ ἀρχῆς μὴ ὀρθῶς ἀποδεδόσθαι, τὸ πτερὸν ὄρνιθος. ἐπὶ πλέον γὰρ λέγεται τὸ πτερὸν τοῦ ὄρνιθος. διότι πτερωτὰ μὲν καὶ ἄλλα ἐστί. μόνα δὲ τὰ σχιζόπτερα ὄρνιθες. ὑπερβάλλον οὖν τὸ πτερὸν, εἰκότως οὐκ ἀντιστρέφει. αἴτιον δὲ τὸ τὴν ἀρχὴν μὴ οἰκείως ἀποδοθῆναι, τὸ πτερὸν ὄρνιθος. διὰ τοῦτο φησὶν ἐνίοτε, οὐδὲ δοκεῖ ἀντιστρέφειν, καλῶς τὸ οὐδὲ δοκεῖ εἰπών. εἴπερ διὰ τὴν ἡμετέραν ἀμέλειαν τῶν ὀνομάτων τὴν ἀπόδοσιν συμβαίνει, τὸ μὴ δοκεῖν ἀντιστρέφειν. πῶς οὖν ἔχει ἡ τὴν ἀπόδοσιν γενέσθαι βουλόμενος εἰπεῖν. ἐπεὶ μὴ εὑρίσκεται τῷ, ἢ τῷ προτέρῳ πτερῷ ἐξισάζον ὄνομα κείμενον, ὀνοματοποιεῖν ἀναγκάζεται τὸ πτερὸν, πτερωτοῦ λέγων δεῖν ἀποδιδόναι. ἐξισαζόντων γὰρ τούτων, ἀκόλουθος ἡ ἀντιστροφή ἐστι. τὸ πτερωτὸν, πτερῷ πτερωτὸν λεγόντων ἡμῶν. ἐν ᾧ καὶ μέθοδον παραδέδωκε, πῶς δεῖ λαμβάνειν τὰ ἐξισάζοντα καὶ ἀντακολουθοῦντα. ὅτι ἀπὸ τῶν πρώτων καὶ τῇ συνηθείᾳ ἐγνωσμένων δεῖ, καὶ τοῖς πρὸς αὐτὰ λεγομένοις τίθεσθαι τὰ ὀνόματα, ὡς ἀπὸ τοῦ πτεροῦ τὸ πτερωτὸν, καὶ τοῦ πηδαλίου τὸ πηδαλιωτόν. οὕτως γὰρ οὔτε ὑπερβάλλον, οὔτε ἐλλεῖπον, ἀλλὰ συναπαρτίζον τεθήσεται τὸ τιθέμενον. ἐπιστῆσαι δὲ χρὴ τῷ, οὐ γὰρ ἡ ὄρνις, ταύτῃ τὸ πτερὸν αὐτῆς λέγεται. ὡς γὰρ ὀφείλοντος τοῦ ἢ, οὐ μόνον ἐν τῇ οὐσίᾳ κατηγορεῖσθαι, ἀλλὰ καὶ ἐξισάζειν οὕτως εἶπεν. εἰ δὲ τοῦτο οὕτως ἔχει, οὐκέτι τὰ γένη τῶν εἰδῶν ἢ αὐτὰ κατηγορεῖται. οὐ γὰρ ἐπίσης.

κατ' ἄλλων λέγεται, ἀλλ' οὐδὲ ἴσον ἔσται τῷ καθ' αὑτὸ ἢ ἄλλο. τὸ μὲν γὰρ καθ' αὑτὸ, ἐπὶ τῶν κατ' οὐσίαν λέγεται. τὸ δὲ ἢ αὐτὸ, ἐπὶ τῶν ἐξισαζόντων. ἀλλ' εἰ μὴ ἔστιν ὄρνις χωρὶς πτεροῦ, διατί μὴ ἐκληθήσεται ἡ ὄρνις πτερωτὸν ὄρνις. ἐπὶ μὲν γὰρ τοῦ πλοίου, ὀρθῶς εἴρηται. τὸ οὐ γὰρ δὴ ἢ πλοῖον ταύτῃ αὐτοῦ, τὸ πηδάλιον λέγεται. διότι δὲ τινὰ πλοῖα οὐκ ἔχοντα πηδάλιον, ὥς τὰ μικρὰ τὰ κώπαις ἅμα καὶ ἐρεττόμενα καὶ ἰθυνόμενα. καί τινα τῶν ἐν τοῖς ποταμοῖς πορθμείων. ὧν τὰ μὲν, κοντοῖς ὠθεῖται. τὰ δὲ, σχοίνοις διέλκεται. ὀρθῶς οὖν οὐχ ᾗ πλοῖον, ταύτῃ αὐτοῦ τὸ πηδάλιον λέγεται. ἐπὶ δὲ τοῦ ὄρνιθος, οὐκέτι. πᾶς γὰρ ὄρνις, ἔχει πτερά. ὥστε οὐ ταύτῃ λέγεται τὸ οὐχ ᾗ ὄρνις, ἀλλ' ὅτι μὴ ἐξισάζει, διὰ τοῦτο ἀληθὲς εἰπεῖν τὸ οὐχ ᾗ ὄρνις. ἔχει γὰρ καὶ ἄλλα πτερά. πρὸς δὲ τὸ πτερωτὸν ἐξισάζει τὸ πτερόν. καὶ διὰ τοῦτο οὕτως ἔχειν ἀποδίδοναι. ἐνίοτε δέ φησι καὶ ὀνοματοποιεῖν ἴσως ἀναγκαῖον. οὐχ ὅτι καινοτομεῖν δεῖ τῶν κειμένων ὀνομάτων τὴν συνήθειαν. δηλοῖ δὲ τὴν εὐλάβειαν αὐτοῦ τὸ ἐνίοτε, καὶ τὸ ἴσως, καὶ τὸ ἀναγκαῖον, ἀλλ' ὅτι ἡνίκα μὴ ᾖ κείμενον ὄνομα τῶν ἀντιστρεφόντων, τότε δεῖ θέσθαι ὄνομα, πρὸς ὃ οἰκείως ἂν ἀποδοθείη ἡ ἀντιστροφή, οὐκ εἰς χρῆσιν ἁπλῶς τὸ ὄνομα τιθέντας, ἀλλ' εἰς ἔνδειξιν τοῦ κατὰ τὰ πράγματα ἀντιστρέφοντος. μεταβαίνει δὲ ἑξῆς ἐπὶ τὸ τοῦ πλοίου καὶ πηδαλίου παράδειγμα, ἐφ' οὗ ἀνάγκη πάλιν οὐκέτι τὸ ἐχόμενον πλεονάζει, ὡς τὸ πτερὸν τοῦ ὄρνιθος ἐπλεόναζεν, ἀλλὰ τὸ ἔχον. ἐπὶ πλέον γὰρ τὸ πλοῖον ἐστὶ τοῦ πηδαλίου, ὥσπερ ἐκεῖ ἐπὶ πλέον τὸ πτερὸν τοῦ ὄρνιθος. ὀρθῶς οὖν εἶπεν ὅτι οὐχ ᾗ πλοῖον ταύτῃ αὐτοῦ τὸ πηδάλιον λέγεται. καθόσον οὐκ οὐσιωδῶς ὑπάρχει, καὶ καθόσον οὐκ ἐξισάζει. τὸ μέντοι, οὐδὲ ἢ πηδάλιον πλοίου ψεῦδος. ἀδύνατον γὰρ εἶναι πηδάλιον ὃ μὴ πλοίου ἐστίν. εἰ οὖν ἐπὶ πλέον τὸ πλοῖον τοῦ πηδαλίου, εἰκότως εἴρηται μὴ ἀντιστρέφειν. εἰ δὲ τὸ πηδαλιωτὸν ληφθῇ, οἰκεία τε γέγονεν ἡ λῆψις. ἥ τε γὰρ πηδάλιον, πηδαλιωτοῦ. καὶ ἡ πηδαλιωτὸν, πηδαλίῳ. τοιοῦτον καὶ ἐξισάζει πρὸς ἄλληλα. καὶ διὰ τοῦτο εἰκότως ἀντιστρέφει. ἕτερον δὲ παράδειγμα τίθησι, ζῷον καὶ κεφαλήν. καὶ ἐπὶ τούτου δὲ ὁμοίως, ὡς ἐπὶ τοῦ πλοίου, καὶ τοῦ πηδαλίου, πλεονάζει τὸ ζῷον τῆς κεφαλῆς. πολλὰ γὰρ ζῷα, κεφαλὴν οὐκ ἔχει. ὡς τῶν ἐνθαλαττίων πνεύμονες, καὶ λοπάδες, καὶ ὄστρεα πάντα. καὶ καρκίνοι δέ. πάλιν οὖν τὸ οὐχ ᾗ ζῷον κεφαλὴν ἔχει, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ὃν ἐπὶ τοῦ πλοίου καὶ τοῦ πηδαλίου ἀκουσόμεθα. ὅτι οὔτε οὐσιωδῶς, οὔτε ἐξισαζόντως. τὸ γὰρ οὐχ ᾗ ὄρνις πτερὸν ἔχει, οὐχ ὅτι οὐκ οὐσιωδῶς, ἀλλ' ὅτι μόνον οὐκ ἐξισάζει. κατ' οὐσίαν γὰρ τῷ ὄρνιθι, τὸ πτερὸν ὑπάρχει. δῆλον οὖν ἀπὸ τούτων, ὅτι οἰκείως γινομένης τῆς ἀποδόσεως, πρὸς ἀντιστροφὴν τοῦτο λέγεται. εἰ δὲ μὴ οἰκείως ἀποδοθείη, οὐκ ἀντιστρέψει. οὐδὲ ἐπὶ τῶν ὁμολογουμένως ἀντιστρέφοντα λεγομένων, καὶ ὀνόματα ἐχόντων κείμενα. ὅταν γὰρ μὴ αὐτὸ ληφθῇ πρὸς ὃ λέγεται οἰκείως, ἀλλά τι τῶν συμβεβηκότων ἐκείνῳ. οἷον ἐὰν μὴ ὁ δεσπότης ληφθῇ, ἀλλ' ἄνθρωπος, ἢ δίπουν. κἂν ἀληθὲς εἰπεῖν, ὁ δοῦλος ἀνθρώπου δοῦλος, ἀλλ' οὐκ ἀντιστρέφει. οὐ γὰρ ὁ ἄνθρωπος δούλου ἄνθρωπος, ἢ τὸ δίπουν. διότι οὐκ οἰκείως, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκὸς ἐλήφθη τὸ ἐξ ἀρχῆς ὁ τῆς κατηγορίας τρόπος. καὶ κανόνα δέ τινα κριτικὸν παραδίδωσι τοῦ οἰκείου τρόπου τῆς ἀποδόσεως. ἂν γὰρ οἰκείως ἀποδίδωται οὗ μὴ ἢ πρὸς ὃ λέγεται

πάντων περιαιρουμένων τῶν ἄλλων, ὅσα συμβεβηκότα ἐστί. μένοντος δὲ ἐκείνου μόνου, πρὸς ὃ οἰκείως ἀπεδόθη, ἀεὶ πρὸς αὐτὸ ῥηθήσεται, ὥσπερ ἐπὶ τοῦ δεσπότου καὶ δούλου. ἀφαιρουμένων γὰρ ἀπὸ τοῦ δεσπότου τῶν ἄλλων πάντων, ὁ δοῦλος πρὸς τὸν δεσπότην ῥηθήσεται. ὅτι οἰκείως ἀπεδέδοτο. ἐὰν δὲ μὴ οἰκείως ἀποδοθῇ, ἀλλ᾽ ὁ δοῦλος ἀνθρώπου λέγοιτο, περιαιρουμένων τῶν ἄλλων τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ δεσπότης περιαιρεθήσεται. καὶ ὁ δοῦλος οὐκέτι οὐδὲ πρὸς ἄνθρωπον ῥηθήσεται. οὐδὲ ἔσται ὅλως πρός τι. μὴ γὰρ ὄντος δεσπότου, οὐδὲ δοῦλος ἔσται. εἰ καὶ εἴη, οὐ πρός τι ἔσται. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ πτερὸν ἐὰν πρὸς ὄρνιν ἀποδοθῇ, περιαιρουμένων καὶ τῶν ἄλλων τοῦ ὄρνιθος, καὶ τοῦ πτερωτοῦ, οὐκέτι ἔσται τὸ πτερὸν πρός τι. μὴ γὰρ ὄντος πτερωτοῦ, οὐδὲ πτερόν ἐστιν. εἰ καὶ εἴη, οὐ πρός τι ἔσται. ὄρνιθος δὲ ἀναιρεθέντος, πτεροῦ δὲ ὄντος, πρὸς τὸ πτερωτὸν ἀποδοθήσεται, ὥσπερ ἐπὶ σφηκῶν. ἔστι γὰρ ἐπὶ σφηκῶν καὶ ἄλλων. ὁρᾷς οὖν ὅτι δύο παραδείγματα παρέλαβε τῆς ἀνοικείως γινομένης ἀποδόσεως. κοινὸν μὲν ἔχοντες τὸ κατ᾽ ἄλλο τι λαμβάνεσθαι. ἴδιον δὲ, ὅτι τὸ μὲν κατὰ τὸν δοῦλον καὶ δεσπότην παράδειγμα, τὸ πρὸς τὰ κατὰ συμβεβηκὸς ἀνοικείως γινομένην ἀποδείκνυσιν ἀπόδοσιν. τὸ δὲ κατὰ τὸν ὄρνιν καὶ τὸ πτερὸν, ἐν μὲν τοῖς κατ᾽ αὐτὸ οὐσίαν ἐστί. τὸ δὲ ἀνοίκειον, ἔχει κατὰ τὴν ὑπερβολὴν καὶ ἔλλειψιν. ταῦτα μὲν οὖν εἰς τὸ τῆς λέξεως σαφὲς ἱκανῶς ὀρθῶς εἰρήσθω. τῶν δὲ ἀντιλεγόντων τινὲς, εὐθὺς διασύρουσι τὰ ὀνόματα. τὸ κεφαλωτόν. καὶ πηδαλιωτόν. καὶ πτερωτόν. καὶ ἐκείνων μὲν, ἔδει καταφρονεῖν. ἀλλ᾽ ἐπειδὴ συνέβη τῶν ἐξηγητῶν τοὺς φιλοσοφωτέρους ἀντιλέγοντας αὐτοῖς, πολλοὺς καὶ καλοὺς λόγους εἰς μέσον ἀνακινῆσαι, διὰ τοῦτο καὶ ἐγὼ τῶν ἀντιρρήσεων συντόμως μνημονεύσω. καὶ πρῶτον μὲν, ἀγνοοῦσιν ὡς οὐκ ἐχρήσατο τούτοις τοῖς ὀνόμασιν. ἄχρι δὲ παραδείγματος ὑπέδειξεν οἷα ἂν εἴη, ἃ ἔδει τοῖς θεαθεῖσιν ὑπ᾽ αὐτοῦ πράγμασιν ὀνόματα. ἔπειτα τὸ τῷ εὑρεθέντι πράγματι, τὸ οἰκεῖον ὄνομα ἀποδοῦναι, ὅπερ ἂν καὶ αὐτὸς ὁ ὀνοματοθέτης ἔθετο, εἰ τὸ πρᾶγμα τοῦ ἔννοιαν ἔλαβε, σπουδῆς ἄξιον ἀλλ᾽ οὐ γέλωτος ἂν εἴη. πρὸς δὲ τούτοις, καὶ αὐτὴν τὴν ὀνοματοποιΐαν, οὐκ ἐπὶ ξένα ὀνόματα παρήγαγεν, ἀλλ᾽ ἀπὸ τῶν κειμένων ἐν τῇ συνηθείᾳ. μικρὸν παρεγκλίνας τοῖς συνήθεσι μὲν, οὐ συνήθως δὲ ἐχρήσατο. οἷον τῷ πηδαλιωτῷ ἀπὸ τοῦ πηδαλίου. οὕτως ἔσπευδε πανταχοῦ τὴν συνήθειαν φυλάττειν. καὶ γὰρ ἀσφαλέστατος τρόπος ὀνοματοποιΐας, ὁ ἀπὸ τῶν ἤδη κειμένων καὶ τῆς κρατούσης συνηθείας. καὶ γὰρ οἱ πρῶτοι ὀνοματοθέται φαίνονται ἀπὸ τῶν συνήθων καὶ ἁπλουστέρων, τὰ ἄλλα συντιθέντες, ὡς αἱ ἐτυμολογίαι δηλοῦσι. καὶ μέντοι ὁ οὕτως ποιῶν, περὶ τὴν λέξιν ὀλίγον καινίζει, τὴν συνήθειαν περὶ τῶν πραγμάτων ἔννοιαν φυλάττων. ἔτι δὲ πάσης τέχνης οἰκεῖον τὸ ὀνόματα ποιεῖν. καὶ γὰρ ὁ γεωμέτρης καὶ ὁ μουσικὸς περὶ πράγματα τοῖς πολλοῖς ἄγνωστα διατρίβοντες, ἴδια τιθέναι τοῖς πράγμασιν ἐκείνοις ὀνόματα καὶ συνήθη τοῖς πολλοῖς ἀναγκάζονται. διχῶς δὲ τοῦτο ποιοῦσιν. ἢ τοῖς κειμένοις ἤδη αὐτοὶ χρώμενοι ἐπ᾽ ἄλλοις, ὡς τῷ χρώματι καὶ τῇ διέσει ὁ μουσικὸς, καὶ τῷ κέντρῳ ὁ γεωμέτρης, ἢ τὰ μηδὲ ὅλως κείμενα ἐξευρίσκοντες. καὶ εἰ μὲν θέσει τὰ ὀνόματα, στοχαστέον τοῦ σκοποῦ τῆς θέσεως. εἰ δὲ φύσει, προσέχειν τῇ φύσει τοῖς οἰκείοις πράγμασι τοὺς οἰκείους φθόγγους συντάττοντες. Εὔδωρος δὲ ὁ ἀκαδημαϊκός, εἴ κα-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

λει ὡς οὐ συντάττεται τὸ πτερὸν τῷ πτερωτῷ. τὸ μὲν γὰρ πτερὸν, ἐνεργείᾳ λέγεται. τὸ δὲ πτερωτὸν, δυνάμει, ὡς δυνάμενον πτερωθῆναι. εἰ δὲ ἐνεργείᾳ γένοιτο, οὐ πτερωτὸν, ἀλλ' ἐπτερωμένον λέγεται. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ πηδαλίου διορίζεται. ὅτι, οὐ πρὸς πηδαλιωτὸν, ἀλλὰ πρὸς πεπηδαλιωμένον ἂν λέγοιτο. καὶ ἡ κεφαλὴ πρὸς κεκεφαλαιωμένον.

Ὁ δὲ ταῦτα ἀπορῶν, αἴτιος ὅτι διχῶς τούτων ἕκαστον λέγεται. καὶ ὡς δυνάμει, καὶ ὡς ἐνεργείᾳ. ὥσπερ καὶ τὸ ὑφαντὸν καὶ τὸ ἐνδυτόν. καὶ ἐπὶ τοῦ ἤδη ὄντος ἱματίου λέγεται. καὶ ἐπὶ τοῦ δυναμένου γενέσθαι. ἐπὶ δὲ τῶν μὴ ὄντων, ἐν χρήσει ἔτι μᾶλλον ὡς ἂν βούληται ὁ τιθεὶς, χρήσαιτο ἄν. προσεκτέον δέ φασιν οἱ ζητηταὶ, μήποτε καὶ τὴν ἀρχὴν ἡ μὲν ἡ ἀπορία παραλογίζεται. εἰ γὰρ ἡ πρώτη θέσις τοῦ πτερωτοῦ πρὸς τὸ πτερὸν συντάττεται, καὶ τὸ πηδαλιωτοῦ πρὸς τὸ πηδάλιον, καὶ ἅπερ ἐκείνων παρωνόμασται, πῶς οὐχ ὁμοίως συνέζευκται πρὸς ἄλληλα, ἐν ᾧπερ ἡ πρώτη σύστασις αὐτῶν εἶχε τὸ κοινὸν καὶ συνηρμοσμένον. ἄλλοι δὲ λέγουσιν ἄτοπον εἶναι τὸν διορισμὸν τῆς τοιαύτης ἀποδόσεως. τὸ γὰρ πτερὸν καὶ τὸ πηδάλιον καὶ τὴν κεφαλὴν, ὅπως ἂν ἀποδοθῇ μὴ δεόντως ἀποδίδοσθαι. μηδὲ γὰρ εἶναι ὅλως τῶν πρός τι. διότι ἕκαστον αὐτῶν, μέρος ἐστὶν οὐσίας καὶ οὐσία. οὐδεμία δὲ οὐσία τῶν πρός τι, ὡς καὶ αὐτῷ δοκεῖ τῷ Ἀριστοτέλει. εἴτε οὖν ὡς Ἀθηνόδωρος οἴεται πρός τι εἶναι κατ' Ἀριστοτέλην, ἐφ' οὗ ἡ προσηγορία ἐπιζητεῖ τὸ πρὸς ὃ λέγεται. ὁ γὰρ δοῦλον ἀκούσας, ἐπιζητεῖ τίνος ἐστὶ δοῦλος. εἴτε ὡς Κορνοῦτος, πρός τι εἶναί φησιν οἷς συμπροσπίπτει πρὸς ἕτερον ἡ σχέσις. οὐ μέντοι ἡ συντακτική, ὡς ἐπὶ τῶν ἐχόντων καὶ ἐχομένων, ἀλλ' ἡ πρὸς ὑπόστασιν. ὅταν αὐτῷ τῷ εἶναι, τὴν πρὸς ἕτερον ἀπόνευσιν ἔχῃ. κατ' οὐδένα τρόπον τὸ πηδάλιον ἢ τὸ πτερὸν πρός τι ἐστίν. οὔτε γὰρ ἐπιζητεῖ τι πρὸς ὃ λέγεται, οὔτε κατὰ τὴν πρὸς ἕτερον ὑποστατικὴν σχέσιν λέγεται. οὐσία γὰρ τὸ πηδάλιον, καὶ ἡ κεφαλὴ, καὶ τὸ πτερόν. δεῖ δὲ, μὴ τὴν μὲν συντακτικὴν μόνην καὶ τὴν κατ' ἔλλειψιν ἐπίνοιαν λαμβάνειν, ἀλλὰ καὶ τὴν κατὰ σύστασιν. οὕτως γὰρ καὶ τὸ μέρος σχέσιν ἔχει πρὸς τὸ ὅλον οὗ μέρος ἐστί, καθ' αὐτὸ τοῦτο καθὸ μέρος ἐστί. καὶ ὀρθῶς ὁ Βοηθός, τὴν χεῖρα καὶ τὴν κεφαλὴν καθόσον μέρη συνεχώρει, τῶν πρός τι εἶναι. οὐ μὴν καθὸ ἐστὶ χείρ, καὶ ὅ ἐστι χείρ. οὐδὲ ὅ ἐστι κεφαλή, ἀλλὰ κατὰ τοῦτο οὐσίας εἶναι. νῦν οὖν τὸ πρός τι αὐτῶν θεωρείσθω, ὡς μορίων πρὸς ὅλα. καὶ οὐδὲν ἀδύνατον συμβαίνει. Τινὲς δὲ πρὸς τὴν εἰρημένην ἀπορίαν ἀπολογούμενοι λέγουσιν, ὡς τὸ πηδάλιον, καὶ τὸ πτερὸν, οὐ πάντως Ἀριστοτέλης πρός τι λέγει, ἕνεκά γε τῶν ἐν ταῖς κατηγορίαις διαταττομένων, ἀλλὰ παραδείγματα ταῦτα ποιεῖται τῆς διδασκαλίας τῶν παρονομαζόντων καὶ ἐλλειπόντων, ὡς εἰ καὶ τὸ ζῷον παρέλαβε. δεικνὺς, ὅπως χρὴ τὰ ἀνισάζοντα παραλαμβάνειν εἰς τὴν ἀντιστροφήν. οἱ δὲ ταῦτα λέγοντες, ἐπιλελῆσθαι δοκοῦσιν, ὅτι ὡς εἰς ἄτοπον ἀπάγων τὸν λόγον ὁ Ἀριστοτέλης, ἐπήγαγεν. οὐκ ἄρα ἔσται τὸ πτερὸν τῶν πρός τι. καίτοι εἰ μὴ πρός τι αὐτὸ ἐβούλετο εἶναι, πῶς ὡς ἄτοπον ἐπήγαγε τὸ ἀντικείμενον. Ἀπολλώνιος δὲ ὁ Ἀλεξανδρεὺς, ἀκαταλλήλως φησὶν εἰρῆσθαι τῶν δύο παραδειγμάτων τὴν ἀπόδοσιν. διότι ὅπου μὲν εἴρηκεν οὐ χρὴ ὄρνις ἐστὶ, πτερὰ ἔχει. πολλῶν γάρ ἐστι πτερὰ οὐκ ὀρνίθων. ὅπου δὲ οὐ χρὴ ζῷον, κεφαλὴν ἔχει. πολλὰ γὰρ τῶν ζώων κεφαλὴν οὐκ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ἔχει. δέον δὲ εἰπεῖν, πολλαὶ γὰρ κεφαλαί εἰσιν οὐ ζώων, ὡς ἐκεῖ. πολλὰ γὰρ πτερὰ οὐκ ὀρνίθων. εὔκολον δὲ εἰπεῖν, ὅτι ἀμφοῖν μὲν, παραδείγματα παρέθετο τοῦ πλεονάζειν καὶ ἐλλείπειν, καὶ διὰ τοῦτο μὴ ἀντιστρέφειν. καὶ ὅπου μὲν τὸ πτερὸν πλεονάζει τοῦ ὄρνιθος, τουτέστι τὸ ἐχόμενον τοῦ ἔχοντος. ὅπου δὲ ἀνάπαλιν τὸ ἔχον τοῦ ἐχομένου, ὡς τὸ ζῶον τῆς κεφαλῆς. τὸ γὰρ λέγειν ὅτι ὥσπερ τὸ πτερὸν ἐπὶ πλέον τοῦ ὄρνιθος, οὕτως καὶ ἡ κεφαλὴ τοῦ ζώου. διότι καὶ σκορόδων εἰσὶ κεφαλαὶ, καὶ φοινίκων, πολλῇ τῇ ὁμωνυμίᾳ καὶ τῇ μεταφορᾷ χρωμένων ἐστί. δεῖ δὲ τὰ πρός τι κυρίως ἀντιστρέφοντα λαμβάνειν, ἀλλ' οὐχ ὁμωνύμως ἢ κατὰ μεταφοράν. οὕτως δὲ λαμβανομένων, τὸ ζῶον ἔσται ἐπὶ πλέον τῆς κεφαλῆς. ἀφ' οὗ τὸ μὴ ἀντιστρέφειν διελέγχεται, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῆς ἀμκς συζυγίας ἀπὸ τοῦ πτεροῦ. Ὁ δὲ ἀρίστων, τοιαύτην ἀπορίαν τοῖς εἰρημένοις ἐπάγει. εἰ πᾶν πρός τι ὡς πρὸς ἕτερόν τι ἀπολελυμένον, ἑαυτοῦ πρός τι λέγεται. οἷον, ὁ πατὴρ πρὸς υἱόν. ὁ δὲ κόσμος, οὐδὲν ἀπολελυμένον ἑαυτοῦ ἔχει. οὐ γάρ ἐστι τι τοῦ κόσμου ἐκτὸς, οὐκ ἔσται πρός τι ὁ κόσμος. καίτοι τῶν πρός τι ἐστίν. ὡς γὰρ τὸ πτερὸν πτερωτοῦ πτερόν, οὕτως καὶ τὸ ἐν κόσμῳ κοσμωτοῦ, καὶ τὸ ἐν γῇ γεωτοῦ. καὶ τὸ ἐν ἀέρι ἀερωτοῦ. Πρὸς δὴ τοῦτο ῥητέον, ὅτι κακῶς εἴληπται ἐν ἀρχῇ, τὸ πᾶν πρός τι ἀπολελυμένον πρὸς ἕτερον λέγεσθαι. τὸ γὰρ ὅλον καὶ τὸ μέρος τῶν πρός τι ὄντα, οὐ λέγεται πρὸς ἀπολελυμένα. καὶ ὁ κόσμος οὖν ὡς μὲν οὐσία καὶ ὅ ἐστιν, οὐκ ἔστι πρός τι. ὡς δὲ ὅλον καὶ κόσμημα τῶν ἑαυτοῦ μερῶν, πρὸς τὰ μέρη λέγεται, καὶ τὰ μέρη πρὸς τὸ ὅλον. εἰ δὲ καὶ κόσμος λέγεται, ὡς ἀποτέλεσμα τοῦ κοσμήσαντος, ἔσται καὶ ὑποστάσει κεχωρισμένου. εἰ δὲ μὴ ὑποστάσει, ἀλλ' ἐπινοίᾳ κεχώρισται. Μήποτε δὲ οὐδὲ καλῶς εἴληπται τὸ κοσμητόν. εἰ μὲν γὰρ τὸ ὅλον ἐστὶ τὸ κοσμωτὸν, ὁ κόσμος οὐκέτι τὸ ὅλον, ἀλλὰ τὸ ἐν τῷ ὅλῳ ἐστίν. ὥσπερ τὸ πτερὸν ἐν τῷ πτερωτῷ. καίτοι ἀπορῶν τὸ ἐν κόσμῳ, κοσμωτοῦ ἔλεγεν, ὡς τοῦ κόσμου ὄντος τοῦ κοσμωτοῦ. ὡς τοῦ ὄρνιθος τοῦ πτερωτοῦ. εἰ δὲ τὸ μέρος ἐστὶ τὸ ἐν τῷ κόσμῳ, τὸ κοσμωτὸν ἐστὶ τὸ ὅλον, ἐν τῷ ἐν ἑαυτῷ μέρει, ὡς τὸ πτερὸν ἐν τῷ πτερωτῷ. ἔστι δὲ μᾶλλον ἄτοπον καὶ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ τοῦ γεωτοῦ. εἰ γὰρ ἡ γῆ τὸ ὅλον, καὶ ἔστιν ἐν τῷ γεωτῷ, ἔσται τὸ ὅλον ἐν τῷ μέρει, ὡς τὸ πτερὸν ἐν τῷ πτερωτῷ. Ἀλλὰ διά τι ἀρχύτας καίτοι μηδὲν ἔλαττον τοῦ ἀριστοτέλους ἀκριβολογούμενος, παρῆκε τοῦτο τὸ ἴδιον τῶν πρός τι, τὸ πρὸς ἀντιστρέφοντα λέγεσθαι.

Ἢ ὅτι συνυπάρχειν αὐτὰ θέμενος, καὶ αἴτια εἶναι ἀλλήλων, τὴν κατὰ τὸ εἶναι ἀντιστροφὴν αὐτῶν παρεδέξατο, τῆς κατὰ τὴν λέξιν καὶ τὸ λέγεσθαι καταφρονήσας. ἢ καὶ ὡς συνυ-
» παρομένην αὐτὴν ἐκείνῃ παραλιπών. Δοκεῖ δὲ τὰ πρός τι ἅμα τῇ φύσει. ἕως τοῦ, ὥστε
» πρότερον ἂν τῆς αἰσθήσεως τὸ αἰσθητὸν εἶναι δόξειε. Τὸ μάλιστα ἴδιον τῶν πρός τι, νῦν ἀποδίδωσι τὸ ἅμα εἶναι τῇ φύσει. οἰκειότερον γάρ ἐστι πρὸς ἐπιστήμην, τὸ διὰ τῶν κατ' ἰδίαν ὑπαρχόντων, τὴν θήραν τοῦ γνωστοῦ ποιεῖσθαι. ἐπὶ δὲ τῶν προτέρων γενῶν, καὶ ἀναγκαιότερόν ἐστι τοῦτο. οὕτως γὰρ μόνως ἕκαστον αὐτῶν αὐτὸ καθ' ἑαυτό, θεωρεῖν δυνατόν. οὕτως
» δὲ καὶ ὁ ἀρχύτας ὡς ἴδιον ἀποδίδωσι τῶν πρός τι. Τὸ, συνυπάρχειν ἅμα ἀλλήλοις,
» καὶ ἀλλήλων δὲ αἴτια ἦμεν. ἐὰν γὰρ διπλάσιον ᾖ, ἀνάγκη καὶ ἥμισυ ἦμεν. εἰ δὲ καὶ ἡμί-
» σεον, ἀνάγκη καὶ διπλάσιον, αἴτιον τῷ ἡμισέω ἦμεν. καὶ τὸ ἡμίσεον τῷ διπλασίῳ ἦμεν.

Δοκεῖ δὲ καὶ Ἀριστοτέλης τὰ πρός τι, ἅμα τῇ φύσει εἶναι. ἢ διὰ τὴν ἀμφιβολίαν τῆς περὶ τούτου δόξης τὸ δοκεῖ προσθείς, ἢ διὰ τὸ καὶ παλαιοῖς φιλοσόφοις τοῦτο δεδόχθαι. καὶ γὰρ Ἀρχύτας ὡς εἴρηται, τοῦτο ἴδιον ἔθετο τῶν πρός τι. καὶ Πλάτων ἀρεσκόμενος αὐτῷ φαίνεται. ἢ ὅτι ἐπιδέχεται τινὰ διορισμόν, πότε καὶ πῶς ἀληθὲς εἶναι δύναται τὸ λεγόμενον. τὸ δὲ ἅμα, τῷ φύσει προσέθηκεν. ἐπειδὴ πολλαχῶς τοῦ ἅμα λεγομένου ὡς αὐτὸς προϊὼν ἐπιδείξει, ἓν τῶν σημαινομένων ἐστὶ τὸ τῇ φύσει ἅμα. δηλοῖ δέ, τὸ συμπεφυκέναι ἀλλήλοις, καὶ αἴτια εἶναι ἀλλήλων, καὶ ἀπ' ἀλλήλων ἠρτῆσθαι, καὶ συνεισάγειν τε ἄλληλα, καὶ συναναιρεῖν. πατρὸς γὰρ ὄντος, υἱός ἐστι. καὶ ἀνάπαλιν. καὶ μὴ ὄντος, οὐκ ἔστιν. ἐπὶ πάντων δὲ τούτων, δι' ἐπαγωγῆς αὐτοῦ ποιεῖται τὴν πίστιν, ἐφ' ἕκαστον ἐπιὼν τῶν πρός τι τῶν ἀμφιβόλως συνυφεστηκότων. διχῶς δὲ ποιεῖται τὴν ἐπιχείρησιν, ἔκ τε τοῦ συνυπάρχειν ὃ δηλοῖ, διὰ τοῦ ἅμα γὰρ διπλάσιον, καὶ ἥμισυ ἐστί, καὶ ἐκ τοῦ συνεισάγειν καὶ συνεισάγεσθαι. ὃ δηλοῖ διὰ τοῦ καὶ ἡμίσεος ὄντος, διπλάσιόν ἐστι. καὶ ἔτι ἐκ τοῦ συναναιρεῖν καὶ συναναιρεῖσθαι. μὴ γὰρ ὄντος διπλασίου φησίν, οὐκ ἔστιν ἥμισυ. καὶ ἀνάπαλιν. δεῖ που δὲ ὄντος τοῦ συνυπάρχειν, ἄλλο μέν τὸ καθ' ὑπόστασιν συνυπάρχειν, ὡς τὸ φῶς τῷ ἡλίῳ συνυφέστηκεν, ἄλλο δὲ τὸ κατὰ σχέσιν, ὅπερ οὐ πάντως καὶ τὴν οὐσιώδη ὑπόστασιν ἔχει ἐπ' ἴσης. ὁ γὰρ πατὴρ ἀποθανόντος αὐτῷ τοῦ υἱοῦ, τὴν μὲν κατὰ σχέσιν συνύπαρξιν ἀπόλλυσιν. οὔτε γὰρ ὁ υἱός ἐστιν, οὔτε ὁ πατὴρ υἱοῦ μὴ ὄντος. κἂν γὰρ ἀποθανόντος τοῦ υἱοῦ λέγηται πατήρ, κατ' ἀναφορὰν λέγεται τήν, ὅτε ἔζη. τὴν μέντοι κατ' οὐσίαν ἑαυτοῦ ὑπόστασιν, οὐκ ἀπόλλυσιν. ὥστε τὸ συνυπάρχειν καὶ τὸ συναναιρεῖν, ἐπὶ τῶν πρός τι τὸ κατὰ σχέσιν, ἀλλ' οὐ τὸ κατ' οὐσίαν ληπτέον. ἐν ᾧ γάρ ἐστι τοῖς πρός τι τὸ ὑπάρχειν, ἐν τούτῳ καὶ τὸ συνυπάρχειν ἐστίν. ἔστι δὲ ἐν σχέσει. καὶ εἰ οὕτω λαμβάνοιτο ἡ συνύπαρξις, ἀναμφίλεκτος ἂν εἴη. οὐ γάρ ἐστιν ἐν ἑνὶ σχέσις, ἀλλ' ἑτέρου πάντως πρὸς ἕτερον. δεῖ οὖν ἄμφω συνυπάρχειν τὴν τοιαύτην συνύπαρξιν, εἰ μέλλοι καὶ ἡ σχέσις ἐν αὐτοῖς διασώζεσθαι. τοῦ γὰρ ἑτέρου μόνου ὑπομένοντος, οὐκ ἔστιν ἡ σχέσις. καλῶς οὖν διὰ τῆς ἐπαγωγῆς ἐποιήσατο τὴν πίστιν Ἀριστοτέλης. τὰ γὰρ ἀνωτάτω γένη, διὰ τῶν ὑφ' ἑαυτὰ καὶ τῶν μερικωτέρων ἑαυτῶν ἐπιδείκνυται. οὐ γάρ ἐστι καθολικώτερόν τι αὐτῶν λαμβάνοντες, ποιήσασθαι διὰ συλλογισμοῦ τὴν ἀπόδειξιν. ἀπὸ μέντοι τῶν ὑστέρων καὶ μερικωτέρων ὡς ἐναργῶν καὶ αὐτοπίστων ποιούμεθα τὴν ἐπιβολήν. ἀλλ' ἐπειδὴ χρὴ καὶ τοὺς ἐναντίους λόγους ἐπισκοπεῖν κἂν μὴ ἀληθεῖς ὦσιν, ὅπως ὑπὸ τῶν ἐπιστημόνων διαλεγόμενοι μὴ ἀπατῶσι τοὺς ἐπιπολαιοτέρους, ἀνασκευὴν τοῦ εἰρημένου λόγου ἔνδοξον προτείνει. οὐ γὰρ ἐπὶ πάντων φησὶν ἀληθὲς δοκεῖ τὸ ἅμα τῇ φύσει εἶναι τὰ πρός τι. τὸ γὰρ αἰσθητὸν, καὶ ἐπιστητὸν, πρότερα δοκεῖ. τὸ μέν, τῆς αἰσθήσεως. τὸ δέ, τῆς ἐπιστήμης. τοῦτο δὲ δείκνυσι, πρῶτον μέν, ἐκ τῆς ἐναργείας. ὡς γὰρ ἐπὶ τὸ πολὺ φησὶ προϋπαρχόντων τῶν πραγμάτων, τὰς ἐπιστήμας λαμβάνομεν. οὖσι γὰρ αὐτοῖς πελάζομεν. καὶ ὅτε ἦμεν νομιδὴ βρέφη, τὰ μὲν ἐπιστητὰ ὕστερον ἡμῖν γινόμενα, καὶ τότε ἦν. ἐπιστήμη δὲ αὐτῶν, οὔπω ἦν. καὶ ἡ μὲν τῆς ἐκλείψεως ἐπιστήμη, διὰ Θαλοῦ ὕστερον ἦλθεν εἰς τοὺς Ἕλληνας. ἡ δὲ ἔκλειψις αὐτὴ καὶ τὸ

ἐπιστητὸν προϋπῆρχεν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν, ἐναργέστερον. ἵνα δὲ τὰ ὀλίγα ἐστὶν, ἐφ' ὧν ἅμα τῷ ἐπιστητῷ, ἡ ἐπιστήμη ἐστί. τὰ ἄνευ ὕλης τὰ νοητὰ, ἅμα τῇ κατ' ἐνέργειαν ἀεὶ ἐστῶσι ἐπιστήμῃ ἐστίν. εἴτε καὶ ἐν ἡμῖν ἐστί τις τοιαύτη ἀεὶ ἄνω μένουσα ὡς πλωτίνῳ καὶ ἰαμβλίχῳ δοκεῖ. εἴτε καὶ ἐν τῷ κατ' ἐνέργειαν νῷ. εἰ δέ τις καὶ τὴν νόησιν ἐκείνην ἐπιστήμην ἐθέλοι τοι καλεῖν. δύναται δὲ καὶ διὰ τὴν τῶν κοινῶν ὑπόστασιν εἰρῆσθαι τὴν ἐξ ἀφαιρέσεως. ἅμα γὰρ τῇ ὑποστάσει τούτου, καὶ ἡ ἐπιστήμη ἐστίν. ἀληθὲς δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἀναπλασμάτων τῶν τε ἐν τῇ φαντασίᾳ καὶ τῶν τεχνητῶν. ἅμα γὰρ χίμαιρα καὶ ἐπιστήμη τῆς χιμαίρας. διά τοι οὖν προσέθηκε τὸ, ἢ ἐπὶ οὐδενός, ἢ ὅτι τινὲς ἀνῄρουν καὶ τὰ καθόλου καὶ τὰ νοητὰ, καὶ τὰ ὁπωσοῦν ἐπινοούμενα. ἢ ὅτι κἂν ἦ ταῦτα ἐν τῇ φύσει, τὰς ἐπινοίας αὐτῶν ὕστερον ἐλάβομεν. καὶ διὰ τοῦτο συμβαίνει καὶ ἐπὶ τούτων προϋπάρχειν τῆς ἐπιστήμης, τὸ ἐπιστητόν. οὕτως μὲν οὖν κατὰ τὸ πρότερον ἐπιχείρημα δοκεῖ δεῖξαι, ὅτι πρότερον τῆς ἐπιστήμης τὸ ἐπιστητὸν, καὶ οὐχ ἅμα τῇ φύσει. κατὰ δευτέραν δὲ ἐπιβολὴν πολλαχῶς τοῦ προτέρου λεγομένου, ὡς καὶ αὐτὸς ὕστερον διδάξει, καθ' ἕνα τρόπον νῦν αὐτῷ χρῆται. καθόσον, τὸ μὲν φύσει πρότερον, συναναιρεῖ μὲν, οὐ συναναιρεῖται δέ. μονάδος γὰρ μὴ οὔσης, δυὰς οὐκ ἔστι. καὶ ζώου μὴ ὄντος, οὐδὲ ἄνθρωπός ἐστιν. οὐ μὴν ἐὰν ἀναιρεθῇ ἡ δυὰς, ἤδη καὶ μονὰς ἀναιρεῖται. οὐ γὰρ ἐν τῇ δυάδι ἔχει τὸ εἶναι ἡ μονὰς καθ' ἑαυτὴν ὑφεστῶσα. τὰ δὲ τῇ φύσει δεύτερα, οὐ κατὰ τὴν ἀναίρεσιν, ἀλλὰ κατὰ τὸ εἶναι τὴν ἀκολουθίαν ἔχει. τὸ γὰρ δεύτερον, συνεπιφέρει μὲν ἑαυτοῦ τὸ πρῶτον. οὐ συνεπιφέρεται δὲ ὑπὸ αὐτοῦ. δυάδος γὰρ οὔσης, ἀνάγκη καὶ μονάδα εἶναι. καὶ ἀνθρώπου ὄντος, ἀνάγκη ζῷον εἶναι. οὐ μὴν μονάδος οὔσης, ἀνάγκη δυάδα εἶναι. οὐδὲ ζώου ὄντος, ἀνάγκη εἶναι ἄνθρωπον. οὕτως δὲ συμβεβηκότος μὲν ὄντος, ἀνάγκη οὐσίαν εἶναι. οὐσίας δὲ οὔσης, ἀνάγκη εἶναι συμβεβηκός. διότι πρότερον καὶ ἁπλούστερον ἡ οὐσία τοῦ συμβεβηκότος. τοῦτον τρίτον τὸν κανόνα, τῷ ἐπιστητῷ καὶ τῇ ἐπιστήμῃ προσάγων, τὸ μὲν ἐπιστητόν φησιν ἀναιρεθὲν, συναναιρεῖ τὴν ἐπιστήμην. ἡ δὲ ἐπιστήμη, τὸ ἐπιστητὸν οὐ συναναιρεῖ. ὥστε οὐχ ἅμα τῇ φύσει, ἐπιστήμη καὶ ἐπιστητὸν, εἴπερ τὸ συναναιροῦν μὲν, μὴ συναναιρούμενον δὲ, πρότερόν ἐστι τῇ φύσει. τὸ δὲ αὐτὸ, καὶ ἐπὶ αἰσθήσεως, καὶ αἰσθητοῦ συλλογίζεται. εἰ οὖν ταῦτα τῶν πρός τι, οὐ πάντα τῶν πρός τι, ἅμα τῇ φύσει ἐστίν. ὅπερ ἔδει δεῖξαι, φαίνοιτ' ἂν ἀνὴρ γεωμετρικός. ὅτι δὲ τὸ ἐπιστητὸν συναναιρεῖ τὴν ἐπιστήμην, ἡ δὲ ἐπιστήμη τὸ ἐπιστητὸν οὐ συναναιρεῖ, πρόδηλον δοκεῖ. ἀναιρεθέντων γὰρ τῶν ἐπιστητῶν, ἐπιστήμη οὐδενὸς ἔσται. ὥστε οὐδὲ ἔσται ὅλως. ἀναιρεθείσης δὲ τῆς ἐπιστήμης, μένει τὸ ἐπιστητόν. κἂν γὰρ διὰ ῥαθυμίαν ἀποβάλωμεν ποτὲ τὴν τῶν ὄντων γνῶσιν, οὐδὲν ἧττον μένει τὰ ὄντα, ὅπερ ἐστὶ τὰ ἐπιστητά. καὶ γὰρ καὶ ἐν μουσικῇ πρότερον μὲν κατηχούμεν διέσεως. νῦν δὲ ἀνεπαίσθητοι τούτου τοῦ διαστήματος ἐσμέν. ἄλλος δὲ ἐπὶ τοῦ τετραγωνισμοῦ τοῦ κύκλου δείκνυσιν αὐτό. μήπω γὰρ τότε εὑρεθέντος αὐτοῦ ἀμφιβόλως λέγων ὅτι ἐστὶν ἐπιστητόν. ἐπιστήμη μὲν αὐτοῦ οὔπω ἐστί. τὸ δὲ ἐπιστητόν ἐστιν. ἔστι δὲ τετραγωνισμὸς κύκλου, ὅταν τῷ δοθέντι κύκλῳ τετράγωνον ἴσον συστησώμεθα. τοῦτο δὲ ἀριστοτέλης μὲν

ὡς ἔοικεν, οὔπω ἐγνώκει. παρὰ δὲ τοῖς πυθαγορείοις, ηὑρῆσθαι φησὶν ἰάμβλιχος, ὡς δῆλόν ἐστιν ἀπὸ τῶν σέξτου τοῦ πυθαγορείου ἀποδείξεων. ὃς ἄνωθεν κατὰ διαδοχὴν παρέλαβε τὴν μέθοδον τῆς ἀποδείξεως. καὶ ὕστερον δέ φησιν ἀρχιμήδης διὰ τῆς λυκομήδου γραμμῆς. καὶ νικόδημος, διὰ τῆς ἰδίως τετραγωνιζούσης καλουμένης. καὶ ἀπολλώνιος διά τινος γραμμῆς. ἣν αὐτὸς μὲν κοχλιοειδοῦς ἀδελφὴν προσαγορεύει. ἡ αὐτὴ δὲ, τῇ νικομήδους. καὶ κάρπος δὲ, διά τινος γραμμῆς ἣν ἁπλῶς ἐκ διπλῆς κινήσεως καλεῖ. ἄλλοι τε πολλοὶ ποικίλως τὸ πρόβλημα κατεσκεύασαν, ὡς ἰάμβλιχος ἱστορεῖ. καὶ θαυμαστὸν ὅτι τοῦτο τὸν πολυμαθέστατον ἔλαθε πορφύριον. ὃς φαίνεται μὲν φησὶν ὅτι ἔστιν ἡ ἀπόδειξις, καθὸ ἔστι σχῆμα τετράγωνον κύκλῳ παραβάλλειν ὥσπερ καὶ ἄλλα σχήματα. κατείληπται δὲ οὐδέπω, οὐδὲ ηὕρηται. λέγουσι δέ φησί τινες τῶν μετὰ ἀριστοτέλην εὑρεῖν. μήποτε οὖν ὀργανική τις εὕρεσις ἐγένετο τοῦ θεωρήματος, ἀλλ' οὐκ ἀποδεικτική. ἔτι δὲ καὶ δι' ἄλλου παραδείγματος δείκνυσιν, ὅτι οὐ συναναιρεῖ ἡ ἐπιστήμη ἀναιρεθεῖσα, τὸ ἐπιστητόν. ζώου μὲν γάρ φησιν ἀναιρεθέντος, ἢ κατὰ ὑπόθεσιν, ἢ κατὰ τὴν στοιχείων ἐκπύρωσιν. ἡ μὲν ἐπιστήμη, ἀναιρεῖται. εἴπερ ἡ μὲν ἐπιστήμη, ἐν ψυχῇ. ἡ δὲ ψυχὴ, ἐν ζώῳ. τῶν δὲ ἄλλων ἐπιστητῶν, ἐνδέχεται πολλὰ εἶναι. ὥσπερ τὰ ἁπλᾶ στοιχεῖα. καὶ εἴ τινά ἐστιν ἄλλα ἁπλᾶ ἕτερα τῶν ζώων. κατὰ δὲ τὴν αὐτὴν ἔφοδον, δείκνυσιν ὅτι πρότερόν ἐστι τὸ αἰσθητὸν τῆς αἰσθήσεως. διότι συναναιρεῖ μὲν, οὐ συναναιρεῖται δέ. εἰ γὰρ τὸ σῶμα τῶν αἰσθητῶν ὅτι ἐστι, τοῦ αἰσθητοῦ ἀναιρεθέντος, ἀνῄρηται τὸ σῶμα. σώματος δὲ ἀναιρεθέντος, ἀνῄρηται ἡ αἴσθησις. αἱ γὰρ αἰσθήσεις, περὶ σῶμα καὶ ἐν σώματι ὥς φασι. σωματικαὶ γάρ εἰσι γνώσεις, αἱ αἰσθήσεις. ἡ δὲ αἴσθησις ἀναιρεθεῖσα, τὸ αἰσθητὸν οὐ συναναιρεῖ. ἀναιρεθέντος γὰρ πάλιν καθ' ὑπόθεσιν τοῦ ζώου, ἀναιρεῖται καὶ ἡ αἴσθησις. ζώου γὰρ ἴδιον, καὶ ἐν ζώῳ ἡ αἴσθησις. αἰσθητὰ δὲ εἶναι, οὐ κωλύεται τὰ ἁπλᾶ σώματα. ἐξ ὧν τὸ ζῶον. εἶτα ὥσπερ ἐπὶ τῆς ἐπιστήμης καὶ τοῦ ἐπιστητοῦ ἐδείκνυ τὸ αὐτό, ἤτοι πρότερον εἶναι τὸ ἐπιστητόν, καὶ οὐ μόνον ἀπὸ τοῦ συναναιρεῖν μὲν, μὴ συναναιρεῖσθαι δὲ, οὕτως καὶ ἐπὶ τοῦ αἰσθητοῦ καὶ τῆς αἰσθήσεως. καὶ γὰρ ἡ μὲν αἴσθησις, ἅμα τῷ αἰσθητικῷ ἐστι, τουτέστι τῷ ζώῳ. τὸ δὲ αἰσθητὸν, προϋπάρχει, ὥσπερ τὰ ἁπλᾶ σώματα, ἀφ' ὧν τὸ ζῶον προϋπάρχει τῇ φύσει πρὸ τοῦ γενέσθαι τὸ αἰσθητόν. ἐπειδὴ δὲ ἐπὶ μὲν τῆς ἐπιστήμης καὶ τοῦ ἐπιστητοῦ, πρότερον μὲν ἔδειξεν, ὅτι συνυπάρχει. εἶτα ὅτι μὴ συναναιρεῖ ἄλληλα. ἐπὶ δὲ τῆς αἰσθήσεως, ἀνάπαλιν. πρότερον μὲν, ὅτι μὴ συναναιρεῖ. δεύτερον δὲ, ὅτι μὴ συνυπάρχει, οὐ δὲ ταύτην τὴν διαφορὰν ἀνεξετάστως ἤκουσαν οἱ ἐξηγηταὶ, ἀλλ' αἴτιον φασὶν εἶναι τοῦ μεταθεῖναι τὴν τάξιν, τὸ βούλεσθαι ἀπὸ τῶν γνωριμωτέρων καὶ ἐναργεστέρων, ποιεῖσθαι τὰς ἀρχὰς τῶν ἐπιχειρήσεων. ἐπεὶ δὲ καὶ μετὰ τὴν ἀντίθεσιν τῆς ἐπιστήμης καὶ τοῦ ἐπιστητοῦ, τὸ προϋπάρχειν γνωριμώτερον, διότι ἀγαπητόν. οὕτω καὶ εἰς πέρας ἐπιστήμη παραγένηται. καὶ δὲ τὸ ἕτερον, τὸ συναναιρεῖν καὶ μὴ συναναιρεῖσθαι προχειρότερον. τὴν μὲν γὰρ αἴσθησιν εὐθὺς γινόμενοι ἔχομεν. καὶ ταύτῃ, οὐκ ἐναργὲς τὸ προϋπάρχειν τὸ αἰσθητόν. ὥσπερ τὸ ἐπιστη-

τόν. τὸ μέντοι τῶν μὲν αἰσθητῶν, ἐν ᾧ καὶ τὸ σῶμα, τὴν αἴσθησιν συναναιρεῖσθαι, σωματικὴν οὖσαν γνῶσιν, πρόχειρον ἦν καὶ τὸ τῇ αἰσθήσει ζώου οὔσῃ. γνώσει συναναιρεῖσθαι τοῦ πράγματος, τὸ αἰσθητὸν μὴ συναναιρεῖσθαι. καὶ ἐν ἁπλουστέροις θεωρούμενον, ὡς ἐξ ὧν τὸ ζῷον. ταῦτα μὲν οὖν εἴρηται δηλοῦν βουλόμενα, ὅτι οὐκ ἔστι πάντων ἀληθὲς τῶν πρός τι ἅμα τῇ φύσει εἶναι. χρὴ μέντοι γινώσκειν, ὅτι οὐκ ἀρέσκεται τούτοις τοῖς ἐπιχειρήμασι. διὸ καὶ συνεχῶς τὸ δοκεῖν προσέθηκε. πρόδηλον δὲ λέγειν πρὸς τὴν ἔνστασιν. κοινῶς μέν, ὅτι μὴ οὔσης ἐπιστήμης μὴ δὲ αἰσθήσεως, τὰ μὲν ὑποκείμενα, ἃ γνωστὰ τοῖς ἐπιστήμοσι καὶ αἰσθητικοῖς εἶναι, οὐ κωλύεται. ἐπιστητὰ δὲ οὐκ ἔστιν, οὐδὲ αἰσθητά, οὐδὲ γνωστὰ ὅλως. βέλτιον δὲ αὐτὸς καὶ πραγματωδέστερον ἐν τοῖς μετὰ τὰ φυσικὰ περὶ τούτων διατάττεται. ἐν οἷς φησι, τὰ μὲν ἐνεργείᾳ αἰσθητά, ταῖς ἐνεργείᾳ αἰσθήσεσι. τὰ δὲ δυνάμει, ταῖς δυνάμει. τελειοτέρας οὔσης τῆς κατὰ ταῦτα τῶν ἀπορηθέντων λύσεως. καὶ δεομένης τῆς περὶ τῶν δυνατῶν διακρίσεως, ἀνεβάλετο νῦν αὐτὴν ὡς εἰσαγωγικὴν ποιούμενος διδασκαλίαν. τὰς δὲ ἀπορίας τίθησιν, ἅμα μέν, ὅτι ζητητικὸς ὤν, οὐδὲν ἀφίησιν ἀδιερεύνητον. ἅμα δὲ καὶ ὠφέλιμον νομίζων προκεκινῆσθαι ἤδη τὴν διάνοιαν τῶν ἀκροατῶν, καὶ προπαρασκευάσθαι. ἰστέον μέντοι ὅλως μὴ εἶναι ποτὲ θάτερον τῶν πρός τι, μὴ οὐχὶ καὶ τοῦ ἑτέρου ὄντος. ἡ γὰρ τῆς σελήνης ἔκλειψις, ἦν μὲν καὶ πρὸ Θάλου. ἐπιστητὸν δέ, οὐκ ἦν τοῖς Ἕλλησι πρὸ Θάλου. εἰ δὲ βαρβάροις ποσὶν ἦν ἐπιστητόν, ἦν αὐτοῦ καὶ ἐπιστήμη παρ᾽ ἐκείνοις, ὥστε ἢ ἀμφότερα δεῖ εἶναι, ἢ μηδέτερον. ἔοικε δὲ πρὸς διαβολὴν τοῦ ὅρου τῶν πρός τι, ταῦτά τε καὶ τὰ ἑπόμενα τούτοις λέγειν, διορθώσασθαι αὐτὸν ἐφιέμενος. ἐνδεικνύμενος, ὅτι ἐὰν μὴ φῇ τις τὰ πρός τι εἶναι τοιαῦτα, οἷς τὸ εἶναι ταυτόν ἐστι τῷ πρός τι πως ἔχειν, οὐδεμίαν ἔχει ἀνάγκην. οὔτε ἡ συνύπαρξις αὐτῶν, οὔτε τό, μίαν εἶναι φύσιν τῶν πρός τι. δυνατὸν δὲ καὶ πρὸς τὰς ἀπορητικὰς ταύτας ἀποδείξεις, ἐνίστασθαι. οὐδὲ γὰρ τὴν ἀρχὴν ζώου ἀναιρουμένου, ἐπιστήμη ἀναιρεῖται, οὐδὲ αἴσθησις. κἂν γὰρ ἐν ἀνθρώποις μὴ ᾖ ἐπιστήμη τινός, ἀλλ᾽ ἐν τῷ ἀκινήτῳ αἰτίῳ ἐστί. κἂν ἐν μικρῷ ζώῳ μὴ ᾖ αἴσθησις, ἀλλ᾽ αἰσθητοῦ ὅλου ὄντος, ἔστι καὶ αἴσθησις καθόλου ἐν τῇ τοῦ παντὸς ζωῇ. Ἀλλ᾽ οὐδὲ ἐκεῖνο ἀληθές, ὅτι μὴ οὔσης αἰσθήσεως, ἔστι τὸ αἰσθητόν. οὐ γάρ ἐστι. μέλι γὰρ ἔστω καὶ χιών. Ἀλλ᾽ οὐδὲ τὸ μέλι γευστόν, οὐδὲ ἡ χιὼν ὁρατή. ὥστε, οὐδὲ ἄλλο τι καθὸ αἰσθητόν, ἔσται χωρὶς αἰσθήσεως. ἀλλ᾽ ὁ μὲν Ἀριστοτέλης πρὸς τὸ μὴ εἶναι ἴδιον τῶν πρός τι τὸ ἅμα ὑπάρχειν, τὸ μὴ πᾶσι προσεῖναι τοῦτο τοῖς πρός τι παρήγαγεν. ἄλλοι δὲ τὸ μὴ πᾶσιν ὑπάρχειν συγχωροῦσιν. ὅτι δὲ οὐ μόνοις ὑπάρχει τοῖς πρός τι, δεικνύουσι καὶ ἐκ τούτου τὸ μὴ ἴδιον εἶναι, καὶ κατασκευάζουσι. Πᾶσι γάρ φησι τοῖς ἀντικειμένοις τὸ ἅμα εἶναι συνθεωρεῖται. καὶ γὰρ τοῖς ἐναντίοις συμβέβηκε τὸ συνυπάρχειν. εἰ γὰρ τὸ λευκὸν ἐναντίον ἐστὶ τῷ μέλανι μὴ ὄντος τοῦ μέλανος, οὐδὲ τὸ ἐναντίον ἐστὶν αὐτοῦ τὸ λευκόν. διότι πᾶσα ἐναντίωσις, ὄντος ἀεὶ πρὸς ὃν γίνεται. ὥστε εἰ θάτερον τῶν ἐναντίων ἐστί, καὶ τὸ ἕτερον ἀνάγκη εἶναι. καὶ ἡ ἕξις δὲ καὶ ἡ στέρησις, τρόπον τινὰ συνυπάρχουσιν. ἡ γὰρ ἕξις, παροῦσα μέν, τὴν ἕξιν ποιεῖ. ἀποῦσα δέ,

τὴν στέρησιν. καὶ συνεμφαίνεται ἐν ἀμφοτέροις ὁ τοῦ εἴδους λόγος. ὅπου μὲν ἐν τῷ μετέχεσθαι. ὅπου δὲ ἐν τῷ μὴ μετέχεσθαι. καὶ ἡ στέρησις δὲ, ὡσαύτως συνεμφαίνει καὶ τὴν τῆς ἕξεως ἀναίρεσιν, μεθ᾽ ἧς ἔχει τὸ εἶναι. τῆς γὰρ ἕξεως ἐστὶ στέρησις. καὶ ὅτι οὐχ οὕτως συνυπάρχει ταῦτα ὡς τὰ ἐναντία, δῆλον εἴπερ ἀνάγκη μὴ εἶναι τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου ὄντος. συνεμφαίνει δέ πως ἄλληλα, καὶ ταύτην συνύπαρξιν ἐκάλεσεν ὁ λόγος. ἀλλὰ δὴ καὶ ἡ κατάφασις φασὶ καὶ ἡ ἀπόφασις συνυπάρχουσιν. ὅταν γάρ τις καταφήσῃ, τοῦτο καὶ ἀποφῆσαι δυνατὸν, εἴτε ἀληθῶς, εἴτε ψευδῶς. οὐδὲν γὰρ τοῦτο διαφέρει κατὰ τὸν λόγον. πάσαις ἄρα ταῖς ἀντιθέσεσιν ὑπάρχει τὸ ἅμα εἶναι. καὶ οὐ μόνοις τοῖς πρός τι. ὥστε οὐκ ἔστιν ἴδιον τῶν πρός τι. εἴπερ ἴδιον ἐστὶ τὸ παντὶ καὶ μόνῳ ὑπάρχον. πρὸς δὲ τοῦτο ῥητέον εἶναι, ὅτι οὔτε ἡ στέρησις καὶ ἡ ἕξις, οὔτε ἡ κατάφασις καὶ ἀπόφασις κατὰ τὸ ἀληθὲς συνυπάρχουσιν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦτο μάλιστα οὐσιῶνται, κατὰ τὸ μὴ συνυπάρχειν. εἴπερ ἡ μὲν ἕξις, παρουσία τοῦ εἴδους ἐστίν. ἡ δὲ στέρησις, ἀπουσία. τὸ δὲ παρουσίαν τῇ ἀπουσίᾳ συνυπάρχειν, ἀδύνατον. καὶ τὴν κατάφασιν δὲ καὶ ἀπόφασιν, ἀδύνατον συνυπάρχειν, εἴπερ ἀεὶ πάντως ἢ τὴν κατάφασιν ἢ τὴν ἀπόφασιν ἀναγκαῖον εἶναι ταύτῃ, τὸ ἀληθὲς καὶ τὸ ψεῦδος διαιροῦσαι. εἰ δὲ διὰ τὸ συνεμφαίνεσθαι ἀλλήλοις ὁπωσοῦν ταῦτα δοκεῖ συνυπάρχειν, καὶ τὰ μὴ συνυπάρχοντα αὐτῶν τούτῳ τῷ μὴ συνυπάρχειν, ἔχει τινὰ συνέμφασιν. τὰ μέντοι ἐναντία εἴδη ὄντα ἄμφω καὶ ἰσοσθενῆ. πλὴν ὅτι καὶ τούτοις συνύπαρξις κατὰ σχέσιν ἐστί. καὶ τὸ πρός τι. πρὸς ἄλληλα γὰρ ἀπονεύουσι μετέχοντα τοῦ πρός τι. καὶ τὴν ἕξιν δὲ καὶ στέρησιν, καὶ τὴν κατάφασιν καὶ ἀπόφασιν, εἴ τις βιάζοιτο συνυπάρχειν τῷ συνεμφαίνειν ἀλλήλας καὶ ἐκείνας, ἀνάγκη κατὰ τὴν ὁποιανοῦν τοῦ πρός τι μέθεξιν, ταύτην ἔχειν τὴν συνέμφασιν. ἀποροῦσι δὲ καὶ ἄλλας ἀπορίας οἰκείας, τῷ περὶ δυνατῶν λεγομένῳ σκέμματι. καὶ δὴ ἐκείνου δυναμένας διακρίνεσθαι. Πῶς γὰρ δή φασι τὸ αἰσθητὸν καὶ τὸ ἐπιστητὸν κρινοῦμεν. πότερον τῇ ἐπιτηδειότητι μόνῃ, ὥσπερ φίλων ἔλεγεν, κἂν μήτε ᾖ, μήτε μέλλῃ γίνεσθαι αὐτοῦ ἐπιστήμη. ὥσπερ τὸ ἐν τῷ ἀτλαντικῷ πελάγει ξύλον, καυστόν ἐστιν ὅσον ἐφ᾽ ἑαυτῷ, καὶ κατὰ τὴν ἑαυτοῦ φύσιν. ἢ ἄρα τῇ ἀκωλύτῳ ἐπιτηδειότητι, κριτέον τὰ τοιαῦτα, καθόσον πέφυκεν ὑποπίπτειν ἐπιστήμῃ καὶ αἰσθήσει καθ᾽ ἑαυτά, μηδενὸς φανεροῦ κωλύματος ἐνισταμένου. ἢ τούτων μὲν, οὐδέτερον. τὸ δὲ ἐπιστητὸν λέγεται, ὅταν ἐπιστήμη αὐτοῦ ᾖ. ἢ μέλλῃ ἔσεσθαι, καὶ μέλλῃ τῇ ἐκβάσει κρίνεσθαι τὸ δυνατόν. ἀλλὰ τὴν μὲν ἐπίκρισιν τούτων ὡς τῆς περὶ δυνατῶν χαλεπωτάτης θεωρίας ἐχομένην, παραιτοῦνται νῦν οἱ ἐξηγηταί. Τοσοῦτον δὲ μόνον τὰ νῦν λεγόμενα διακρίνουσι, ποίᾳ αἱρέσει συνᾴδει τῶν εἰρημένων, καὶ πρὸς ποίαν ἀναρμοστεῖ. καὶ γὰρ ὅταν μὲν ἀριστοτέλης διορίζηται ὡς ἐπιστήμης μὴ οὔσης, τὸ ἐπιστητὸν ἐστί. καὶ παντὸς ζῴου ἀναιρεθέντος, οὐ συναναιρεῖται τὸ αἰσθητὸν, ἀλλὰ τὰς ψιλὰς ἐπιτηδειότητας ἡ τοῦ δυνατοῦ κρίσις ἀποφέρεται. ὅταν δὲ μηδὲ ὅλως εἶναι ἐπιστητὸν λέγηται ὑπό τινων, ἐὰν μὴ ἡ ἐπιστήμη αὐτοῦ, τότε τῇ ἐκβάσει κρίνεται τὸ δυνατὸν κατὰ τούτους. καὶ ὅτι μὴ ὄντος ἐπιστητοῦ, οὐκ ἔστιν ἐπιστήμη συγχωρεῖται. ἀπὸ γὰρ τοῦ ἐπιστητοῦ γίνε-

καὶ ἡ περὶ αὐτοῦ ἐνέργεια. ὅτι δὲ μὴ οὔσης ἐπιστήμης, δυνατὸν εἶναι καὶ τὸ ἐπιστητόν. οἱ μὲν κατὰ τὴν ἐπιτηδειότητα μόνην κρίνοντες, τὸ δυνατὸν συγχωροῦσιν. ἔχει γὰρ τὴν οἰκείαν φύσιν πρὸς τὸ γινώσκεσθαι. οἱ δὲ τῇ ἐκβάσει δοκιμάζοντες, οὐ συγχωροῦσιν ἐὰν μὴ πάντως μέλλῃ ἡ εἰς ἔργον ἐνεργὲς προχωρήσειν. ὁρᾷ οὖν ὅπως ἄτοπον πάσχουσιν οἱ κρίνοντες μὲν τὸ δυνατὸν, κατὰ τὸν αὐτὸν τοῖς ἀρχαίοις τρόπον, κατὰ τὴν ὁποίαν οὖν ἐπιτηδειότητα ὥσπερ ὀφείλων. ἀποροῦντες δὲ πρὸς αὐτὸ νῦν κατὰ τὴν Διοδώρου ἔννοιαν, ταύτῃ τῇ ἐκβάσει τὸ δυνατὸν κρίνοντος, καὶ ὡς ἔνστασιν πρὸς ταύτην κομίζοντες, τὸ, τὸ ἐπιστητὸν, ὡς ἐπιστητὸν εἶναι, μὴ οὔσης ἐπιστήμης. εἰ γὰρ κατὰ τοὺς παλαιοὺς τὸ ἔχον ἀφορμὴν ὥστε δύνασθαι γενέσθαι, τοῦτό ἐστι δυνατὸν, ἀληθὲς μὲν ἂν εἴη τὸ ὑπὸ τοῦ ἀριστοτέλους ῥηθέν. ὅτι μὴ οὔσης τῆς ἐπιστήμης κατ' ἐνέργειαν, ἔστι τὸ ἐπιστητὸν δυνάμει. ἀλλ' οὐδὲν τοῦτο πρὸς τὴν τῶν πρός τι συνύπαρξιν. ἔδει γὰρ τὸ μὲν δυνάμει πρὸς τὸ δυνάμει παραβάλλειν. τὸ δὲ ἐνεργείᾳ πρὸς τὸ ἐνεργείᾳ. καὶ οὕτως ἅμα λέγειν τὰ πρός τι. ὑπάρχει δὲ αὐτοῖς τοῦτο, διότι σὺν ἀλλήλοις καὶ δι' ἀλλήλων ἐστί. καὶ συνυπάρχει οὖν καὶ συναναιρεῖται, ὁμοίως. καὶ οὐκ ἔστι θάτερον χωρὶς τοῦ ἑτέρου. καὶ κατὰ ἀρχύταν, καὶ κατὰ πλάτωνα, καὶ κατὰ τὴν αὐτοῦ τοῦ ἀριστοτέλους ἐν τοῖς ἀκρι-
„βεστέροις διάταξιν. Ἔχει δὲ ἀπορίαν. πότερον οὐδεμία οὐσία τῶν πρός τι λέγεται. ἕως
„τοῦ, τὸ μέντοι διηπορηκέναι ἕκαστον αὐτῶν οὐκ ἄχρηστόν ἐστιν. Ἐπειδὴ ἡ μὲν οὐσία ὡς καθ' αὑτὸ οὖσα ἀποδίδοται, τὰ δὲ πρός τι κατὰ τὴν πρὸς ἕτερον σχέσιν, δῆλον ὅτι, οὐδεμία ἂν οὐσία τῶν πρός τι εἴη. καὶ γὰρ τὰ μὲν πρός τι, συμβεβηκότα. ἡ δὲ οὐσία, οὐ συμβεβηκός. ἀπορίαν οὖν ἔχειν ὁμοίως φησί. πῶς τινὲς οὐσίαι δοκοῦσι τῶν πρός τι. ἡ γὰρ χεὶρ οὐσία οὖσα, τινὸς λέγεται χείρ. καὶ ὁ πούς, τινὸς λέγεται πούς. τὰ δὲ τινὸς λεγόμενα, τῶν πρός τι ἐδόκει. ἀνάγκη οὖν ἢ τὰ μέρη τῶν οὐσιῶν μὴ λέγειν οὐσίας, ὅπερ ἄτοπον τὸ ἐκ μὴ οὐσίας εἶναι τὴν οὐσίαν. καὶ μέντοι καὶ τοῖς προειρημένοις ἐστὶν ὑπεναντίον. αὐτὸς γὰρ εἴρηκεν ὅτι τὰ μέρη τῶν οὐσιῶν οὐσίαι, ἢ τὸν ἀποδιδόμενον τῶν πρός τι λόγον ἐπανορθώσασθαι. τὸν ὅσα ἑτέρων εἶναι λέγεται, ταῦτα εἶναι πρός τι. καὶ γὰρ ἡ χεὶρ, τοῦ χειρωτοῦ λέγεται. καὶ ἡ κεφαλὴ, τοῦ κεφαλωτοῦ. αὐτὸς δὲ καθολικώτερον ποιῶν τὸν λόγον, περὶ πάσης οὐσίας ζητεῖ, εἰ ἔστι τῶν πρός τι τῆς τε πρώτης καὶ τῆς δευτέρας καὶ τῶν ἐν ταύταις μερῶν. καὶ τὴν μὲν πρώτην καὶ ἄτομον οὐσίαν καὶ τὰ ταύτης μέρη, ἐναργῶς φησὶ μὴ λέγεσθαι τῶν πρός τι κατὰ τὸν ὁρισμόν. ὁ γὰρ ἄτομος ἄνθρωπος, καὶ οὐ λέγεται τινὸς τὶς ἄνθρωπος. εἰ δὲ ἦν πρός τι, οὕτως ἂν ἐλέγετο, ὥσπερ τὸ δεξιὸν, ἀριστεροῦ δεξιόν. εἰ οὖν τὸ ἑτέρου λέγεσθαι, αὐτὸ τοῦθ' ὅπερ ἐστὶ, τοῦτό ἐστι τὸ πρός τι. καὶ ὁ τὶς ἄνθρωπος, τινὸς τὶς ἄνθρωπος ἂν λέγοιτο. εἰ δὲ μὴ λέγεται οὕτως, οὐκ ἔστι τῶν πρός τι. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ἄτομον μέρος. οὐδὲ γὰρ ἡ τὶς χεὶρ, τινός τις χεὶρ λέγεται. ἔδει δὲ εἴπερ ἦν πρός τι. διότι τὰ ἄτομα, ταύτῃ διαφέρει τῶν κοινῶν ἐν τῇ κατηγορίᾳ καθόσον προστίθεται αὐτοῖς τὸ τὶ τὸ ἐν ἀριθμῷ. ὅταν οὖν περὶ τῆς ἀτόμου οὐσίας κατηγορῶμεν, τὶς ἄνθρωπος λέγομεν. καὶ ἡ κατηγορία ἐστὶ τινὸς τὶς ἄνθρωπος. ὁμοίως δὲ τῶν δευτέρων οὐσιῶν. ὁμοίως μέντοι τῶν ὅλων πάλιν διαφαίνεται, τὸ μὴ εἶναι πρός τι. ὁ γὰρ ἄνθρωπος,

οὐ λέγεται τινὸς ἄλλος· οὐδὲ ὁ βοῦς, τινὸς βοῦς. οὐδὲ τὸ ξύλον, τινὸς ξύλον. οὐσίαι ὄντα ἔχουσι τὸ καθ' αὑτά. εἰ μέντοι τὸν ἄλλον καὶ τὸν βοῦν τινὸς λέγομεν κτῆμα, ὥσπερ τὸν ἀγρόν, οὐ καθὸ οὐσίαν ἀποδίδομεν, ἀλλὰ καθὸ συμβέβηκεν αὐτοῖς κτήμασιν εἶναι. Ἀλλ' ἐπιστάσεως ἄξιον, διατί τοῦτο οὐκ εἶπεν ἐπὶ τῆς ἀτόμου οὐσίας τῆς ὅλης. Καίτοι ἐπὶ ταύτης δυνατὸν ἦν εἰπεῖν, ὅτι ὁ τὶς ἄλλος, καὶ ὁ τὶς δοῦλος, τινὸς ἡμῶν κτῆμα τοῦ οἰκείου δεσπότου. ἀλλ' ἴσως ἰδίου μὲν ἐρῶ ὡς ἀνάρμοστον τὸ τινὸς τὶς μὴ ἔχον, ἀκόλουθον τὴν κατηγορίαν τούτῳ προσεχήσατο. δείξας οὖν ὅτι οὔτε αἱ πρῶται οὐσίαι αἱ ὅλαι, οὔτε τὰ μέρη αὐτῶν πρός τι λέγεται, ἀλλ' οὔτε αἱ δεύτεραι οὐσίαι αἱ ὅλαι, ἐπ' ἐνίων φησὶ τῶν δευτέρων οὐσιῶν, τουτέστιν ἐπὶ τῶν μερῶν ἔχει ἀμφισβήτησιν. ὥσπερ γὰρ τοῦ τινὸς ἀνθρώπου ἐστὶ μέρος ἡ τὶς κεφαλή, οὕτω καὶ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ ἁπλῶς, ἡ ἁπλῶς κεφαλή. ἀλλὰ τὰ μὲν ἄτομα μέρη ἀπέδειξε μὴ ὄντα πρός τι, διὰ τὸ μὴ λέγεσθαι τινὸς τὶς κεφαλή. ἐπὶ δὲ τῶν κοινῶν ἐνδέδωκεν, ὅτι ταῦτα διὰ τὸ ἕκαστον αὐτῶν, ὅπερ ἐστὶν ἑτέρου λέγεσθαι. μέρη γὰρ ὄντα τῶν ὅλων ἐστὶ, δοκεῖ πρός τι εἶναι. οὐ γὰρ ἴσον ἐπὶ τούτων εἰπεῖν, ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἀτόμων οὐσιῶν ἐκώλυσεν εἶναι πρός τι ἐκεῖνα. ταῦτα οὖν εἰπὼν, συνορᾷ ὅτι διορθώσεως δεῖται τινὸς ὁ ἀποδοθεὶς τῶν πρός τι ὁρισμὸς πρὸς τὸ λυθῆναι τὸ ἄπορον. εἰ γὰρ ἱκανῶς φησὶν ἀποδέδοται, ἢ τῶν χαλεπῶν ἢ τῶν ἀδυνάτων ἐστὶ τὸ δεῖξαι, ὡς οὐδεμία οὐσία τῶν πρός τι ἐστί. τὰ γὰρ μέρη τῶν δευτέρων οὐσιῶν, τινὸς λέγονται τοῦ ὅλου. καὶ διὰ τοῦτο τῷ ἀποδοθέντι ὁρισμῷ τῶν πρός τι ὑποπίπτουσι. Διὰ τοῦτο οὖν ἵνα μὴ εὑρεθῇ τις οὐσία τῶν πρός τι οὖσα, ἕτερον ὁρισμὸν αὐτῶν ἀποδίδωσι τὸν λέγοντα ὅτι ἔστι τὰ πρός τι, οἷς τὸ εἶναι ταὐτόν ἐστι τῷ πρός τί πως ἔχειν, οὐκέτι τὸ λέγεσθαι πρὸς ἕτερον, ἀλλὰ τὸ εἶναι τοῖς πρός τι ἀποδούς. καὶ γὰρ τὸ μὲν λέγεσθαι, τὴν οὐσίαν αὐτῶν οὐ δηλοῖ. τὸ δὲ εἶναι πρὸς ἕτερον, αὐτὴν τὴν οὐσίαν παρίστησι. καὶ τὸ μὲν λέγεσθαι, καὶ ἄλλοις συμβέβηκεν ὥσπερ τοῖς μέρεσι. τὸ δὲ εἶναι, τοῖς πρός τι μόνοις. διὸ ἡ κεφαλὴ λέγεται μὲν τινός. ἐπειδὴ δὲ οὐκ ἔστι τὸ εἶναι αὐτῆς ἐν τῇ σχέσει τοῦ πρὸς ὃ λέγεται. ἔστι γὰρ κεφαλή, ὡς ὑποκείμενόν τι πρᾶγμα. καὶ ἔστι λόγον αὐτῆς ἀποδοῦναι καθ' ἑαυτήν. οὐδὲν δὲ πρός τι ὑφίσταται καθ' ἑαυτό, οὐκ ἂν εἴη τῶν πρός τι ἡ κεφαλή. οὖσα γὰρ καθ' ἑαυτήν, οὕτω καὶ ἄλλων λέγεται, ὧν ἐστι μέρος. τὰ δὲ πρός τι οὐκ ὄντα τι ἄλλο καθ' αὑτά, ἔπειτα πρός τι λέγεται. ἀλλ' αὐτὸ τὸ εἶναι ἐν τούτῳ ἔχει, ἐν τῷ πρὸς ἕτερόν πως ἔχειν. οὐ γὰρ εἴ τι μετ' ἄλλου ὑφέστηκεν, ἤδη καὶ πρός τι ἐστὶν ὡς πρὸς ἐκεῖνο. καὶ γὰρ ἡ γραμμή, μετὰ τοῦ ἐπιπέδου ὑφέστηκε. καὶ οὐκ ἔστι πρός τι ὡς γραμμὴ πρὸς ἐπίπεδον. καθὸ δὲ πέρας, πρός τι ἐστὶ πρὸς τὸ πεπερασμένον. καὶ καθὸ δὲ μέρος τι, πρὸς ὅλον. οὕτω δὲ καὶ ἡ κεφαλή. ὡς μὲν οὐσία καθ' αὑτήν, οὐκ ἔστι τῶν πρός τι. ὡς δὲ μέρος πρὸς ὅλον, ἔχει τὸ εἶναι. ὅλου γὰρ μέρος. καὶ τὸ ὅλον, μερῶν ὅλον. εἰ μέντοι κατὰ τὸ λέγεσθαι χαρακτηρίζοιτο τὰ πρός τι, καὶ ἡ κεφαλὴ τοῦ κεφαλωτοῦ λέγεται, καὶ ἡ χεὶρ τοῦ χειριδωτοῦ, καὶ τὸ πηδάλιον τοῦ πηδαλιωτοῦ. ἀλλὰ προσεκτέον, ὅτι καθὸ μὲν κεφαλή, καὶ ὥσπερ κεφαλή, οὐχ ἑτέρου. ἡ δὲ μέρος, ἑτέρου. κατὰ συμβεβηκὸς οὖν πρός τι. ὥσπερ καὶ οἰκία. καθὸ μὲν οἰκία, καθ' αὑτήν. καθὸ δὲ τινὸς κτῆμα, πρός τι. ἵνα οὖν μὴ ἐνοχλῇ κατὰ συμβεβηκὸς πρός τι,

ἀποδίδωσιν ἄλλον ὅρον τῶν πρός τι παραιτησάμενος τὸν πρότερον. πρός τι λέγων εἶναι, οἷς τὸ εἶναι ταὐτόν ἐστι τῷ πρός τί πως ἔχειν. τὸ γοῦν διπλάσιον ὅ ἐστι, ταὐτόν ἐστι τῇ σχέσει ἣν ἔχει πρὸς τὸ ὑποκείμενον. καὶ τὸ ἥμισυ ἀνάπαλιν, ταὐτόν ἐστι τῇ σχέσει τῇ πρὸς τὸ διπλάσιον, καὶ οὐδὲν ἕτερον. ὁ δὲ πρότερος ὁρισμὸς ὁ κατὰ τὸ λέγεσθαι, παρηκολούθει μὲν ἅπασι τοῖς πρός τι ὡς κοινόν τι συμβεβηκὸς καὶ πλεονάζον. οὐ μὴν κατὰ τοῦτο ἦν τὰ πρός τι, ἀλλὰ καθὸ τὰ ὑποκείμενα πλεονάζει τῇ σχέσει. διὸ ὁ μὲν πρότερος ὅρος, τὸ τί ἐστιν οὐκ ἀποδέδωκε τῶν πρός τι. ὁ δὲ δεύτερος, καὶ τὴν οὐσίαν ἀφώρισται. καὶ ἐκεῖνος μὲν, οὐκ ἀντιστρέφει πρὸς τὸ ὁριστόν. οὐ γὰρ εἴ τι πρὸς ἕτερον λέγεται. ἐπειδὴ ἑτέρων λέγονται καὶ τὰ ἴδια καὶ τὰ μέρη. τὸ γὰρ γελαστικὸν, ἀνθρώπου λέγεται. πάλιν δὲ ἡ χεὶρ, τινὸς λέγεται, τοῦτο πρός τι ἐστίν. οὗτος δὲ ἀντιστρέφει. ταῦτα μὲν οὖν τοῖς ἄλλοις ἐξηγηταῖς τοῦ ἀριστοτέλους δοκεῖ. ὁ δὲ κριτικώτατος συριανὸς, ὅτι μὲν φησὶν, οὔτε τὴν πρώτην οὐσίαν οὔτε τὴν δευτέραν πρός τι εἶναι ἀνέχεται, πάνυ κατορθοῖ. πᾶσα μὲν γὰρ οὐσία καθ' αὑτήν ἐστι καὶ ἑαυτῆς ὡς καὶ ἀρχύτᾳ δοκεῖ. τὰ δὲ πρός τι, τῇ πρὸς ἄλληλα σχέσει δέδεται, καὶ ἀλλήλων ἐστίν. ὅτι δὲ περιπεσεῖσθαι φησὶ τῷ ἀποδοθέντι λόγῳ τῶν πρός τι τὸ τινὰς τῶν δευτέρων οὐσιῶν εἶναι πρός τι, τοῦτο οὐκέτι ὀρθῶς φησίν. εἰ μὲν γὰρ ἁπλῶς εἴρηται πρός τι τὰ τινὸς λεγόμενα, ἴσως ἂν ἦν εἰπεῖν, ὅτι ἡ χεὶρ τινὸς λεγομένη, πρός τι ἐστίν. ἐπειδὴ δὲ σαφῶς εἴρηται ὅσα αὐτὰ ἅπερ ἐστὶν ἑτέρων εἶναι λέγεται, ἐξετάζειν ἔδει, εἰ ἡ χεὶρ ὡς χεὶρ, καὶ καθὸ χεὶρ ἑτέρου λέγεται. ἢ ὡς μέρος καὶ οὐχ ᾗ αὐτὸ ὅπερ ἐστίν. ὥσπερ οὖν ὁ τοῦδε ὀβολὸς ἢ τὸ ξύλον, τινὸς εἶναι λέγεται, οὐχ ᾗ ἐστιν ἅ ἐστιν, ἀλλ' ᾗ κτῆμά ἐστί τινος, οὕτως οὐδ' ἂν ἡ κεφαλὴ τινὸς λέγεται. ᾗ τοιόνδε εἶδος ἔχει, τινὸς λέγεται εἶναι, ἀλλ' ᾗ μέρος ἐστὶ ζῴου. καὶ συμβέβηκεν αὐτῷ ὥσπερ ἄλλα τινὰ, οὕτως καὶ ἡ σχέσις τῶν πρός τι. καὶ οὐκ ἀναγκάζεται ἐκ τοῦ ἀποδοθέντος ὁρισμοῦ καὶ τὰ καθ' ἑαυτὰ τῶν πρός τι συντάττεσθαι. καὶ γὰρ ὃν αὐτὸς ἀποδίδωσιν οἷς τὸ εἶναι ταὐτόν ἐστι τῷ πρός τί πως ἔχειν, ἰσοδυναμεῖ καὶ κατὰ πορφύριον τῷ προτέρῳ. ὃς κατὰ τὴν ἔννοιαν ἀποδέδοται. οὐδὲ γὰρ τὰ αὐτὰ ἅπερ ἐστὶν ἑτέρων εἶναι λεγόμενα δι' ἄλλο τι ἔχει τοῦτο, ἢ διὰ τὸ εἶναι αὐτῶν ταὐτὸν τῷ εἶναι τῷ πρός τί πως ἔχειν. ἴσως δὲ ἡ διαφορὰ ἐν τούτῳ ἐστί. καθόσον ἐκεῖνος μὲν, ἀπὸ τοῦ λέγεσθαι τὸ εἶναι ἐνεδείξατο ὡς ἀπὸ ἐναργεστέρου. οὗτος δὲ, ἀπὸ τοῦ εἶναι καὶ τὸ λέγεσθαι, ὡς ἀπὸ αἰτιωδεστέρου. ἐπὶ δὲ τοῖς εἰρημένοις, ὁ ἀριστοτέλης ὥσπερ πόρισμά τι ἀναφαινόμενον παραδίδωσιν. ὅτι ἄν τις εἰδῇ τι τῶν πρός τι ὡρισμένως, καὶ τὸ πρὸς ὃ λέγεται ὡρισμένως εἴσεται. τούτῳ δὲ ἑπόμενος δεικνῦσι τὸ τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν χεῖρα, μὴ εἶναι τῶν πρός τι. τοῦ γὰρ τὸ ἄλλο σῶμα ἐγκεκαλυμμένου, γινώσκειν μὲν ἔστι καὶ τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν χεῖρα. ὅτου δέ ἐστιν, οὐκ ἔστιν εἰδέναι. καίτοιγε εἰ ἦν πρός τι, πάντως ἂν ἐγνώσκομεν ὥσπερ ἐπὶ τοῦ διπλασίου ὅτι ἡμίσεος. καὶ ὅτι μὲν ὁ τὸ ἕτερον ὡρισμένως εἰδὼς, καὶ τὸ ἕτερον ὡρισμένως οἶδε, δεικνῦσιν ἐκ τοῦ τὸ πρός τι κατὰ τὴν σχέσιν τὴν πρὸς ἕτερον θεωρεῖσθαι, καὶ διὰ τοῦτο συνυπάρχειν τῇ σχέσει. καὶ συμπληροῦν αὐτὴν καὶ τὸ ἕτερον, πρὸς ὃ ἡ σχέσις. ὁ οὖν εἰδὼς τὸ ἕτερον ὡρισμένως, οἶδε καὶ τὸ λοιπὸν πρὸς ὃ πῶς εἶχε τὸ ἕτερον τῶν πρός τι. μετὰ δὲ τὴν ἀπὸ τῆς ἐννοίας ἔφοδον, καὶ ἐκ τῆς ἐπαγωγῆς τὸ αὐτὸ παρα-

εἰδῶσιν. ὁ γὰρ εἰδὼς ὅτι τὰ τέσσαρα διπλάσιά ἐστιν ὡρισμένως, οἶδε καὶ τὰ δύο ὡρισμένως ὧν ἐστι διπλάσια τὰ τέσσαρα. καὶ οὐ μόνον τὸν κοινὸν ὃν οἶδε τοῦ διπλασίου καὶ τοῦ ἡμίσεος λόγον. καὶ ἐπὶ τοῦ καλλίονος δὲ ὡσαύτως. ὃ γὰρ οἶδέ τις αὐτὸ ὡς κάλλιον, καὶ ὅτου κάλλιόν ἐστιν οἶδεν. εἰ δὲ νομίζει τις τὸ μὲν κάλλιον ἀφωρισμένως εἰδέναι, τὸ δὲ χεῖρον οὗ ἐστι κάλλιον οὐκ ἀφωρισμένως, οὐδὲν κωλύει τοῦτο τὸ κάλλιον ὑπολαμβάνει, παντὸς εἶναι χεῖρον. ὑπόληψις οὖν φησὶ τοῦτό ἐστιν οὐκ ἐπιστήμη. ἐπιστήμῃ κεχρησάμενος, ἥ τις ἐπὶ τῶν καθόλου μόνων κυρίως λέγεται. καὶ αὐτὸς δὲ δῆλον ἐποίησεν, ὅτι τὴν ἀκριβῆ καὶ ἐπὶ τῶν αἰσθητῶν γνῶσιν, ἐπιστήμην ἐκάλεσεν εἰπών. οὐ γὰρ ἔστιν εἰδέναι ἀκριβῶς. εἰ δὲ τοῦτο οὕτως ἔχει, οὐδὲ ἡ χεὶρ, οὐδὲ ἡ κεφαλή, οὐδὲ ἄλλη τις οὐσία ἔσται τῶν πρός τι. εἰ γοῦν ἐγκεκαλυμμένος τις προτείνει χεῖρα, ἢ ἄλλο μέρος, ὅτι μὲν χεὶρ ὡρισμένως εἰσόμεθα. τίνος δέ ἐστι χεὶρ, οὐκέτι ὡρισμένως εἰσόμεθα. τὸ δὲ αἴτιον, ὅτι ἕκαστον τούτων ὅπερ ἐστὶν, οὐκ ἐκ τοῦ πρὸς ἕτερόν πως ἔχειν, ἀλλ' ἐκ τοῦ τοιάνδε ἔχειν οὐσίαν, καὶ τοιάνδε ποιότητα. εἰ οὖν τὰ μὲν μέρη ὡρισμένως γινώσκομεν, πρὸς ἃ δὲ λέγεται οὐκέτι ὡρισμένως, οὐκ ἔστι τὰ μέρη τῆς οὐσίας πρός τι. εἰ δὲ ταῦτα μὴ ἔστι πρός τι, οὐδὲ ἄλλη οὐσία ἔσται τῶν πρός τι. αὕτη γὰρ μόνη ἐδόκει τῶν πρός τι εἶναι. Χρὴ δὲ ἐφιστάνειν ὅτι διὰ τούτου τοῦ ἐπιχειρήματος, τὰ ἄτομα μέρη δείκνυται μὴ ὄντα τῶν πρός τι καθὸ οὐσία. ταῦτα γάρ ἐστι τὰ ὡρισμένα. πῶς οὖν καθόλου ἐπήνεγκεν, ὡς ἄρα μή ἐστιν αὕτη τῶν πρός τι, οὐδὲ μία οὐσία τῶν πρός τι ἐστίν. Ἢ ὅτι ὡς ἂν ἔχῃ καὶ τὰ καθέκαστα, οὕτως ἔχει καὶ τὰ κοινά. κυριώτερον δὲ ἀποδέδεικται ἐκ τοῦ τὸ εἶναι αὐτοῖς μὴ εἶναι ταὐτὸ τῷ πρός τί πως ἔχειν. προσέθηκε δὲ, ὅτι χαλεπὸν περὶ τῶν τοιούτων σφοδρῶς ἀποφαίνεσθαι μὴ πολλάκις ἐπεσκεμμένους. φιλόσοφον γὰρ τὸ μὴ διατείνεσθαι ἀνεξετάστως. τί οὖν φαίη τις ἂν ὄφελος τῆς ζητήσεως τῷ τὸ ἀληθὲς μὴ εὑρίσκοντι. ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ διηπορηκέναι περὶ τινῶν, οὐκ ἄχρηστον. καὶ ὅτι πρὸς τὴν εὕρεσιν ἑτοιμότεροι ἐσόμεθα προηπορηκότες. καὶ ὅτι κἂν μὴ γνωστὸν ᾖ, αἱ περὶ αὐτὸ ἀπορίαι γνωσθεῖσαι, διευρύνουσιν ἡμῶν τὴν γνῶσιν, καὶ τὴν αἰτίαν τοῦ ἄγνωστον εἶναι παραδεικνύουσιν. ὠφελιμώτατον δὲ καὶ τοῦτο. ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἴρηται καλῶς. ἐπιστῆσαι δὲ ἄξιον ὡς οἶμαι, ὅτι τοῦτο ἔδει τῶν λόγων πρὸς τὸ ἀποφήνασθαι. ὅτι οὐδεμία τῶν πρός τι οὐσία ἐστὶ προδήλου ὄντος. ὅτι ἡ οὐσία καθ' αὑτὸ οὖσα, ἀντίκειται τοῖς πρός τι. Ἀλλ' ἴσως οὐ πρὸς τὸ προσεχὲς εἴρηται, ἀλλὰ πρὸς τὸ ἀνώτερον. εἰ γὰρ ἄν τις, ὁ τὴν χεῖρα τοῦ ἐγκεκαλυμμένου γινώσκων, οὐχ ὡρισμένως αὐτὸν γινώσκει. οὐ γὰρ τὴν τινὰ χεῖρα γινώσκει, ἀλλ' ἀορίστως χεῖρα. ἢ καὶ τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τῆς εἰδέας γινώσκων, οὐ πάντως οἶδε καὶ τίνος ἐστίν. ἀλλὰ καιρὸς ἂν εἴη λοιπὸν μετὰ τὴν τῆς λέξεως διερμηνείαν, τὰς ἐπενεχθείσας ἀπορίας ἰδεῖν, καὶ τὰς λύσεις αὐτῶν ἐπισκέψασθαι. λέγουσι δέ τινες, ὅτι καὶ ἄτομος οὐσία τοῦτο ὅπερ ἐστὶν, ἑτέρου καὶ λέγεται καὶ ἐστίν. ὁ γὰρ σωκράτης ὅπερ ἐστι τοῦ θεοῦ ἐστιν. ἀλλ' ὡς κτῆμα δηλονότι, οὐχ ὡς πρός τι. κατὰ συμβεβηκὸς οὖν. ὥστε καὶ ἐπὶ παντὸς τῶν κατὰ συμβεβηκὸς λεγομένων ἡ αὐτὴ λύσις ἁρμόσει. ἐάν τις ἀντὶ τοῦ καθ' αὑτὸ προηγουμένως λεγομένου τὸ κατὰ συμβεβηκὸς μεταλάβῃ, καὶ τὸ μὴ λεγόμενον, ἑτέρου λεχθήσεται. εἰ δὲ ἄλλος ὁμοίως θεοῦ λέγεται, καὶ ὅλως εἰκὼν, παράδειγμά τι ἄρα καὶ

τὰ τοιαῦτα πρός τι ἐστὶ τῆς σχέσεως οὐκ ἀντιστρεφούσης. οὐ γὰρ δὴ καὶ ὁ θεὸς ὅμοιος ἀνθρώπῳ. ἢ τὸ παράδειγμα τῇ εἰκόνι. ἢ τὸ μὴ παράδειγμα ἀντιστρέφει. οὐ γὰρ ἡ εἰκὼν παραδείγματός ἐστιν. οὕτως καὶ παράδειγμα εἰκόνος. τὸ δὲ ὅμοιον, οὐκέτι. ἀλλ' ἡ μὲν εἰκὼν, ὁμοία τῷ παραδείγματι. τὸ δὲ παράδειγμα, ὁμοίας εἰκόνος παράδειγμα. εἰ δὲ δυσχεραίνει τις τὸ ποιανοῦν αὐτῶν ἐκείνων σχέσιν πρὸς τὰ τῇδε, ἐννοείτω τὴν ἄσχετον καλουμένην σχέσιν, καὶ τὴν ἀνεπίκλιτον πρόνοιαν, καθ' ἣν δεσπόζουσιν ἡμῶν οἱ θεοί. κτήματα δὲ ἡμεῖς αὐτῶν ἐσμεν. καὶ προνοοῦσι μὲν ἐκεῖνοι, κατευθυνόμεθα δὲ ἡμεῖς. τινὲς τῶν νῦν ἀκριβέστερον ἀποδοθέντα ὁρισμὸν τοῦτον ἐπιχειροῦσι διασύρειν, ὡς τὸ ὁριστὸν ἐν ἑαυτῷ περιλαβόντα. τὰ δὲ πρός τι ὁριζόμενος, οἷς τὸ εἶναι φησὶ, ταὐτόν ἐστι τῷ πρός τί πως ἔχειν. ἀλλὰ καὶ ἀσαφῆ τὴν ἀπόδοσιν ἐποιήσατο, ὥς καὶ Βοηθῷ καὶ Ἀρίστωνι δοκεῖ. ὅπερ καὶ αὐτὸ, κακία ὁρισμοῦ ἐστί. διόπερ ὁ Ἀρίστων ὡς ᾤετο σαφέστερον μεταλαμβάνων τὰ πρός τί πως ἔχοντα, φησὶ ταῦτα εἶναι, οἷς τὸ εἶναι ταὐτόν ἐστι τῷ πῶς ἔχειν πρὸς ἕτερον. καὶ οὕτως δὲ καὶ Ἀνδρόνικος ἀποδίδωσι. τὴν δὲ ἀπορίαν ὁ μὲν Ἀχαϊκὸς λύων φησί. οὐ τὸ ὁριστὸν ἐν τῷ ὅρῳ περιειλῆφθαι, ἀλλὰ καὶ τῷ δευτέρῳ πρός τι ὁμωνύμως αὐτὸν κεχρῆσθαι φησί. ἀντὶ τοῦ πρὸς ὁποιονοῦν πως ἔχειν. δύναται δέ τις κἀκεῖνο λέγειν, ὅπερ καὶ πρότερον. ὥς τὰ γενικώτατα καὶ ἀρχηγικώτατα γένη, δι' ἑαυτῶν ἀνάγκη σαφηνίζεσθαι, ἅτε μὴ ἔχοντά τι καθολικώτερον δι' οὗ κατὰ νόμον τις αὐτῶν ποιήσεται τὴν ἀπόδοσιν. λύουσι δὲ οὕτω τὴν ἀπορίαν. τὸ λευκὸν, ἔστι μὲν καὶ αὐτὸ τῆς λευκότητος εἰπεῖν. ἔστι δὲ καὶ αὐτὸ τοῦ μετέχοντος σώματος τῆς λευκότητος. ἂν οὖν ὁ μέν τις τὸ λευκὸν εἴπῃ χρῶμα διακριτικὸν ὄψεως, ὁ δέ τις ἀκούσῃ αὐτὸ τοῦ μετέχοντος σώματος, δηλονότι ἄτοπος δόξει ὁ λόγος. οὐ γάρ ἐστι τὸ σῶμα, χρῶμα διακριτικὸν ὄψεως. ἔστιν οὖν διόρθωσις τοῦ τοιούτου παρακρούσματος τὸ λέγειν, ὅτι τὸ λευκὸν καθὸ λευκὸν, ἢ ᾗ λευκὸν, χρῶμά ἐστι διακριτικὸν ὄψεως. καὶ οὐ δήπου τὸ ζητούμενον λαμβάνεται ἐν τῇ τοιαύτῃ προσθήκῃ. τοὐναντίον γὰρ μὴ προστιθέντος, ψευδὴς ἔσται ὁ ὅρος. ἐν ταύταις οὖν οὐχ ἁπλῶς εἴρηται τὰ πρός τι. ὅτι δὲ τὰ αὐτὰ τῷ πρός τί πως ἔχειν, ἀλλὰ πρόσκειται οἷς τὸ εἶναι, ταὐτόν ἐστι τῷ πρός τί πως ἔχειν. τὸ γὰρ εἶναι τῶν πρός τι ἐστὶ, τὸ σχέσιν εἶναι ἑτέρου πρὸς ἕτερον, οἷον τὰ τέσσαρα καὶ δύο, οὐ καθὸ τέσσαρα ἢ δύο ταύτῃ πρός τι ἐστὶν, ἀλλὰ καθόσον θεωρεῖταί τις ὑπεροχὴ τοῦ μείζονος πρὸς τὸ ἔλαττον αὐτοῦ τῷ ἔλαττον ὑπερέχουσα τὸ ἔλαττον. μήποτε δὲ οὐδὲ ἄλλως οἷόν τε ἐστὶν ἀποδοῦναι τὰ πρός τι. κατὰ αὐτὴν γὰρ μόνην τὴν σχέσιν, ὑφέστηκε δὲ ὁ τῆς σχέσεως λόγος ἕτερος ὢν τῶν ὑποκειμένων, οὕτως ἀποδίδοται τὰ πρός τι. αὐτὰ μὲν γὰρ τὰ ὑποκείμενα, οὐκ ἔστι τὰ πρός τι. ἡ δὲ σχέσις αὐτῶν ἡ πρὸς ἄλληλα ἧς μετέχει τὰ ὑποκείμενα. ὁ οὖν τὰ μετέχοντα αὐτὰ ὁριζόμενος κατὰ τὴν μέθεξιν, ἀναγκάζεται τὴν μέθεξιν ἐν τῷ ὁρισμῷ παραλαμβάνειν. ὅτι γὰρ τὰ πρός τινα ὁρίζεται τὰ μετέχοντά ἐστι, δηλοῖ τὸ πληθυντικῶς εἰρῆσθαι, τῆς τοῦ γένους αὐτῶν ἰδιότητος μιᾶς οὔσης. ὅλως γὰρ, οὐδὲ δυνατόν οἶμαι περὶ τῆς σχέσεως αὐτῶν εἰπεῖν. ὅτι πρός τί πως ἔχειν ἄλλο πρὸς ἄλλο, κατὰ τοῦτο θεωρεῖται. ὥσπερ καὶ ἡ τοῦ ἔχειν κατηγορία, οὐκ ἐν τῷ ἔχειν τι αὐτὸ λέγεται, ἀλλ' ἐν τῷ ἄλλο τι ἔχειν. σαφέστερον δὲ ταύτην τὴν ἔννοιαν

δηλοῦσιν, ὅ, τε τοῦ ἀρχαϊκοῦ ὁρισμὸς λέγων, οἷς τὸ εἶναι ταυτόν ἐστι, τῷ πρὸς ὁτιοῦν πως
ἔχειν. καὶ ὁ ἀρίστωνος καὶ ὁ ἀνδρονίκου ὁ λέγων, οἷς τὸ εἶναι, ταυτόν ἐστι τῷ πρὸς ἕτερόν
πως ἔχειν. ὡς γὰρ ὄντων τῶν μετεχόντων τῆς τοῦ πρός τι σχέσεως, καὶ κατὰ ταύτην ἀφοριζομένων,
εἴρηται τοῦτο, ἃ καὶ δύναταί πως καὶ ἐπ' αὐτῆς ἀκούεσθαι τῆς σχέσεως. τὸ γὰρ εἶναι τῶν κατὰ
πρός τι σχέσεων, ταυτόν ἐστι τῷ ἕτερον πρὸς ἕτερόν πως ἔχειν. καὶ ὁ φιλόσοφος δὲ σευ-
ριανός, οὕτω λύει τὴν ἀπορίαν, ὡς τῆς ὁμωνυμίας πλανώσης τῶν μετεχόντων, πρὸς τὸ με-
τεχόμενον. πολὺ γὰρ συνανακέκραται τοῖς μετέχουσι. διὸ μεταβαλλομένων ἐκείνων,
αὐτὰ καὶ συμμεταβάλλεται καὶ φθείρεται. ὡς ἐν ἐκείνοις οὐδὲ μὴ ὄντων ἐν ἑαυτοῖς τὸ κῦρος ἔχοντα, πρὸς
τοὺς ζητοῦντας εἶναι ἔσχε χώραν ἡ τοῦ δευτέρου ὁρισμοῦ προσθήκη, ὁ θεῖος ἰάμβλιχος ὑπαν-
τῶν. διότι φησὶν ὁ πρότερος περιελάμβανε δικαιοσύνην. λευκότητα. ταῦτα γὰρ λέγονται καὶ
ἄλλων. πρὸς ὃ ῥητέον οἶμαι τὰ αὐτοῦ. ὅτι ἄλλο ἐστὶ τὸ ἐν ἑτέροις εἶναι καὶ μετὰ ἑτέρων, καὶ
ἄλλο τὰ αὐτὰ ἅπερ ἐστὶν ἑτέρων λέγεσθαι. δικαιοσύνη γὰρ καὶ λευκότης κἂν ἐν ἑτέροις ὦσιν,
ἀλλ' ἔχουσιν οἰκείους λόγους καθ' οὓς ἀφορίζονται. εἰ μὴ ἄρα τις λαμβάνοι, καθὸ ἕξις ἐστὶν
ἡ δικαιοσύνη. κατὰ τοῦτο δὲ καὶ πρός τι ἐστίν. ἔτι φησὶν ὁ λέγων πρός τι τὰ ἑτέρου λεγόμενα, τὴν τοῦ
ἑνὸς μόνου σχέσιν περιίστησι. τὴν δὲ τῶν δύο πρὸς ἄλληλα, οὐκέτι ἐπιδείκνυσιν, ἀλλ' οἷον ἐφ' ἡμι-
σείας ἀποδίδωσι τὸν ὅρον. διὸ καὶ ἄλλα περιλαμβάνεται τῶν μὴ πρός τι. ὁ μέντοι δεύτερος,
τὰς δύο σχέσεις συλλαμβάνεται πρὸς ἄλληλα. καὶ ταῦτα δὲ ἐπιστάσεως ἄξια νομίζω. πῶς γὰρ
τὸ τοῦ ἑνὸς μόνην περιίστησιν ὁ πληθυντικῶς εἰπών. εἰ γὰρ μὴ ἐπ' ἀμφοῖν ἀκούεσθαί τις βούλεται,
τοῦτο οὐδὲ τὸ οἷς τὸ εἶναι ταυτόν ἐστι τῷ πρός τί πως ἔχειν ἐπ' ἀμφοῖν ἀκούσει. οὐ γὰρ
εἶπε πρὸς ἄλληλα, ἀλλὰ πρός τι. τρίτον δέ, ἐκεῖνος μὲν ὁ ὅρος, λέγεσθαι ἑτέρου φησὶ τὰ
πρός τι. οὗτος δέ, αὐτὸ τὸ εἶναι τῶν πρός τι, καὶ τοῦτο οὐσιωδῶς ἀφορίζεται. καὶ κατ' ἐκεῖνον μὲν ἡ χεὶρ
φησί, πρός τι ἐστίν, ὅτι ἑτέρου λέγεται τοῦ ἔχοντος. κατὰ δὲ τοῦτον, οὐ ταυτόν ἐστι τὸ εἶναι χείρ,
τῷ πρός τί πως ἔχειν. καὶ πρὸς ταῦτα δὲ οἶμαι ῥᾴδιον εἰπεῖν. ὡς εἰ ἀληθῶς λέγοιτο, πάν-
τως καὶ ἔστιν ὅπερ λέγεται. τὸ μὲν γὰρ εἶναι, τοῦ λέγεσθαι αἴτιον. τὸ δὲ λέγεσθαι, τοῦ εἶναι τεκ-
μήριον. ὥστε ἀπ' αἰτίας μὲν οὗτος ὁ ὅρος. σαφέστερος δὲ ἐκεῖνος ἀπὸ γνωριμωτέρου γε-
νόμενος. ἀμφοῖν δὲ εἰς τὴν αὐτὴν τείνουσιν ἔννοιαν. ἐπεὶ καὶ εἴ τις ἀμφισβητεῖ πρὸς τὸ εἶναι,
ἀπὸ τοῦ λέγεσθαι ἂν αὐτὸ ῥαδίως πιστώσαιτο. καὶ ἡ χεὶρ δέ, οὐδὲ κατ' ἐκεῖνον εἴη ἂν τῶν
πρός τι. οὐ γὰρ καθὸ χεὶρ ἐν τούτῳ ἔχει τὸ εἶναι ἐν τῷ ἑτέρου λέγεσθαι, ἀλλ' εἴπερ ἄρα
καθὸ μέρος, ὡς περὶ καὶ αὐτοῦ τούτου τοῦ ὅρου ἀπελογιζόμεθα. διὸ ὡς μὲν μέρος καὶ ὅλον, ἀμ-
φω ἔχει σχέσιν πρὸς ἄλληλα. ὡς δὲ χείρ, οὔτε αὐτὴ πρὸς τὸ ὅλον, οὔτε τὸ ὅλον πρὸς
αὐτήν. ἔτι δέ φασι περιίστησιν ὁ δεύτερος ὅρος, ὡς μέσον τι ἡ σχέσις ἐστὶ τῶν ὑποκειμένων καὶ
ἐχόντων τὴν σχέσιν. καὶ ὁ πρότερος δὲ εἰ ἐν τῇ πρὸς ἕτερον ἀπονεύσει τὰ πρός τι ἀφορίζεται,
ὡς μέσον τι θεωρεῖ τὴν ἀπόνευσιν. τοῦ, τε ἀπονεύοντος, καὶ τοῦ πρὸς ὃ ἀπονεύει. ταῦτα μὲν
οὖν περὶ τούτου. Προκείσθω δὲ καὶ ἄλλη τις ἀπορία περὶ τῶν πρός τι τοῖς εἰρημένοις
τοιάδε. τὰς δέκα κατηγορίας, δέκα γένη λέγομεν. καὶ ἑκάστην αὐτῶν εἰς οἰκεῖα εἴδη διαι-
ρεῖσθαι φαμέν. ἓν δὲ τῶν δέκα γενῶν εἶναι τὰ πρός τι τίθεμεν. ἀλλὰ μὴν τὸ γένος,
τινῶν ἐστι γένος. καὶ τὸ εἶδος δέ, γένους ἐστίν. ὥστε τῶν πρός τι ἂν εἴη τὸ γένος καὶ τὸ εἶδος,

ἓν τῶν πρός τι. τούτων δὲ οὕτως ἐχόντων, πολλὰ ἄτοπα δοκεῖ ἀναφαίνεσθαι. πρῶτον μὲν, καὶ τὸ ἀνωτάτω γένος, εἶδος ἔσται. ὅπερ γὰρ ἂν εἴπῃ ἀνωτάτω ἓν εἶδος, τοῦτο τῶν πρός τι ἐστίν. ἔπειτα τὸ πρός τι γένος λέγοντες εἶναι. ἓν δὲ εἶδος τοῦ πρός τι τὸ γένος. ἐπεὶ δὲ γένη φύσει προϋπάρχει τῶν εἰδῶν, αὐτὸ ἑαυτοῦ τὸ γένος πρότερον ἔσται. καὶ πρὸ τοῦ εἶναι ὑφέστηκε. καὶ μήπω ἐκφανὲν ἐστί. Τρίτον δὲ λεγέσθω, ὅτι ἀναιρουμένου τοῦ πρός τι ἀνῄρηται καὶ τὰ τοῦ πρός τι εἴδη. ἓν δὲ τούτων ἐστὶ τὸ γένος. ἀναιρουμένου δὲ τοῦ γένους, ἀνῄρηται τὰ δέκα γένη. τὸ ἄρα πρός τι συναναιρεῖ ἑαυτῷ, καὶ τὴν οὐσίαν καὶ τὰ ἄλλα γένη. ἄτοπον δὲ τὸ τῆς σχέσεως ἀναιρουμένης, τὴν οὐσίαν ἀναιρεῖσθαι φύσει προτερεύουσαν. Τέταρτον, εἰ τὸ γένος ἕν ἐστι τῶν τοῦ πρός τι εἰδῶν, καὶ πᾶν γένος ὑπὸ τὸ πρός τι ἔσται, μία ἄρα πάντων ἀρχὴ τὰ πρός τι, ἅπερ παραφυάδι ἔοικεν, ὥς φασι. καὶ ἐπεισοδιώδη τὴν φύσιν ἔχειν. καὶ μὴ δύνασθαι καθ' αὑτὸ ὑποστῆναι, ἀλλ' ἐν ἄλλῳ τὸ εἶναι ἔχειν. τούτων οὖν καὶ ἄλλων πολλῶν ἀποριῶν ἀναφαινομένων ἐκ τοῦ λόγου, κάλλιον ἴσως καὶ ἐπ' ἄλλου τὴν αὐτὴν ἀπορίαν ποιησαμένους τὴν ἐπ' ἐκείνης ἁρμόττουσαν λύσιν, καὶ ταύτῃ προσαγαγεῖν. ἐζήτει γὰρ τοίνυν πρότερον περὶ τοῦ τὸ ἓν ἐν τίνι τάξεται τῶν κατηγοριῶν. πότερον, ὡς ἀσώματον καὶ καθ' ἑαυτὸ οὐσία ἂν εἴη, ἢ ὡς μέτρον καὶ ἀρχὴ τῶν ἀριθμῶν τοῖς πρός τι συντάξεται. ἢ ὡς μέρος ὂν τοῦ ποσοῦ κατὰ τὸν Ἀλέξανδρον, ἐν τῷ ποσῷ τακτέον. ὅπου δὲ ἂν κατατάττοιτο δῆλον ὅτι εἶδος ἐκείνου τοῦ γένους ἔσται τὸ ἕν. καὶ τῇ φύσει μετ' αὐτὸ ὑφέστηκεν. ἄρα οὖν οὐκ ἔστιν ἓν τῶν δέκα ἐκείνων τὸ γένος καὶ τῶν ἄλλων ἑκάστου γενῶν. προϋφεστήξει ἄρα ἑαυτοῦ τὸ ἕν. καὶ ἀναιρούμενον αὐτὸ, καὶ ἡ κατ' αὐτὸ κατηγορία συναναιρεῖ καὶ τὰς ἄλλας. εἴπερ μὴ ἑκάστῳ αὐτῶν ἐνυπάρχει, ἀλλ' ἀπειράκις ἄπειρος. ἀναμνησθῶμεν τοίνυν τῶν ἐκεῖ ἐκτεθέντων. ὅτι τὸ ἓν ὁμωνύμως ἔδοξεν ταῖς δέκα κατηγορίαις ὑπάρχειν, ὥσπερ καὶ τὸ ὂν διὰ τὴν τῶν κατηγοριῶν πρὸς ἀλλήλας τάξιν. τῶν δὲ ὁμωνύμων, οὐκ ἂν εἴη ἡ διαίρεσις προηγουμένη εἰς τὰς κατηγορίας, οὐδὲ θέσις αὐτῶν ἀφωρισμένη εἰς ἓν γένος. μήποτε οὖν καλῶς ἔχει τὰ αὐτὰ καὶ περὶ τοῦ γένους λέγειν, ὅτι κἂν κατὰ τὸ σχετικὸν τοῖς πρός τι συντέτακται, ἀλλὰ καθ' ὅσον πάσαις ταῖς κατηγορίαις ὁμωνύμως ὑπάρχει, κατὰ τοσοῦτο οὐ μιᾷ τινὶ κατατάττοιτο ἀφωρισμένως. κοινότης γάρ τις ἐστὶ τὸ γένος. τῇ μὲν οὐσίᾳ πρώτως ὑπάρχουσα, ὅτι καὶ πρώτως ὑφέστηκεν ἐκείνη. καὶ δι' ἐκείνην τὰ ἄλλα. τοῖς δὲ λοιποῖς γένεσι, κατὰ τάξιν. ὥσπερ καὶ ἡ ἀρχή. καίτοι καὶ ἡ ἀρχὴ τῶν πρός τι ἐστί. τὸ γὰρ ἄρχον, πρὸς τὸ ἀρχόμενον λέγεται. κἂν συγγενὲς οὖν ἐστι τοῖς πρός τι τὸ γένος, οὐδὲν θαυμαστόν. καὶ γὰρ καὶ τὸ ἕν, συγγενὲς ἦν πρὸς τὸ ποσὸν ἢ πρὸς αὐτὸ τὸ πρός τι. καὶ ὅμως κοινὸν πασῶν ἦν τῶν κατηγοριῶν. ἀλλὰ τούτων μὲν, καὶ ἄλλην τινὰ λύσιν ζητητέον πιθανωτέραν. Ἰστέον δὲ ὅτι πολλὰ τῶν γενῶν ἐν τοῖς αἰσθητοῖς ἐστι κυρίως. οὐκέτι δὲ ἐν τοῖς νοητοῖς, εἰ μή τις κατ' ἄλλον τρόπον αὐτὰ μεταφέρειν ἐπ' ἐκείνων βιάζοιτο, ὥσπερ τὸ κεῖσθαι καὶ τὸ πάσχειν. ἓν δὴ τῶν τοιούτων ἐστὶ καὶ τὸ πρός τι. οὐδεμία γὰρ ἐκεῖ σχέσις οὐδὲ ἐπινοεῖται. ἐφ' ὧν γὰρ οὐκ ἔστιν ἕτερον ἐν ἑτέρῳ, ὡς ἡ σχέσις ἐν τῇ οὐσίᾳ. οὐδὲ τὸ μὲν, ἄλλο. τὸ δὲ, ἄλλο. ὥστε πρὸς ἄλληλά πως ἔχειν. πῶς οἷόν τε ἐν τούτοις κυρίως τὰ πρός τι θεωρεῖν, εἰ μή τις κατὰ ἀναλογίαν. ὥσπερ καὶ αἴτια λέγομεν ἐκεῖ καὶ αἰτιατά. ἀλλ' οὐ μετὰ τῶν ἐνύλων,

διὰ τὴν διάστασιν, καὶ διὰ τὴν ὑλικὴν ἑτερότητα, σχέσις συνυφίσταται. ἐπὶ δὲ τῶν ἀδιαστάτων καὶ ἀΰλων καὶ ἀμερίστως συνηνωμένων, πῶς ἂν εἴη σχέσις. εἰ μὴ ἄρα ὅπερ εἶπον ὥσπερ καὶ διάκρισις ἐκεῖ λέγεται καὶ ἑτερότης. ἔτι δὲ ἐπιπολαιώδη φύσιν ἔχειν καὶ ἐν τῷδε λέγεται τὰ πρός τι, καὶ παραφυάδι ἐοικέναι. καὶ τὴν οὐσίαν ἀπὸ τῆς τῶν ἔξω μεταβολῆς ἠρτημένην ἔχειν, πῶς ἐπ' ἐκείνων ταῦτα θεωρεῖν δυνατόν.

ΠΕΡΙ ΠΟΙΟΥ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΟΣ:-

Ποιότητα δὲ λέγω, καθ' ἣν ποιοί τινες λέγονται. Περὶ ποιότητος εὐθὺς μετὰ τὸ πρός τι μέλλοντας διαλαμβάνειν, ἢ ὡς ἐπιγέγραπται περὶ ποιοῦ καὶ ποιότητος, δεῖ πρότερον περὶ τῆς τάξεως εἰπεῖν, ἣ καὶ προείρηται περὶ αὐτῆς οὐκ ὀλίγον. εἶθ' οὕτως περὶ τῆς ἐπιγραφῆς ἐχούσης τι καὶ αὐτῆς ξενίζον. ἐπεὶ περὶ ποιοῦ καὶ ποιότητος ἐπιγέγραπται. καὶ τότε τῇ λέξει τοῦ Ἀριστοτέλους συνακολουθῆσαι. ὁ μὲν οὖν Ἀρχύτας ὡς καὶ πρότερον εἴρηται, μετὰ τὴν οὐσίαν εὐθὺς τάττει τὴν ποιότητα λέγων. » Δευτέρα δὲ ἁ ποιότης. ἄνευ γὰρ τῶ τί ἐστιν » ἦμεν, ἀδύνατον ποιόν τι ἦμεν. εἶτα δέ φησιν ἁ ποσότας. καὶ Εὔδωρος δὲ τῷ περὶ τῆς οὐσίας λόγῳ τὸν περὶ τῆς ποιότητος λόγον. καὶ μετὰ τοῦτον, τὸν περὶ τοῦ ποσοῦ συνεζεῦχθαί φησι. τὴν γὰρ οὐσίαν ἅμα τῷ ποιῷ καὶ ποσῷ συνυφίστασθαι. μετὰ δὲ ταῦτα, τὴν χρονικήν τε καὶ τοπικὴν κατηγορίαν παραλαμβάνεσθαι. πᾶσαν γὰρ οὐσίαν πού τε εἶναι, καὶ ποτέ, δηλονότι τὴν αἰσθητήν. λεγέσθω δὲ καὶ ὅτι εἰ πρότερον γένος ἐστὶν ἡ οὐσία, καὶ ἀπ' αὐτῆς αἱ ἄλλαι κατηγορίαι τὸ εἶναι καὶ τὴν τάξιν παραδέχονται. τῆς δὲ οὐσίας κυριώτατόν ἐστιν ἡ κατὰ τὸ εἶδος. εἶδος δέ τι καὶ μόρφωμα ἡ ποιότης ἐστὶν ἐπ' αὐτῆς ὡς μέρει. λοιπὸν ἀριζομένων τῶν κατὰ τὰ εἴδη διακριθέντων, πῶς ὁ Ἀρχύτας φησίν, ἐπειδὴ ἡ φυσικὴ οὐσία, οὐκ ἄνευ σώματος. τὸ δὲ σῶμα, οὐκ ἄνευ μεγέθους. τοῦτο δὲ συνεχὲς ποσόν. ὕστερα δὲ τούτοις ἡ σχέσις ἐπιγίνεται. ἴσως δὲ καὶ ταῖς ἄλλαις κατηγορίαις. Τινὲς δὲ ἐν τῇ φυσικῇ οὐσίᾳ προηγεῖσθαι τῆς ἐπινοίας τῆς ποιότητος τὸ ποσὸν λέγουσιν. οὐ γὰρ ὡς ἄποιός ἐστιν ἡ ὕλη, καθὸ ὕλη ἐστὶν, οὕτω ποτὲ καὶ ἄποσος ὑπάρχει. Πρὸς οὓς ῥητέον, ὅτι καθ' ἣν αἰτίαν ἄποιος ἡ ὕλη δείκνυται, κατὰ τὴν αὐτὴν καὶ ἄποσος ἀναφαίνεται, ἵνα πᾶν μέγεθος ἐρήμως ὑποδείκνυται. εἰ γὰρ εἶδος ὅλως ἐστὶ τὸ ποσὸν, καὶ τούτου δεκτικὴν τὴν ὕλην ῥητέον. Τούτοις γὰρ ἐλέγχονται τοῖς λόγοις, καὶ οἱ σῶμα τὴν πρώτην ὕλην ὑπολαμβάνοντες. ἀλλὰ τὸ σῶμα φησὶ μέγεθος. τὸ δὲ μέγεθος, ποσὸν, καὶ πεπερασμένον πρός τι. ὥστε κατὰ λόγον ἠκολούθησε τῷ ποσῷ τὰ πρός τι. μεθ' ἃ τὰ λοιπὰ γένη ὡς καὶ Ἀριστοτέλης συνέταξε. Ῥητέον δὲ καὶ πρὸς τοῦτο, ὅτι τὸ σῶμα σύνθετόν ἐστιν. οὐ δεῖ δὲ ἀπὸ τῶν συνθέτων, τὴν τῶν ἁπλῶν τάξιν λαμβάνεσθαι. ἀλλὰ τοὐναντίον ἀπὸ τῶν ἁπλῶν, τὴν τῶν συνθέτων. ἕτερον δὲ, ὅτι τὸ σῶμα καθὸ σῶμα ποιὸν, οὐδὲν ἔλαττον ὑπάρχει ἢ ποσόν. ἥ τε γὰρ σωματότης, ποιότης ἐστί. καὶ τὸ πεπερασμένον σχήματι, πάντως πεπέρασται. καὶ ἡ διαφορὰ τῶν συνιόντων εἰς τὴν σύνθεσιν, ποιότης ἐστὶ τῆς συνθέσεως. ὅλως δὲ τὸ πεπερᾶσθαι τοῖς σώμασι, κατὰ τὴν